

954.

E. G.

P ü h h a

Abbiello - N a m a t

Jummala meelepäralise ja õnnistud naese-
wõtmise, mehheleminnemise, maiapidamise
ja laste kasvatamise juhhatamiseks.

Dnja Lutterusje kirjadest kokkopandud,

pulma kingiks.

Noudke head ja ei mitte kurja, et teie jäte
ellama; siis on Jehowa, wäggede Jummal teiega,
nenda kui teie ütlete. Amos. 5, 14.

Ellagem auaste kui päwa aial, ei mitte prag-
simisesse egga lajemisesse, ei mitte abbiello ära-
teotamisesse egga kimalusesse, ei mitte ridus egga
laddedusesse. Rom. 13, 13.

Seft Jofand wihtab lahutamist, ütleb Jehowa
Israeli Jummal. Mal. 2, 16.

Esimeene jäggo.

Tallinnas 1857.

Trükkitud J. Kõlbeni kirjadega.

Auf Befehl Seiner Kaiserlichen Majestät wird von dem Reval-
schen Evangelisch-Lutherischen Stadt-Consistorium desmittelst attestiret,
daß in vorstehender Schrift nichts wider die heilige Schrift und die
symbolischen Bücher enthalten ist.

Reval, Stadt-Consistorium, den 21. August 1856.

Im Namen eines Revalischen Evangelisch-Lutherischen Stadt-Consistorii.

Präsident Dr. Friedrich Georg v. Bunge.

Nr. 202.

G. Gloy, Secr.

Der Druck dieser Schrift wird unter der Bedingung gestattet,
daß nach Beendigung desselben der Abgetheilten Censur in Dorpat
die vorschristmäßige Anzahl Exemplare zugestellt werde.

Dorpat, den 19. October 1856.

Nr. 119. Abgetheilter Censor de la Croix.

Armas luggeja!

Need sinnatsed, Jummalal Waimo juhhatamist möda, meie õnsa usso-õnsa Martin Lutterusse kirjadesest kokkopandud õppetused ja maenit-
sused, peawad omma sündsä Piibli ja laulo
salmidega, ühheks ellawaks eeskõnneks, ja
iggapäwaseks eeskujuks ning ello teenäitajaks
abbiellus, maiapiddamiseses ja lastekaswata-
miseses ollema. Sellepärast ei pea se rama-
tukenne mitte üksi läbbiloetud ja tundma
õppitud, waid ta peab ka süddamesse kirjutud
järeelmöeldud ja läbbiellatud sama.

Agga kui sa sedda kallist perlid leida,
ja Jummalal sannaluggemisesest õiged kasso
tahhad sada, siis pead Õnnisteggiat, esmalt
pühha Waimo walgustamise pärrast palluma
ja palwes Jesusse nimmel pühha kirja
luggema.

Teiseks on wägga tarwis, et sa isseär-
ranis nende numride juhhatamist möda, kelle
jures siin lehtede äres üks (!) õhkamise
märk seisab, salmid ja kirjatükid Piiblist ehk

Pauloramatuſt üllleswöttad, ja tähhelepanne-
miſſega läbbi loed.

Kolmandeks tulletan Joſepi ſannad ſo
mele, kui ta omma wendadele ütles: „Ärge
rielge mitte tee peäl;“ ja pallun ſind: Armas
abbiello mees ehk naene! ärra riidle ka ſinna
ſelle ramato kallal, ſejinnatſe mailma Egip-
tuſſeſt Jummalä omma Jeſä, ja ſelle armaſ-
tud wenna, meie kalli Önniſteggia jure, tae-
waſe Kanaani male minneſ. Ärra wötta
mitte teiſele troſimiiſſeks, üht ehk teiſt tükki
ette luggeda, waid wata agga omma ſüddame
ſiiſe, ja ſelle peäle, miſ Jummalä ſanna
juſt ſinno kohta tähhendab; küllab ſe töe
Waim ſiis ka ſinno abbikäſä keige töe ſiſſe
juhhatäb, ja temmale ka omma oſä annab.
Siis ſaab teie abbiello pühhä kirjä öppetüſt,
ja önjä Putteruſſe maenitſüſt möda riſtikog-
goduſſe römuſ, ja teie ning teie laſte jäda-
waks önniſtuſſeks ollema.

Ja ſelleks tulgo Jummalä önniſ rahho,
meie Jeſanda Jeſuſſe Kriſtuſſe arm ja pühhä

Waimo ossasaminne teiega teie abbiellusse,
ja ärgo lahkugo teist teie ellopäwade otsani,
et teie Jummalale truid maiapidajad siin
Ma peal woifäte olla, ja üksford senna sada,
kus Kristus pähhib nende silmad ärra, kes
siin nuttes tunnud ilma kärä.

R. l. r. *)
211, 4.

Selle sowimisega annan ma sedda rama-
tud, sind armas luggeja, ja ta teid armas
noor abbiello paar Dünisteggia armo ning
hallastusse holeks. Süddamest öhkades, et helde
Jesus sedda sest patto rojussest, mis minno
kõwatuma ärrarikkutud süddamest ja kättest
seia külge on hakkand, omma kalli werre-
wäega wöttaks puhhastada, puhhitõda ja olla-
waks tehha, et ta sulle, mulle ja meile keigile,
üks ello hais elluks woiks olla ja kui seemne
iwma iggas süddames head maad leida, Jum-
mala koggodusse ning taewarigile paljo kasso-
jata, ja rohked wilja kanda iggawesse leikussele.

Tallinnas,
sel 26mal Jani-ku päwal 1856.

J. Diesweld.

*) R. l. ja r. tähhendawad: kirriko laulo ramat.

Onsa Butterusse maenitjusse sannad.

Armas rahwas!

Ostke, et kauba aeg ukse ees, ja kogguge sisse, et pääw paistab ja illus ilm on; pruukige Jummalä armo ja sanna, et se käes on; sest sedda peate teie teadma, et Jummalä arm ja sanna, on kui raske wihma saddo, mis senna mitte ennam taggasi ei tulle, kust ta korra on ülle läinud.

Nenda ei tohhi ka teie möttelda, et ta teile iggaweste jääb; sest tännamatta meel, tuimas ja Jummalä sanna põlgamine ei lasse tedda mitte teie, egga teie laste jure jada!

Sepärrast wõtke ja piddage, mis teil on! Wõtke, kes wötta ja piddago, kes piddada woib; agga laisad käed sawad tühjusse aastat nähha!

Dr. Martin Lutterus.

1. Kihlamisfest.

Endise mailma rahvast ütleb kirri: "Siis waatjid Jummalala lapsed innimeste tüttarde peäle, et nemmad illusjad ollid, ja wõtjid ennestele naesed keigist, mis nemmad ärrawallitsetid." Ja nüidine mailma otsib ning iggatsseb rahha ja warra järrel, sest paljo wöttawad sure rikkusse, kuulsa sugguseltsi ja hea söbrusse pärrast naiji, ning lähäwad mehhele, agga ei mitte ühhe wagga ja jummalakartlikko ello tarwis. Ei küsita ka mitte ühhe kasjina ja puhta tüttarlapse järrel, kel head kombed, kes moistlik, tötoggia ja wanematte sannakulelik on, egga holita sest, kas peigmees usklik, ehk uskumatta, kui tal agga hästi rahha on; nenda, et mittogi rikka mehhe ehk naese pärrast Jummalala sanna ja usko ärrasalgawad, ja Mammonat ommaks jummalaks tewad. Agga, mis nouad sinna? Kas olled tähhele pannud, kui kaua need monned rublad kasa rahha keshwad? ja mis

1. Mos.
6, 2.

willets ello ühhe ülleanneto, laisa ja jodifuga on! Sest ta toob ernesega olgo ta ni rikkas ja illus, kui ta igganes on, keif suggu hädda ja õnnetust. Sepärrast ärra wata mitte rikkuse ja riete, waid süddame tundmisse ja heakombede ehte peäle, ja ärra bakka mitte wina jomisse, waid Jummalä sanna tähhelepannemisse ja palwega omma abbiello.

Õnnis Lutterus ütleb: Esimenne jäggo rahwast lähhäb selle pärrast abbiellusse, et nad endile wannematte nimme saaksid, nenda kui Abraam, kes otis suggu, mis Jummal olli tootanud. — Teine jäggo lähhäb sepärrast, et nad roppo ello eest saaksid hoitud, nenda kui Apostel Paulus manitseb. — Kui Jummal neid ihho sugguga õnnistab, siis römüstawad nemmad, armastawad abbikasju ning lapsi, ja tewad holega, mis nende ello seisus, ja ammet nende käest nouab. — Kolmanded on need, kes üksi omma lihhabimude pärrast abbiellusse lähwad, ja lastest ühtegi ei holi. — Ja neljandema jäo hulka arwatakse neid, kes sure rikkusse pärrast wannonaisi wõtwad; agga pärrast sawad nad libbedaste tunda, et mailmas ühtegi raskemad risti ei olle, kui rikkas naene, kes allati riidleb.

1. Moos.
15, 4—6.

1. Kor.
7, 2. 9!

**Mis wannematte õigus ja kohhus siin
jures on tehha.**

Ustlikko pahwega satis Abraam Elisierit omma poia Isakile naest wõtma ja ütles; "Jehowa taewa Jummal, kes mind on wõtnud mo isäa koiašt ja mo sündimisse maalt, . . . kül sesamma läffitab omma ingli sinno ele, et sa mo poiale seält naese wõt- tad." Ja kui sinna armas isäa elik emma, ka omma lapsese aialikko ning iggawest head sowid, siis ei pea se sul mitte üks keif olle- ma, misšugguse naese poeg wõttab, ehk mis mehhele tüttar lähhäb, waid pead lapsese ab- biks ollema, ja peigmehhe woi prudi wagga ello, ja ka ihholikko üllespiddamisse järrele truwište kulama, ja hoolt ning murret kand- ma, et lapsed ühhe ausa ja jummalakartilikko abbiello sisse saakšid aidatud; nenda kui wäggede Isšand prohwetü Jeremia su läbbi ütleb: "Wõtke omma poegadele naesed ja ommad tüttred pange mehhele." Agga sa ei pea last mitte wäggise sundima sedda wõtma ehk sellele minnema, kelle pole temmal ennesel mitte õiged tahtmist ep olle; waid pead siin hästi ennese ette waatma, et sa nouandes

1. Mos.
24, 7.

Jer.
29, 6.

lapsel, isseärranis hinge polest, mitte kahjo ei te. Kui ta omma kohhalisese leidis, mis temmale ihho ning hinge polest kasfulif on, ja sinna tedda kelad, ehk kui sa sunnid, et kaks kofko peawad minnema, kellel seks armastust egga tahtmist ei olle, siis astud sa ülle Jummal seädukse, ja olled öalam kui paggan; sest et sa omma melewalda, mis Jummal sulle on annud, mitte parrandamis- seks, waid huffatusseks prugid. Sest sunnid kofkosaminne ep olle Jummal ees mitte abbielluks arwatud, mis läbbi need, kes sedda tewad, otsego kurradit omma ukse kofhta maliwad, ja laste abbiello önnetumaks, pörge elluks tewad; nenda kui saggedaste nähha on, mis sauti asja wasto meelt pariminnemissest tulleb. Siiski weel on rohked Jummal armo tarwis, kui abbiello korda peab minnema, mis heal melel armastusses ja pahwega sai haffatud.

Kui juhtub, et üht noort innimest keeldakse abbiellusse minnemast, nenda kui woörawannematte ja wacste laste woörmündride jures saggedaste nähha on, kus ahnus ennam laste warrandust püab, kui sedda öiged ello, mis armastusses Isanda sees on; siis peä-

wad head söbrad, öppetaja ja kohto wannemad selle järrele kulama, ja kui abbiellusse minneminne lapsela tarwis ning kasulik on, siis wõtivad kohtowannemad kaswataja woi- must käest ärra, ja karristawad nisuggust kui üht arwalikko waenlast ja keige koggodusse rahho rikkujat. Alga kui laps kangekaelusess wannematte tahtmisse wasto armo õppetust ennesele kurjusse katteks tahhab pruvida, uh- lusesse omma õigust aiab, ja õnnetuma abbi- ello sisse kippub, siis on wannemattel õigus omma melewalda pruvida: last karristada ja kowaste nomides ta meletulletada; et ta wannematte head nouandmist põlgades neljan- dema kässo wasto rasket patto teeb, ja Zum- mala ähwardamist ennese peäle tombab. Se- pärrast ei jätta ka õppetajad mitte järrele noort rahwast kowaste kinnitada, neid lap- selikko sannakuulmissele maenitseda ja näidata, et kui nad siin waltetawad ja üllekohtuga endid wabbandawad, nemmad siis kahewõrra patto tewad, mis läbbi nad mitte isä ja emma, waid isseennast petwad; sest Zummal saab nende kawwalust leidma ja karta on, et nad õnnetumad abbiello, ehk lühhikest elloaega nuhtlusseks sawad.

5. Mos.
21, 18—21!

1692 .1
51 48

Nore rahwale.

Wisi! Jesu ristist ;: Tahhan rätida.

Dh nüüd tötta ;: Jesus! armoga, Gemalt wötta ;: Süddant walgusta; Kihla hinge prudiks jull' Kingi pulma kube mull', Et jo pärralt ;: Jääksin iggawest.

Dh mo südda! ;: Nona Beigmeeft teal, Kes so patto ;: Kandis risti peäl! — Temma maksis meie süüd, Tedda wasto wötkem nüüd; Wallo palgaks ;: Jägem Jesusfel.

Dh noer rahwas, ;: Jesust armašta! Olle wahwas ;: Uskus palwega, Pattust pöörge aegsast siin, Siis teid aitab temma piin, Ilmast läbbi ;: Laewa wõmuuse.

Nore rahwale tulleb siin kolm asja tähhele panna, mis Jummalale meelepäralise abbielluse minnes wägga tarwis on. Gemalt pead ja Jummalat palluma, et ta sulle ühhe wagga abbifasa annaks, nenda kui Gheser teggi, üteldes: „Jehowa Abraami Jummal, et sada tänna sedda naest mo wasto tullemä.“ Agga monni arwab sedda ennesele häbbiks, kui ta wagga naese ehk mehhe pärrast peab palluma; agga miks ja siis sedda häbbiks ei pea, kui ja pallud, et Jummal sulle terwed käed ja jallad annaks? Ja

wagga abbikaia on weel ennam tarwis, sest kui se mitte heaste korda ei lähhä, siis on sul pisjud häid päiwi, ja tahhaksid enne minne ihho polest wiggane, kui õnnetumas abbiellus olla. Sepärrast armas poeg ehk tüttar, pallu öiete süddamest Jummalat, üteldes: Armas Önnisteggia, anna mulle üks wagga abbikaas ja mo iggapäwast leiba, siis annab temma sedda sulle, ja õnnistab sind ihho ning ka hinge polest.

Teiseks pead sa sedda ellawas uskus Jესusse nimmel hakkama, sest usk on kindel lotus nende asjade peäle, mis weel odetakse ja nende asjade märkoandminne, mis ei nähta. Noor Tobias läks ommale üht innimest te peäle seltsimehheks otsima, ja leidis Rawaeli, kes ingel olli; agga temma ei teadnud sedda mitte, ja siiski uskus ta temma sanna: et kurri Baim agga üksi nende peäle woimust saab, kes Jummalat põlgwad, ja kimalusse pärrast abbiellusse lähwad. Ta mõtles omma isja maenijusse peäle, ja hüdis Jēsandat appi, siis päästis ta tedda, heitis armo ta peäle, ja andis temmale ühhe moistlikko ja jouka tüttarlapse naeseks; sest temmale ta olli jo iggawessest aiaist walmistud.

6br.
11, 1.
Tob.
5 ja 6 p.

Woi kas Rut sai häbbi sisse? Kas Issand ei murretsend ta ette, kui ta omma ämma, armastusse pärrast mitte mahha ei jätnud, waid ütles: „Sinno rahwas on minno rahwas, ja sinno Jummal on minno Jummal?“ Sepärrast noua ka sinna, armas noor innime! kes sa sedda loed ehk kuled, ja nüüd ehk pea selle seisusse sisse tahhad minna; noua et sa Jummalata kartust, usko ja lotust ennesega abbiellusse woid tua, siis annab Jummal, kes üllel taewas ellab, sulle head teed, ja temma ingel tulleb ka sinnuga, et so naesewõtminne, ja sinno mehheleminneminne Issandast õnnistud nenda korda lähhäb, et ka sinna wimaks usklikko Beawannema kumbel woid ütelda: Ma ollen kehwalt abbiellusse, otsego Jakob omma keppiga ülle Jordani läinud, ja nüüd ollen ma kahheks hulgaks sanud. Wata, se tähhendab naest ehk meest leidma! Paljo wöttawad naini ja ja lähhäwad mehhele, agga pissut leiawad neid; sest et nemmad ilma Jummalata selle seisusse sisse astuwad.

Sepärrast pead sa kolmandeks omma wannematte woi kaswatajatte teades, nende tahtmist möda ja nende õnnistusse al, nenda

Rut.
1, 16.

1. Mos.
32, 11.

p. 28,
1—4!

kui Jakob abbiellusse minnema. Wannematte sannapõlgmisse eest pead sa ennast wägga hoidma, mis meie aial otsego wiisiks on wõetud, uenda, et monned otsego moistmatta lomad, omma wannematte ja suggulaštele teotusseks, õnnetuma abbiello siise lähwad, kus nende silmad pärrast pitkamissi lahti sawad, agga siis se on wägga hilja. Sepärpead ka sinna teadma, ja aegsašte se peäle mötlema, et sa wannemattete auandmist wõlgo olled, et sa nende käest nou küsüid, ja isä ning emma tahtmisi mitte naljakeitmissekse ehk naero asjaks ei panne, waid õppetust wõttad ja õppid, kuidä sa sedda suurt ja pühha asja pead wastowõtma ja hakkama, et se melewald, mis wannemattel laste ülle on, ja se sannakuulminne, mis lapsed wannematte wasto peawad üllešnaitma, ka sinust truwiste saaks petud, ja ei mitte ärrarikkutud. Mõtke ommeti, kui sure murre ja armastussega wannemad sind kaswatasid, kui paljo head nad sulle teggid, ja kui tännamatta se sinust on, kui sa nüüd nende südamed kurwastad ja pahhandad, kes sind ni armsaste on hoidnud ja toitnud! Sa unustad ärra omma emma lapse waewa, ja

Matt.
15, 4.

Lut.
6, 38.

ei mõtle mitte isja fibbenda silmapisjaratte peäle, senni sui so omma ihho suggu touseb ja seddasamma karrikast sulle kätte annab, miska sa nüüd omma ellatand wannemaid haua kaldal jodad; sest Jesus ütleb: „Selle samma moõdoga miska teie moõdate, peab teile jälle moõdetama“ olgo se rööm ehk kurbtus. Sedda pead sa nores põlwes omma meles piddama ja allati se peäle mõtlema, siis õppid sa wannemid auustama ja Summala tahtmist täitma, mis sulle keigeks ello aiaks sureks kasuks ja õnnistusfeks tulleb.

Sepärrast rägi omma süddame luggu wannemattele selgeste ülles, allanda ennast ja ärra häbbene mitte isja ning omma käest lubba palluda, ühhe wagga ja Summala melepärralisje abbiello sisse minna, üteldes: Armsjad wannemad! lubbage mind sedda ehk sedda wõtta, woi selle ehk sellele minna. Kui se asji korda lähhäb, siis ei sa waggad wannemad sulle tõeste mitte kelama; agga kui nad sedda sulle kahjuks jo ette ärra näwad, siis wõtta nende nou wasto, te nende tahtmist möda, ja ärra panne wannematte sannakuulmist mitte alwaks, mis issegi pagaganad kalliks peawad. Nenda kui Ambrosius

ühhe tüttarlapse luggu wägga kidad, kes ütles: „Mo kihlamine ja mehheleminneminne ep olle mitte minno melewalla al, waid se otjus seisab mo wannematte käes, nende jures peab sedda otjitama, missal ja kellele nemmad mind tahtwad panna, seal ollen ma rahhul.“ Sest nisuggune pühha ühhenda- minne ja kokkosamine peab moistlikkul kombel palwes, ja kaswatajatte nou ning taht- mist möda sündima, ja ilma wannematte teadmatta, ehk nende wasto meelt ei pea sa ses asjas ühtegi hakkama egga ette wõtma, siis lasseb Jummal so abbielluse minnemist, kui se uskus sünnib, hästi korda minna ja õnnistab sedda omma rohke armo ning hal- lastusse pärraist.

M. Lutterus ütleb: Nenda ollen minna ka ses wiimises sannakuulmises omma armsa isä tahtmisega rahhul olnud, kes sedda mo käest noudis, lotes, et Jummal ka mulle lapsi annab, ep olle ma sedda mitte ärra- lütkand, waid ollen teo ja töega omma õppe- tust finnitand, ja ütlen keigile, kes kosjida, ehk kes mehhele minna tahtwad: Äрге heitke nalja ja ärge käige mitte omma lihha him- mude järrele, waid palluge! palluge löpmatta

Summalat! sest kes ühhe wägga abbikaja
saab, se saab ühhe hea asja. Amen. Sir.
26, 1—3.

Wisil: Tulge ristinnimesed.

Laps! se wotta mele panna, Nores põlwes jär-
geste, Neljat käsko möda anna. Au so wannemat-
tele, Siis so käski hästi täib: Jesus full' keif anda
täib, Lasjeb so teed korda minna, Wõttab wiimjelt
taewa siina.

Sallaja kihlamisest.

Need kes sallaja kihlawad, tewad wanne-
mattele wägga paljo murret ning waewa, ja
rojastawad endid hirmsa surma pattuga, mis
kül tüffi aega rahhul ning warjul on; sest
se noor innimenne on efsite wägga so mele
pärrast, kelle wasto so südda ööd ning pä-
wad üsna põllemas on, et sa ühhegi mu
peäle ei mõtle egga unneski muud ei nä;
agga kui ku ehk kaks waewalt saab möda
lainud, siis tulleb pärrast üks halle õhka-
minne ja kaebamine, millal ja kahhetsedes
ütled: "Wata, nüüd nuheldakse mind mo
pattude pärrast, et ma omma wannemid sur-
mani kurwastasin;" sest kui sa omma holi-

matta fergemelega, wannematte teadmatta ehk nende wasto meelt selle seisuse sisse lähäd, siis saab se kui us allati so süddames närri- rima ja sind pinama, egga jä rahhule, kui kül pattud jo on andeks antud! — Agga mitte üksi sallaja kossiminne, waid keik sal- laja pattud ja roppud teud, tewad ärkand süddame tunnistusese siin, ja pöormatta pat- tusele seäl iggaweste waewa, mispärrast usk- likkud wannemad wägga ärraehmatawad ja leinama jäwad; sest haly poeg ehk tüttar on omma kaswatajatele sureks õnnetusjeks. Wata agga ühhe wagga isä ehk emma peäle, kellel sanna kuulmatta lapsed on, siis saad arro, mis se sanna tähhendab, kus ööldakse: „Pühha wihha so koia pärrast on mind ärrasõnud.“ Nimmad käiwad murrega ühhest päwast teise, ja südda nende sees nõr- keb ärra, öhkades: „Oh kus on minno poeg? Ruhho jäi mo tüttar! kuni nad sure süd- dame wallo ja kurbtussega enne aego hauda lähwad; sepärrast on pahhad lapsed isä ja emma keige öälamad mõrtsukad, sest nad pinawad neid wägga kaua, enne kui nad surrewad. 2. Samuel. 19, 1—3. 5.

Öpp. S.
19, 13.

Laul.
69, 10.

Woi arwad sa, et sest ühtegi luggu ei

olle, kui sa lapsel, kedda teine jure kullo ja murrega mitto aastat on kaswatand, awwawtellemisfega finniwõttad, ärrad teotad ja siis ennesest ärralüffkad? Ei mitte nenda; sest meie õnnis usjo-isa Martin Putterus ütleb: „Se ei aita mitte, kui sa warrastud kingad kinkseppa jure taggasi wiid, siis kui sa neid olled löhki kiskund; sest wargus on nuhtlusse wäärt. Olled sa kingad warrastand ja ärrarikkund, siis ei pea sa neid mitte ennam taggasi toma, waid ennesele piddama, kinkseppale maksma ja omma wargusse pärrast karristud sama. Nisammoti ka, kui sa tütre au olled ärrawõtnud, wannematte ning sugulastele wäggivalda ja Jummal seäduusse wasto patto teinud, mis sellega mitte ei sa leppitud, et sa tedda mahha jättad, waid se läbbi weel ennam üllekohhut, nihästi lapsel kui ka wannemattele teed; sest et sa tedda mitte ei woi anda, nenda kui sa wõtsid. Uzga tahhad sa tedda ennesest ärra lüffkata, siis mötle, kas sa woid tedda jälle nisammofuguse au sisse sada, kui ta olli, enne kui sinna temmasse putusid, ja kui sa sedda mitte ei woi, siis pead sa tedda ennesele piddama, omma süüd andeks palluma ja

meelt parrandama; nenda kui feige wägge-
wan Jummal omma sullase Mosesse läbbi
ütleb. 5 Mos. 22, 28, 29.

2. Pulma teggemisest.

Kui sa pulmad teed, siis istu enne mahha
ja arwa järrel, kui palju woõraid sa woid
wastowõtta, kui kaua neid piddada, ja kui
palju rahha sa seks woid pruufida, et sa
mitte pärrast ei sa kahhetseda, kui nappus
kätte tulleb, nenda kui mõnned, kes omma
järrel mõtlematta melega hulga rahwast kofko
aiawad ja sedda, mis mitto aega on forja-
tud, pulma õhto jutumaks ärraraiskawad, ehk
hopis wõlla sisse jäwad, mis pärrast wägga
raske on ärramaksta. Sest et nore rahwale
nende abbiello hakkatusses monda koppikad
ja mitmesuggusid asjo tarwis lähhab.

Misammoti heia ka selle cest, et sa mitte
uhked pulmad ei te; sest jubba monnigi noor
paar on omma uhke pulmaliste mõllo cest
toast wälja piddand pöggenema, oues külme

14, 28—30!

1. 12. 8

1. 12. 8

1. 12. 8

tama, ja wägga rahhutumad süddame luggu tundma. Teised jälle häbbenesid omma wae-
sid wannemid pulma tuppa wies, ja pannid
neid willo põningi peäle, ehk niiste kuri alla!
— Ilma se peäle mõtlematta, kui suurt wae-
wa ja kurbtust isä ning emma süddamed
tundsüd, ja kui raske se sulle ennesele siis
saab ollema, kui se iggawenne hinge Peig-
mees sind sinno pattust pöörmatta ello pär-
rast, seal omma taewa pulma kotta, nende
õnsa pulmaliste seltsi, kes walge rietega on
ehhitud, mitte ei woi wasto wõtta.

Urta kutsu ka mitte Jummalala lapsi ja
jodikuid seggaminni, mis läbbi keik pahhan-
dud sawad; sest Kristus ja pahharet ei sünni
mitte ühte. Usklikkude osasamist arwab ma-
ilm jölledusseks, ja mailma lust ning rõöm
teeb patto kahhetsewa pattustele suurt süd-
dame wallo ning kurbtust. Sepärrast, kui
se sul ial woimalik on, siis kutsu keik ühhe-
melelised, kes waimus waesed, Isä õnnis-
tud, ja meie Isäanda Jeesuse kunningrigi
päriiad on. Nagga kui peaks juhtuma, et ka
need tulleswad, kes mitte ei tunne, et mailma
sõbrus on waen Jummalala wasto, siis lasse
Biibli ramat omma pulma rahwa tallitaja

1 Kor.
6, 15.

Matt.
5, 3.
25, 34.
Luf.
14, 13. 14!

olla, ja sedda anna neile enne teada, et ükski, kes pulma tulleb, ses asjas ennast pettetud ei leia ollewad, egga pahhandud ei sa. Siis olled sa õnnis, sest siis ei sa sinno egga so woõraste süddame rahho mitte ärrariffutud, ja woid ka omma ellatand isä ning emma pulma lauda wõtta, ja sedda peab sulle täsjutama õigede üllestousmiseses. Luf. 14, 14.

„Ka se on üks kardetaw asji, kui pulmadega kaua saab wiwitud; sest et sadan kurja keelte läbbi mollemilt polilt paljo keeldusji, ja säsji läinud asjo ette toob; sepärast ei pea sa mitte wiwitama, waid usjinaste kofko aitma. Kui minna, ütleb Luterus, mitte ni usjinaste ei olleks pulmad teinud, siis olleksid keik keelnud; sest issegi mo keigeparremad sõbrad kisesendasid, „ütteldes: „Mitte sedda, waid ühhe teise.“

Kuida se passib?

Saggedaste kaebatakse, et pulmad isseärranis Ma paifus, wägga liig pitkalt, mitmes kohhas nädal otsa petakse; nenda et pulmateggiad, ja ka pulmalisesed hopis ärra-

tüddinewad, ja maiapiddamiisfe ning omma töö ja tenistustega mittokord lonkama jäwad. Soukamad woiwad weel ehk piisjutti wasto piddada, ja tufferdawad ta korra ülle; agga se, kes waesem on, peab keif omma warra laua peäle toma, süt ning seält katsuma, laenuks wõtma ja suurt wölgo ommale faela teggema, mis lühhema pulmadega mitte tarwis ei olleks. — Kui luggu parremaks peab minnema, siis peawad ni hästi pulmateggiad, kui ka pulmas olliad ruttama. Pulmateggiad peawad ussinad ollema ja keif asjad korra järrel tallitama, et toido egga mu töö ja toimetamisfega mitte liaste aega ei sa wide- tud, kuni woerad rahhutumaks jäwad ehk hopis pahhandud sawad; waid peawad hoolt ning murret kandma, et ifka õigel aial Jum- mala sanna tähhelepannemisfe ja palwega lõppetus saaks tehtud. Nisammoti peawad woerad Siraki sannade peäle mõtlema ja ka omma poolt lahkimist teggema, et nad mitte kutsujattele koormaks ei jä, egga armas- tust ärra ei rikko.

Küllab monnigi mees näab, et asfi teist wiisi peaks ollema, ja et pulmad moistlikko mehhe kombel, lühhemalt tullekfid tehha; agga

ükski ei tahha esimesenne olla. — Monni allustaks omma abbiello kaljo peäle, kutjaks Jesust ja temma jüngrid pulma, jättaks mailma hullutamist ja feik wannad ebbausso wiisid ja kombed mahha, mis pulma päwal prudiga firriko te peäl möda metsi aiades, ja anniwakka, peälis jodu, tanno woi mütsi pähhä pannemise, ja noriko firsto ärrawimisse jures prugitakse; agga kuidä se passib? Kui ma wannad modid mahha jättan, mis siis söbrad ja suggulassed ütlewad? Passib! — Kas se on üks ristirahwa janna? Kas se siis passib, ja mis so söbrad ning suggulassed sest arwawad, kui ja omma pattust pöörmata mele sisse jääd, ja ihho ning hingegega iggawaste hukka lähäd? Kas nemmad woiwad sind ärrapeästa? — Kas se passib, et üks arwamatta hulk hingesi tänna walluga ärkab, ja nisammoti ka homme ja weel mitto päwa, et agga sinna ja minna, nenda kui se meie pagganattest pärritud ebbausso modidele passib, feige omma ello läbbi, neile heaks õppetuse märgiks peäme ollema? — Kas passis se meie Jesanda Jesuse Kris-tusele, aujärge peält mahha lauta söime sisse tulla, ja risti surma minna mailmale önnis-

tust sates, et meie nüüd kui truid patto orjad, omma hõlpsas põlwes mailma meleheaks piddime ellama, ja kui tummad koerad wait ning holimatta ollema, iggal aial õigust räkida, iggaüht temma üllekohto tö pärrast nomida, ja neile õnnistust kulutada kellele se on walmistud. Oh, et ükski ristiinnime nisugguste mõttetega omma süddame pohjas ei sosjistaaks, et Kristus sedda kuleb, ja wiimisel päwol se peäle mõtleb! Beaks se kallis lunnastamisese hind, miska ta meid ostis, keik nisuggused mõtted meie seest sutumaks ärrakautama, ja sind armas luggeja ehk kuulja, kui sa tõeste ristiinnime, usklikkude arrust ja Jummalalaps tahhad olla, seks saatma, et sinnagi ennese, woi omma poia ehk tütre pulmad wagga ristiinnimesse kombel teeksid, ja et sa ennam mitte ei küsiks: Kuida se pääsib? waid selle armsa laulo peäle mõtleksid, kus ööldakse:

Wifil: Kes Jummalat ei iasfeb teha.

Sing! miks siis lonkad lahhes mõttes? Dns Jummal warraks arvada, Miks tühjad asjad sind siis pettes Weel joudwad kinni piddada? Peab ta sind prudiks kutsuma, Siis pead sa ilmafi lahkuma.
R. I. r. 280, 2.

Pulma kingist.

Monned tewad liga kullo, kutsuwad sure pulma kingi pärrast paljo innimeesi kofko, ja lodawad üffi nende kuld ja hõbbe asjade, ehk se monne koppika woi rubla peäle, mis aäni wakka jures, peälis jotu aiades, linnutamisse aial põlles, pruut kirsto wimisse, ja laua pühkimisega naerdes ja nalja heites, poolwäggise teiste käest kerjatud ja korjatud saab. Agga nemmad unnustawad sedda ärra, et innimenne ei ella mitte ükspäinisi leiwast, waid iggaühhest sannast, mis Jummalala suust läbbi käib. Sepärrast kule ja panne tähhele, mis pulma kingi önnis Lutterus nouab, üteldes: „Kui teie minno jure pulma tahhate tulla, siis ei tahha minna mitte, et teie üht karrikast ehk muud middagi kasa tote ja kingite; agga sedda pallun ma, et teie mulle ie pühha seisuse siöse Isandalt öonne ja önnistust sowite, ja mo ette palwet tete.“ Oh wõtta siis ka sinna, seddasamma kallist kingi, ka omma pulma woõraste mele tulle-tada, jätta halpimist ja rahha ahnust mahha, mis keige kurja asjade juur on, ja noua esüte Jummalala riki, temma õigust ja sedda

Matt.
2, 20. 13.

warra, mis koi egga rooste ei rikku, ja mis wargad läbbi ei kaewa egga warrasta, siis peab sulle so aialikko ello üllespiddamist peälegi antama. Ja siis saab ka se piisut annet, mis ommaksed heast melest, süddamelikko armastusse ja palwega, waitfel wisil so peusse piiswad, Issandast nenda õnnistud, et se sinno kappi woi kasti nurkas, nisammuti kui prohwetli Elia päwil Sarepta lööse naise ölli kruusis ja jahho wakkas, keigel so ello aial mitte ärra ei löppe; sest usk ja lotus Õnnisteggia armo peäle ei lasse mitte häbbi siise sada. Senni kui se õnnis aeg tulleb, et sind Talle pulma õhtosõmaiale kutsutakse, kus ja sedda iggawest kuningriiki saad pärrima, mis sulle on walmistud mailma asjutamisest. Matt. 25, 34.

1 Kun.
17, 8—16!

3lm.
19, 9.

Wisil: Jesus, rõmustaja.

Jesus, kallim warra, Sada ahnuist ärra Minno jüddamest, Et ma patto wihtlan Siinno järrel ihlan Nüüd ning iggawest. Jä mo õnnistus ning õn: Minno pulmakink jin waewas, Ja mo lotus taewas.

Pulmad.

Ja kolmandamal päwal said pulmad Kanaš Kalilea maal ja Jesusse

emma olli seäl; agga Jesus ja tem-
ma jüngrid ollid ka pulma futsutud.
Joan. 2, 1. 2.

Küllab wannemad innimesesed mäletawad,
kuida liggi neljakümne aasta eest ka meie maal
mitmes kihelkondas pulmade ja woõraspiddude
peäl wägga armas luggu olli, kus Jummal
sannast jutto aeti, wahhel lauleti ja hommiko,
õhto ning sömapalwet tehti, mis nüüd wägga
arwaste leida on: sest praego petakse pulmad
kül kaua, aiawiteks aetakse keiksuggu tühjad
juttud, ja rägitakse teise tagga; agga Jum-
mala sanna ei sallita mitte! Laulmist woiwad
nored innimesesed weel ehk wähhegi kulata,
agga kui söbber ehk suggulane meie armisa
Dnisteggia Jesusse Kristusse Testamendi
ramato kätte wõttab, ja waimolikkust asjust
hakkab räkima, siis lähäwad tassahiljokesi
saggedaste keik üksteise järrel uksest wälja,
otsego Juda rahwas Jerusalemma templist;
sest et nemmad omma kurja süddame tunnis-
tussest märko sawad, ja Jummal sanna no-
mimist suggogi ei tahha kuulda. Agga sinna
weel saad ehk hopis wihhaseks, ning ütled:
Minne, mis sa siin sest asjast rägid. Agga kui
kurjad tühja lauhwad, siis kõrwad meel kuul-

Joan.
8, 9.

wad, ja tähhel pannewad. Kui kaardi noid, kääwataja, pillipuhhaja ehk tanso allustaja tuppä astub, siis römustakse, ja aetakse silmad ning kõrwad pärrani lahti: Tah, tõeste! nisuggune kolle ja rop aasi, kuidä meie aial pulmad petakse, on ristirahwale sureks häbbiks. Sest et mitte ei nouta Jummalat tänades süa ja jua, waid pöõrmatta pagganatte kombel prassida, laffuda ja siis pilli woi wioli järrel ööd läbbi, ja monnes paikäs näddal otša hästi karrata, ja keikisuggu narri tempusi tehha, otsego olleksiid pulmad prassimise, ja hullutamise pärrast tehtud. Nisuguste ei mudaks Kristus mitte wet winaks, egga tulleks ka tõeste mitte nende jure.

Sa ehk ütled, et tantšiminne isseennesest mitte pat ei olle; agga mikspärrast ei tantšisa siis üksi, ja seäl kus sa üksi olled? Mikspärrast lähhad sa laulatamise seadust ja pulmaliste rahho rikkuma, omma lihahimusi kaswatama, woõra naese woi tüdrukuga, ja sinna jälle woõra mehhe woi poiijaga tantšima, mängima ja juud andma? Kas nisuggune lihha peäle külwaminne ei sada huffatust? Kas se ei olle Jummalä ees hirmus suur pat, ja pulma abbiellorikkuminne

ning horaminne?! Sest kes naese peäle watab tedda himmustades, on jo abbiello temmaga ärrarikkunud ommas süddames, ja kas ep olle nore innimesse ning ka sinno südda lihahimmudest põllemas, kui sa sel wiisil mailma lustis möllad?

Nendasammoti ei panda ka rided mitte pulmade tarwis, waid uhkusse ja näitamisse pärrast, otsego olleksid need keigeparremad, kes hästi tuggewad on fulda, hõbberahhafi, perlid, rosa ja lehwiisi kandma, ja paljo sidi ning sammetid ärraraiskama; kelles sa omma prudi, ja sinna jälle omma peigmehe ehtes, pulma päwal Jummalala ees nisammoti willets, waene ja armoto olled, kui esfi wanne- mad omma wigipu lehtedest ömmeldud põlledega, miska nad endid katta püüdsid; agga siiski paljaks ning hallasti jäid. Sepärrast ütleb õnnis Lutterus: „Kui need asjad ehhitamist tähhendaksid, siis woiks ka üks ärg ehk esel ehitud sada; sest nemmad jäksawad nisuggusid asjo paljo ennam kanda.“ Agga sinna, oh innimesse laps! tulle ja wõtta Biibli ramat kätte, ning loe ja panne tähele, misugguste ehtetest sind Aposikli Peetrusse maenitfust möda, ei mitte ükfi pulma

Mat.
5, 28.

1 Mos.
3, 7. 11!

päwal, waid foggo so elloaeg peab tuntama.
1. Petr. 3, 3—5!

Ugga olled ja alles pattust pöörmata,
egga ja siis pulmigi pattust pöördud inni-
messe kombel ei woi teha. Sest kui ja omma
riistmisse seadust mahha jätsid, wadderite too-
tust ärrasalgasid, ja holi ning leriöppetust
miski ei pannud, siis ep olle se mitte imme,
kui ja ka sedda pühha abbiello seiisust, jo
sisse astudes omma pöratse pulmadega, moist-
matta loma wiisil ärreteotad ja rojaseks teed.
Sest mis lihhasi sündinud, se on lihha ja
lihhalik innimenne ei ja mitte kätte, mis
Jummala Waimo asjad on, waid põlgab
ning wihsab walguist; sest et temma teud
kurjad on. Nenda kui ma sedda töega tean
ja kurbtusjega pean üttelema, et paljo on,
kes Jummala sanna nomimisest, egga Lutte-
russe maenitussest mitte ei holi, waid kodda
liwa peäle ehhitawad ja pulmad jölleda mehhe
kombel tewad. Ugga ma tean, ka ja ütlen
Apostli Paulusjega nuttes, et keif pulma-
teggjad ja keif pulmalised, kessel Kristusse
werre õigusse pulma riet selgas ei olle, kin-
niseotud ja keigesüggawama pinmedusse sisse
heidetud sawad. Sest innimesse Boeg läffitab

Matt.
7, 26!

Bilip.
3, 181

Matt.
13, 41. 42.

ommad inglid ja nemmad peawad fogguma keif pahhandusjed temma kuningrigi seest ja neid, kes tewad kässo wasto, ja peawad neid tullise ahjo heitma, seäl peab ollema, hulluminne ja hammaste firristaminne.

Kel kõrwad on kuulda, se kuulgo! ja möttelgo se peäle, et laulataminne ja surno matminne on Jummal pühhad seädusjed, mis se keigewäggewam taewa ning Ma Loja Paradisis asfutas; agga ristminne ja pühha õhtosõmaaeg on pühhad Saakramendid, mis meie armas Önnisteggia isse seadis. Reid ei tohhi meie mitte pagganatte kombel üffi söma, joma egga lihhalusti ja römo piddudeks prufida; waid peawad sures allandusses, süddamelikko palwe ja pattust pöörmisega pühhitsetud sama.

Sepärrast armas peigmees ehk pruut! pead isseärranis sinna sedda suurt seädusje pühha jummalakartusjes, usklikko pahwega hakkama ning lõppetama; ja omma illusaid pulmatidid selga pannes, ka selle pulmatue peäle mötlemä, mis Kristus sulle on saatnud. Ja selle assemel, et sa eunast rosikrant-

1 Moos.
2, 22!
p. 2, 49!
Matt.
28, 19!
Lut.
22, 19. 27!

Lut.
23, 33—46!

sündida. Pulmade illo on peigmees ja pruut, kes omma waimu waesust tundwad, ja pulma rõõm on woõraste kaunis ning armas olleminne Jeesuse liggiollemisese tundmiseses, kellest hul mailma wiis teikis jääb mahha. Jah, teikis jääb mahha! Sepärrast pead sa selle eest wägga hoidma, et sa isseennast egga omma liggimest, liasõmisese egga liajomissesega ei loorma, ja et sa mitte ühtepuhko öllut ja wina wõttes, ja ka teistele pakkudes ning wäggise peäle aiades, meelt ning moistust ärra ei rikku, ja neile ning ka isseenne- sele suurt kahjo ei te. Sest kui jo winamarjadest tehtud jodaw wiin, mis wanna põlwe- rahwal, Kana pulmas ja Apostlide päiwil olli, jodituid siggitas, ja selle meelt ning moistust, kes tedda liaste prugib, ärrarikkub, nenda kui meie wagga Noa ja Lotti jures sedda näme; kui palju surema hole ja hirmoga peaksid sa siis selle nelja saa aasta eest hakkand, meie aia põlletud, põllewa winaga, kui moistlik arst targaste ümberkäima, ja sellele, kes sedda kardetawad kihwtist rohko omma sisekonna, ja saggeda pöddemisese pärrast julgeb pissut prukida, üksi sõma alla, wäikesese moõdoga, nattuke andma, et se legit-

1 Mof.
9, 20!
19, 32—34!

1 Tim.
5, 23!

sew tulli, mis igga tilgaga alla saab nela-
tud, so sisseonda hopis ärra ei kõrveta,
egga enneaego hauda ei sada! Ugga et meie
päivil wägga paljo neid on, kes wina eesite
rohhuks piisut wõtsid, ja se läbbi aegamisse
ommeti liaste joma õppisid; maiapidamist,
abbiello ja lasakaswatamist wägga halledal
wisil sure hädda ning õnnistusse sisse saat-
sid, ja isse ihho ning hingega iggaweste
hukka läksid. Siis olleks se hopis parrem,
ja wägga kido wäärt kallis kombe, mis paljo
usfliffuid õppetajaid mitme targa tohtriga
wägga sowiwad, ja mis ka mitmele tõeste
aialiffult ning iggaweste sureks kasuks ja
õnnistusseks tulleb, kui sa kihwtist rohko
hopis mahha jättad, ja pulmad, warrud ning
woõraspeud üsna ilma põllewa winata teed.

Siis woinwad pulmad iggal aial hea süd-
dame tunnistusse, ja jädawa römoga petud
sada; sest pühha kirri annab meile mitmes
kohhas pulmaridest, ja sest armsast osasamis-
sest, mis usfliffudel ühhes koos on, teada;
nenda kui Jesus ennese ja omma Süngrite
kohta tähhendades ütles: "Kas woinwad pulma-
rahwas kurwad olla, ni kaua kui peigmees
nende jures on? Ugga päwad tullemad, mil

^{1 Kor.}
8, 10—13!

Sabat.
2, 15!

Matt.
9, 15.

peigmees neist saab ärrawoetud, siis paastu-
wad nemmad." Sepärrast ärra kardada mitte,
et sinno pulmalised kurwaks jäwad, kui sa
da neid mitte joobnuks ei joda, egga tantfi
ei lasse, waid selle assemel hommiko-, öhto-
ja sömapalwet teed. Kui sa mängimehhele
kirriko-laulo-wisi-ramato kätte annad, ja tedda
seält seest mängima panned, ütted salmikesse
ette, ja laulate Jummalala sanna laulud ning
ollete rõõmsad Jeesandaks. Kui siis se tulleb,
kes sind ja tedda on kutsnud, ja ütteleks sulle:
Söbber, istu senna üllemale, ja wotta Piibli-
ramat kätte ning loe: "Taewariik on ühhe
innimesse sarnane, kes kuningas, kes omma
poiale pulmad teggi." Loe kümnest neitjüst,
surest öhtosömaaiast, ja Sirafi ning Apostli
Paulusse ramatust, kus abbiello seisussest
rägitalse; aiame neist asjust ühheskoos jutto,
et noor rahwas targemaks saab, ja wannad
ka weel jure öppiwad, siis on sul au keikide
ees, kes sinnoga laudas istwad. Siis mudad
sa mailma patto rõmo ning lusti wet Jum-
mala laste jodawaks winaks, ja siis ei jä-
teie aeg töeste mitte iggawaks, kui se ka
mitto päwa ehk nädalad peaks turima; nenda
kui neil päiwil, mil Jeesusse jures wägga

Sir.
32, 6.

Matt.
22, 2—14!
25, 1—13!

Ps.
14, 16—24!

Siraf.
p. 25 ja 26!

Evaf.
5, 18—33!

1 Kor.
7!

Mark.
8, 1—9.

paljo rahvast koos olli. Sest kui sesuggune pulmarööm, kus keitide silmad waimus Onnisteggia peäle waatwad, temma õppetust tähhelepannewad, ja palwe, tänno ning kitusse lauludega Jummalale au andwad, woits wähhenda, siis ei olleks Jeesusse jures kõrbes nellituhhat meest mitte kolm päwa sömata woinud olla, egga olleks ka pärrast, kui nende kõhhyd wiest ohra leiwast täis said, seitse korwitait pallofessi ülle jänud. Sepärrast ütlen minna: kui usklikkude rööm issegi tuhhande ehk kümnetuhhande aastaga woits wähheneda, siis olleksid taewapulmad jo ammogi lõpnud, siis olleksid pühhad inglid ja keit õnsad hinged taewas ja ammogi ärratüddinend, ja siis ei olleks Apostel Joannes selle ue laulo heält aujärje, ja nende nelja ellaja, ja nende wannematte ees mitte kuulnud, mis otsego paljo wettekohhitseminne, ja otsego kange pittse mürriseminne olli. Agga sest, et ilmutamisse ramatus taewa õnnistussest ööldakse: „Römustagem ja olgem wägga röömsad, sest et Talle pulmad on tulnud, ja temma naene on ennast walmistanud.“ Sest teame meie, et Jummal laste õnnis oesasaminne ja rööm, mis neil jo siin usfo

3lm.
14, 2. 3.
19, 7.

p. 9, 7.

so sees Õnnisteggiaga on, ne Jerusalemma
kandlelõjatte, ja keige taewaliste tänno ning
kitusse lauludega iggawessest iggaweste jääb,
ja seäl ikka armsamaks ning täielikkumaks
lähhäb, kus õiged peawad paistma kui päike
omma Jõsa kuningriikis. Amen.

Matt.
13, 43.

Wifil: Hinge peioke.

Halleluja teäl, Talle pulmas seäl, Taewas on
üks armas aõse, Oh, keik hinged jenna lasse! Seäl
ei olle ööd, Egga ilma tööd.

Oh mis kallis õn, Meie tö siis on: Pühha
pühha laulda järgest Ingliseega Jõsal kermest, Talle
harule, Seäl juud anname.

Süddamelik sowiminne ja macnitsus nore abbiello rahwale.

Wifil: Mo hing, oh anna süddamest.

Sa abbiello seädia, Oh Jummal! wata heldest,
Nüüd nende peäle armoga, Kes truust ühhesi melest;
Sull' tänna lubbawad, Sind Jõsand palluwad: Oh
olle, ja nüüd meiega Sa armas Jesus lõpmatta.

Las' moista neid, mis hallastust Sa Adamale
andsid; Las' tunda neid, mis õnnistust, Sa Kana
pulmas saatsid, Ja wõtta õnnista Neid waimo an-
niga, Ning alga nende süddames Uut ello, kallis
hing mees.

Õsitate kuulsiime, et siis, kui kolmandemat päeval said pulmad Kanas Galilea maal, ka Jeesus omma emma ja jüngritega pulma olli kutsutud. Agga armas noor abbiello paar! kuidas on siis süin? Kas Jeesus ja temma jüngrid on ka teie pulma kutsutud? Kas teie süddamed ollid tänna kirriko minnes, laulatamisel olles, ja seält tulles armastuses Jeesuse wasto nenda põllemas, kui neil kahhel jüngril Emmause te peäl? Ja kui meie armas Önnisteggia praego nähtawal kombel, nenda kui Kana pulmas, ka seia tuppas astuks, ja meiega lauda istuks leiba murdmaning önnistama, kas saaksite tedda siis ka töeste süddamelikko römo ja auustamisfega wastowõtma? Kas istuksite Mariaga temma jalge ette? ja kas põlgaksite keif mailma patto römo, mis meie Issandale kurbtust teeb? Agga et meie kõrgeskidetud Önnisteggia nüüd mitte ennam nähtawalt, nenda kui omma lihha päiwil, süin Ma peäl ep olles, sest et temmal ärrafelletud ihho on, süiski jääb ta mailmaotsani, näggematta meie jure. Ja kui ta omma hawade walguses, selfinnatsel iggawesse mälestuses, ja wägga tähhelepanemisese wäärt filmapilgul waimus kespaiikas

meie seas on, ja armo ning hallastusfega, tänna isseärranis teie süddamette siise watab, misjugguse möttete, mis himmude ja iggatsfemistega teie nüüd sedda esfimest sammo abbiellusse, nago ülle raja ühhe ue Ma siise astute? Kas teie sedda Jesuse liggiollemisse tundmisses, süddamelikko palwega tete? ja kas teie kui wiljakandjad winapu oksjad keige omma ello aia töeste ja täieste Önnisteggia külge tahhate jäda? Woi kas teie silmakirjaks pühha Altari ees omma tootussed ollete teinud? nenda kui mitmed, kes esfimesse lauakäimisse, ja laulatamisse jures ürrikesseks aiaks, kül ehk piisut ligutud said; agga pärrast seddasinnast mailma armastasid, omma seädusse Jummalast ärratagganesid, ja pühha ristikoggodussele kahjuks abbiellusse läksid. Kui teie langete, siis langewad ka mitmed teisef teiega; teie omma ihhosuggu ja ka need, kellele teie omma leige hinge loga, taewa te peäl, pahhandusses ollete. Seit kui teie mitte, kui üks südda ja üks hing, ühhes meles Jumhala sanna ei armasta, ja sedda mitte iggapääw omma maias ei loe egga palwet ei te: kui teie holetumaks jäte firrikus ja luggemissel käima, ja meie Issfanda

Matt.
18, 20!

11672
31 5

31 15

119
36 12 71

Jesuse Kristuse ihhust ning werrest wägga arwaste oesa wöttate, siis pannete teie omma usso künalt waffa alla, ja need, kes loias on, jäwad pimmedusse siise. Sepärrast ütleb Dnnisteggia: „Paistko teie walguis innimeste ees, et nemmad teie head teud näwad, ja auustawad teie Issa, kes taewas on.“ Oh siis olgo ka teie maia, woi ellokoht, selle linna sarnane, mis mäe peäl mitte warjul ei woi olla, ja möttelge, et kibla sõrmüksed teie sõrmes, ja se kätte, mis ja omma Pea peäl kaännad. Seädusse tähheks teie, ja teie Poja wahhel on, mis laulatamisse sanno, ja sedda kallist pulmapäwa, allati wäggewaste teie mele peawad tulle tama, et teie mitte nende sarnatsöks ei ja, kellest Ewangeliumis ööldakse: „Nemmad söid ja jöid, wötsid naest ja läksid mehhele sest päwast sadik, kui Noa laewa läks, ja nemmad ei pannud sedda tähhele, kuni se weeupputus tulli, ja wöttis neid keik ärra;“ ja Dnnisteggia ütleb omma teisest tullemisest: Siis on kaks wäljal; teist woetakse wasto, ja teist jäetakse mahha.“ Selsammal ösel on kaks ühhes wodis: teist peab wastowotama, ja teist mahhajätama. Sepärrast

Mat.
5, 16.

Mat.
5, 16.

24, 38. 39.

Mat.
17, 34. 36.

walwage ja olge walmis, et teist kumbagi
mahha ei jäeta.

Laulatamine on se kolmas pühha Seä-
dus, mis Jummal teiega on teinud, ja abbi-
ello seisus on se kolmas ello järg, kuhho
süsse teid wastowõtakse. Kristmissest Ierini
on teid kaswatud, õppetud ja kolutud; Ierist
süit sadik ollete kanditadid, ehk otajad olnud,
ja nüüd se pühha abbiello seisusse süsse
minnes, hakkate isse koolmeistriks, et teie
teistele teed peate näitma, ja Dnnisteggiale
temma taewarigi pärriaid kaswatama, ja
õppetama. Sepärrast kuulge ja wõtke endi-
süddamesse, mis se ustay ja tössine tunnis-
taja, kes meid on armastanud, ja meid pes-
nud meie pattudest omma werre sees, Apostli
Joannessele ennasst ilmutades ütles: „Minna
ollen A ning D, Algminne ja ots, kes on
ja kes olli, ja kes tulleb, se keigewäggewam.“
Oh armsad nored abbiello rahwas! kui teie
Issanda illumissest nüüd ka omma udes
seisusses, nenda kui Joannes Patmusse sares,
töeste tahhate ossa sada, süis laske sedda
ue seäduuse wahhemeest Jesust omma abbi-
ello algajad ning lõppetajad olla. Reed
keigeessimesed sammud, mis teie lahhekesi

3lm.
1, 8.

selfsis astute, saatto teid waimus Ketsemani
 aeda ning Kolgata mäele, ja teie esimesne
 kõnneleminne iseseheses, olgo Maria ja Joa-
 nese selfsis risti al. Kus teie palwes Jakobi
 kombel peate woitlema, kunni teie mollemad,
 ka Önnisteggiast wastowöetud, ja nende
 kaksteistkümmend kord kahheteistkümmne tuhhan-
 de arrusse sate arwatud, kes keigist Israeli
 sugguarrudest pitseriga on märgitud; ja kunni
 Jesus meie A ning D, ka teile igga hom-
 miko ommas täies walguses, ifka jälle ueste
 saab tousma, ja keikis teie teggemisses ning
 ettewötmisses se esimesne ollema. Et teie
 töeste, kui ellawad kiwwid waimolikko tempeli
 ehhitamisse tarwis woikjite olla, ja et ella-
 wa wee joed teie ihhudest saakjid jookäma,
 kellest paljo pattusid omma hinge janno woik-
 jid kustutada. Siis ollete teie önnistud
 linnas, ja önnistud ollete teie maal, önnis-
 tud on teie ihho suggu, ja teie Ma willi,
 teie lojuste suggu ja teie puddulojuste karjad.
 Önnistud on teie korwid ja leiwakünnad.
 Önnistud ollete teie sisse tulles, ja önnistud
 ollete teie wäljaminnes. Ja nenda önnistud
 käige ifka peäle ossasamisses Önnisteggiaga
 senni kui need iggawessed taewa pulmad tul-

3lm.
7, 4—8!

Joan.
7, 38!

4 Mos.
28, 1—6.

lewad, kus teie rõmo ükski ennam ei sa
ärrewõtta. Siis se rahho Jummal, kes
furnust wälja on tonud sedda suurt lammaste
karjast, iggawesse seädusse werre läbbi, hoiab
teie süddamed ning meled Kristusse Jesusse
sees iggawessesk elluks. Amen.

Wisiil: Walwage! meid hüab Loja.

Amen, iggaweste jäge Jesusse jure, ja ka sage
üks südda, waim ja ka üks meel; Wõtke temmale
eu anda, Ja paljo usso wilja kanda, Siin käies
Etta ello teel. Siis nutto orro sees On teie selfi-
mees, Lunnastaja, Kes werrega Leid leppita, On
wõtnud omma Isaga.

Maenitsus pärrast pulmi.

Kui abbiellusse minneminne Jummal
aamo läbbi korda on läinud, siis kiitlewad
ja surustellewad monned, üteldes: "Sada-
nal peab paljo teggemist ollema, enne kui
paar rahwast kokko saab, agga meie wahhel
ei sanud waenlane ühtegi ammetid, meie
saimme illusti ja ussinaste, ilma kelepeksjatte
wihhata pulmad petud. Di! oi! armas
hing, sellega trotsid sa Onnisteggiad, lükkad
tedda ennesest ärra, ärritad furratid keige

põrgo wäega ennese wasto, ja lähäd ilma Jummalä sōa riistata, omma ennese rammo peäle lotes, lahkingisse, kus sa ka parrast pulmi keigesugguste kurja keelte, kui sadana tulliste noolte läbbi, raskest saad hawatud, ja iggawesses aiaks peatsid langema, kui mitte se halleda süddamega taewane Samaria ma mees so peäle ei hallasta, ja sulle, kui sa omma werre sees maas olled armust appi ei tulle. Sepärrast tänna Ünnisteggiat, ja kõnni armo palle ees sures allanduses, jätta mahha surelist meelt ja kõrkust, mis wahhest ni penel wiisil so ümber on, et sa isse suggugi armo ei sa, sest nore rahwa eesimenne armastus on immelinne, mista filmad otsego kinnifaktakse, et nad kui joobnud eddasõ lähwad, ja siis wast, kui olleme monda aega ülle ellanud, nago joobnud wäljamaggand, jääb jummalakartlikuile õige armastus; agga pattust pöõrmatta innimestele ei jä muud ühtegi, kui paljas tühhi unnenäggo; sest nende hinge lambid kustuwad ärra, agga teistel on usso õlli sees. Sepärrast pallu lõpmatta Jummalat, et temma keit patto katted so waimo filmade eest ärrawõttaks, ja sulle moista ning tunda

annaks, et sa pãrrast laulatamist omma ab-
 bikasa jures, mitte ennam kui woõras woõra
 maia sees ei olle, waid et sa siin suremas
 sõbruses kui omma issa ja emmaga pead
 ellema; sest et sa nüüd lu olled temma
 luust, ja lihha temma lihhas. Sepãrrast
 pead sa keif kassipiddised mõtted, miska sadan
 sind efsitada püab, ärrasaatma ja omma
 süddame luggu abbikasaga sõbralikkult läbbi-
 räkima, et waelane umbrohto wahhele ei sa
 külwata.

1 Mos.
2, 23!

Wisil: Mo hing! oh anna süddamest.

Et lasse siis so hawades Oh Tal! neid troosti
 leida, Kui efsiwad siin ello sees, Siis jälle armo
 heida. Oh aita, sada sa Neid ristis, rõmus ka,
 Et ikka waatwad sinno peäl, Ja sinno riki noud-
 wad teäl.

3. Abbiellust.

Abbielluks nimmetakse sedda, kui mees ja
 naene Jummalast, ja Jummalala tahtmisse
 järiel, nenda kui esiwannemad Paradiisis,
 ühte pannakse ja laulatakse. Sa need abbi-

1 Mos.
2, 22. 23.

ello rahwas, kes sedda tõeste tundwad, et nad Jummalatahtmisses järrel pari on läinud, woiwad keige ellowaewa ja willetsuste sees rahholisses, kannatlikko ja röömsa melega teine teisega ellada. Agga et jummalakartmatta innimesesed ja sallalikkud sedda seisust autumaks, ja iggawaks põlweks arwawad, siis on wägga tarwis, et meie keige nisuguste walle möttete wasto Jummalasannast sedda õiged tarkust õppime; et ka noor rahwas, kes selle seisusse sisse tahhab minna, moistaks, mis abbiello on, ja mil kombel seal peab ellatama.

Joan.
16, 8—11!

Agga sinna, oh kallis pühha Waim! kes sa Isast ja Pojast wäljalähhäd, ja annad mailmale märko patto pärrast ja õigusse pärrast, ja kohto pärrast. Önnista meile so sanna tähhelepannemist, walgušta meie süddamed, ja anna ka meile märko, et meie omma aialikko ja iggawest kutsmist öiet kalliks oskame piddada, ja omma ihho ning hinge kasfiks pruvida. Amen.

Jummalatahtmisses Seädus.

Kui sa Jummalatahtmisses seädusses, ja abbiello seisusses tundmist ja õiged kisso

tahhad sada, siis pead essite pattust pööрма, ja meelt ning ello parrandama. Sa pead omma ärrarikkutud süddant Jõsanda palle ees, tõeste tundma õppima, ja sedda suurt seädusse Sanna allandusfes, süddamelikko palwe ja järrelmõtlemisfega luggema, ning tähhele pannema, mis kirjotud on esimeses Mosesse ramatus, teises peatükis kahhesateistkümnemas, kahhekümne teises ja kahhekümne kolmandamas salmis, kus se keigewäggewam taewa ning ma Roja ütleb:

„Se ep olle mitte hea, et innimenne üksi on, ma tahhan temmale abbi tehha, mis temma kohhane on. Ja Jehowa Jummal ehhitas se külje lu, mis ta innimasest olli wõtnud ja satis tedda Adama jure.“

Adam ütles: „Se on nüüd lu minno luust ja lihha minno lihhasst; tedda peab mehhe naeseks hütama, sest et ta mehhest on woetud.“

Siin, nende kalli Piibli sannade sees on Jummalalla sallaja assti, ja se kindel abiello seädus, mis Roja algmisses teggi, ja sedda peab iggaüks, kes selle seisusse sisse

lähhäb, leige esüte teadma, ja tõeste usku-
 ma, siis õppid sa pühha Waimo kolis Is-
 sandat ja temma armo noud tundma, kelle
 pühha tahtminne se on, et abbiello seisusse
 läbbi innimesse suggu siin Ma peäl üllespe-
 tud, ja temma käskude sees hoitud peab sa-
 ma; sest et abbiello rahwas temma taewa-
 rigi pärriatte õiged kaswatajad peawad olle-
 ma. Sepärrast ei tohhi meie siin mitte om-
 ma au otsida, ei omma lihha mele arwamiste
 järrel käia, egga abbiello willetsust raskeks
 panna, waid peame Jummal tahtmisfega
 rahhul ollema, ja sedda noudma, mis tem-
 ma pühha seädust au sees peab, ja temma
 nimme litusfeks ning taewarigi kasfeks tul-
 leb. Agga siin on jummalakartust ja õiged
 ellawad usko tarwis, sest uskmatta mailm
 ei moista Jummal seädusse sannadest üh-
 tegi, waid loewad ning kuulwad neid ilma
 järrelmötlematta. Malja heites minnakse
 abbiellusse ja wiha, waeno ja riidlemisfega
 teotakse sedda peagi ärra, funni möllematte
 kannatus löppeb, ja teine teisest jälle ärra
 kippuwad. Kas sa siis mötled Jummal
 seädusse peäle, kellest õppetaja laulatamisse
 aial ütles: „Mis nüüd Jummal on ühte

pannud, sedda ärgo lahhutago innimenne mitte ärra. Kui sa sedda märkaksid, ei sa siis tohiks teisi himmustada, egga Jum- mala wasto nurriseda, ja ei siis olleks ab- bikaas mitte ni näoto egga pahha so melest, kellega sa ühtegi ei woi kannatada, ja kelle jures so südda suggugi rahho egga römo ei leia; waid Jummalaga seädust tähhele pannes, saaksid sa Dünnisteggiat römoga kiitma ning tännama, et ta wagga abbikasa läbbi, sulle ihho ning hinge polest, paljo head teeb. Eest siis sa tead ja tunned, et sa mitte kogge- matta egga juhtumesse wiisi, waid Jummalaga enne petud nou, ja temma pühha tahtmist möda abbiellusse olled sanud, kus sa rah- huliste pead ellama ja teise nodruste ja eksi- tustega kannatama. Kui sa sedda wagga süddamega teed, siis aasutad sa ennast otsego Paradiisi õnnistusse siisse, ja abbiello seisus jääb so melest pühhaks, kalliks ning arm- saks; sest et Issand isse meest ja naest selle seisusse siisse on lonud, kus temma omma usklike lihhamele häbbi kinni kattab, ja võrab omma wiha ärra, mis muido nisug- guste pattude peäle peaks tulles.

Kes tohib siis ni julge olla, et ta sed-

da pühha seädust põlgab ja teotab, nenda kui monni Jummalast ärra tagganenud ristinnimenne teeb; sest meie näme igga päaw, et Jummal mitte üksi mehhi, waid ka naisi loob, ning ellus peab, mitte pordo ello pärrast, waid mehhele abbiks ja abbiellusse. Agga kui pattust pöormatta mailma targad sedda mitte ei tahha, siis ütleb Lutterus: „Wingo nad ommas paggana pimmedusse, hora ja roppo ello sees ni kaua, kui Jummal neid lasseb; agga meie teame, et Jummal sanna ja seäduš seisab liikumatta keige kurradi wäe ja woimusse wasto, kui nisugusid Kristusse wastasid ka ennam olleks, kui liwa merre äres. Sest et meie armas Önnisteggia Jesus Kristus, Issa parremal kael, keige omma waenlaste ülle wallitseb, ja abbiello seisust wiimse päwani üllespeab.“

Demmale olgo au koggodussest, keige rahwa põhwest, nüüd ning iggawessels aiaks. Hal-
leluja!

„Sepärrast pallun minna, Lutterus, et teie pärrast minno surma abbiello-seisusse eest hoolt kannate, et ta iggaühhele, kes selle arulinne on, ni hästi ülmlikko innimeste, kui ka õppetajatele lubbatud ja lahti seisab.“ Amen.

Wisil: Nüüd Jummalale auustust.

So seädus seisab kindlaste, Oh Jummal! iggawest,
Mis olled lonud targaste, Sind tännan süddamest. ∴

Au siäse läinud Peästia, Oh! olle abbiks null',
Et ei so seädust rikku ma, Waid ellan, surren sull'. ∴

Oh anna abbiello sees Mul tarkust, wagga meelt,
Et ustus kõnnin sinno ees, Ei eksi ello teelt. ∴

Reid agga, kes sind põlgawad, Oh põra heldeste,
Ja näita neil, et hoopliad, Ei ja seäl taewasje. ∴

Abbiello au.

„Reikide jures olgo abbiello au
sees ja abbiello wodi olgo rojasta-
matta. Kende sannadega näitab Apostel
Paulus, kui armas, kui wägga kallis ja
pühha abbiello seisus Jummalale silma ees
on. Sepärrast peab abbiellust, allati ausal
kõmbel rägitud ja õppetud sama; sest ta on
se keige armsam, puhtam ja keige waimo-
liffum, suur ning pühha seisus, mis Jum-
mal Paradisi õnsas põlwes, enne patto
langmist seadis. Ta on se esfimenne ja
keige loma hakkatus, mis ial Ma peal ella-
wad, otsego üks suur teime-aed, kellest meie
keik tulleme; lähhäb keige teiste seisuste ette
ja ullatab ülle keige rahwa suggu arrude,

Ubr.
13, 4!

mis läbbi mailm, ja Kristusse koggodus
wiimse päwari saab üllespetud, sepärrast on
Jummal tedda ka ennem önnistanud, ja
keif teised seisused tedda tenima pannud.

Abbiello willi on innimesse juggu kas-
wamine ja eddasiaminne, kellest, kui hal-
likast, paljo head, ni hästi ülle sure mailma
rikide, kui ka ühhe piisofesse maiapiddamisse
jure wäljo jooksib. Koggoduses noutakse
Jummala au, mailma rikides rahho, ja mai-
piddamises lastekaswatamist, mis ilma selge
seädukse, ja abbiello seisusete, keif peakõid
langema ja raisko minnema. Ehk siin hul-
kas ka kül paljo ülleannetumaid ja wastasid
ülleskaswab, siis ep olle se mitte abbiello,
waid jummalafartmatta rahwa sü, kes mitte
öiete ei ella; sest kui ja Önnisteggiaga om-
ma abbiello hakkad, ja temma käest armo
ning abbi pallud, siis saad sa keifis asjus,
ja ka lastekaswatamises rohked öonne ning
önnistust leidma.

Abbiellus pead sa üksnes Jummalala
seädukse, ja temma pühha tahtmisse peäle
waatma, miska wäggede Jesand esfi wan-
nemid önnistas, ja sedda seisust otsego keige
kallima kulla ja perlidega ehhitas, kui ta

ütles: "Teid sago palju!" Se on se waimolif kuldne kroon, mis keif waggad, ja jummalafartlikkud abbiello rahwas omma Beade peäl kandwad.

1 Mef.
1, 28!

Kui sinnagi, armas luggeja ehk kuulja! Jummalatanna öiete tähhele panned, mis so abbikasa peäle on kirjotud, siis on sul omma naese, ja sinnul jälle omma mehhe peäle wates, otsego olleks temma se ainus, ja ilma temmata ei teddagi muud siin ilmas ellamas, et ükski alwas põlwes, ei kuninglikko au sees, egga ka päitegi ommas walgusses, selgem egga helledaminni so filmi ei pea paistma, kui so laulatud abbikaas; sest ükski ehte ep olle Jummalatanna sarnane, kelles sa omma kasa, kui kallist kinki Issandast nääd ollema, et keif lomad taewas ning Ma peäl, ja keif inglide wäed se ülle rõmustawad. Ka pagganad kiitsid sedda aujaks ja tahtsid, et ka nende noort rahwast selle seisusse sisse piddi sunnitama. Sedda ennam pead siis sinna, oh ristiinnimenne! abbiellus Jummalat tännades rahhul ollema, sedda seisust keifide Kristusse risti waenlaste nähhes sureks tõstma, kalliks ning armsaks piddama, ja kassinaste ning puhtaste seäl

sees ellama. Paistko se mailma filma ees
kuida ta tahhab, ja üttelego nemmad sest, mis
nad ial tahtwad; sest Jummal mõtted ab-
biellust, on hopis teised, kellest uskmatta ma-
ilm ühtegi ei moista.

Wata agga, kuida lihhalik tarkus, mis
järrel pagganad käiwad, abbiello seisusje
peäle wates, ninna kortso tommab ja ütleb:
„Kas peaksin minna lapse küssendamist kannata-
tama, tedda figutama, ta mähkmid pessema,
haiso nususutama, õsette walwama ja temma
wiitrikuid ning wiggaduussi parrandama; ka
abbikasa eest hoolt kandma, tedda aitama ja
tööd teggema, siin murretsjema, seal murret-
sema ja otsego wangis, keif suggu hädda ning
waewa kannatama.“ Agga usklikud näwad
pühha Waimo walguseses, et keif need ärra-
pölgitud asjad, Jummal meele hea, kui keige
kallima kallaga on ehhitud; nenda, et sa häb-
biga pead üttelema: Oh Jummal! minna ep
olle mitte wäärt, et sa mind abbiellusse olled
pannud ja ihho sugguga õnnistanud. Minna
ep olle mitte wäärt, et ma last immetan,
figutan, tedda harrin, kaswatan, ja temma
ning ta emma, elik isja eest hoolt kannan.
Oh kuida ollen minna kolwato ni sure au

siise sanud, et ma õn sa inglide kombel sinno laste, ja so armsade tenistusess ollen! Oh kui hea mele ja rõmoga tahhan ma keif tehha, kui se ka innimeste ees weel alwem, ja ennam ärrapõlgtud peafs ollema. Ei külm egga palla, ei üksti waew egga töö pea nüüd raske ollema; seif et se sinno pühha tahtminne, ja so melepärrast on. Nisammoti peab naene ka lapse waewas ennast trööstima, ja se peäle mõtlema, et Jummal sind naeseks on lonud, et temma sedda koormad so peäle on pannud, ja et so ello järg temma melest armas on. Ärra nurrise omma Roja wasto, waid olle rõmus lotusses, kannatalik ahhas tusses, ja kindlaste palwesse, ja anna Jõsandale õigust, au ning kitust iggaweste. Kutsjub sind Õnnisteggia, siis minne rahhoga, õn sulle, kui ja Jesust tunned, ja surred sannakuulmisses Jummalala wasto, ühhes wägga kallis seisusess ning töös, ja seäl on se õigusse kroon tallele pandud, mis Jõsand se õige kohtomoistja sel tullemisse päwal sulle tahhab anda.

Wisil: Armas Jesus, armastaja.

Abbiello au meid saatko, Puhtust noudma ilmas teäl; Jesus armoga nüüd waatko Keiges waewas

Röm.
12, 12.

2 Tim.
4, 8.

meie peäl. Mitko ihho koormad kanda, Mis toob
paljo önnistust, Et woin Lojal fitust anda, Kui ta
jadab römustust.

Ühhendamine abielus.

1 Moſ.
2, 23.

Adam ütles: „Tesda peab mehhe nae-
seks hütama; sest et ta mehhest on wöetud,“
ja näitab sellega, kui löbbus ja armas ab-
biello seisus on, kelles naene mehhe nimme
sees paistab. Sest keif, mis mehhel on, se
on ka naese pärralt, nenda et neil üks ossa
pärrandusse, laste ja peatoidusega on, et
neil kuskil maial wahhet ei pea ollema, kui
omma lodud ollemisfes ja ses, et mees on
naese Pea, nenda kui Kristuski on koggodusse
Pea; agga muido on naene nisammoti kui
mees, ja hakkab iggast asjast finni, otsego
olleks se ta omma ollema; sest temma mehhe
südda lodab ta peäle, et ta omma ihho ning
ello, rahha ja warra naese kätte ussub. Ni-
sammoti hoiab ka naese südda mehhe pole,
ja temma on ta keigeüllem warra sün Ma
peäl, sest mehhe jures leiab ta kaitsemist,
troosti ja abbi keige hädda sees. Ni armast
ühendamist ep olle orjade, egga isfandate,

Genes.
5, 23.

ei ka laste egga wannematte wahhel, sest
 seal ei olle armastus mitte ni täielik kui
 abbiellus, kus innimeene omma isä ja ning
 emma mahha jätab; ja jääb kindlaste om-
 ma naese pole, ja need kaks peavad üks lih-
 ha ollema, ühes ossasamisest ellama, üh-
 hes omma koorma kandma ja abbiest ning
 toeks teine teisele ollema. Siin ei pea truus
 egga armastus ial wähenema, waid ikka
 suuremaks kaswama ja ikka enam püüdma
 teist aidata, parrandada ja kahjo eest hoida.

Se sanna tähhendab öiete abbiello rah-
 wa kohta, mis meie armsa kirriko laulo sees
 ustlikkude ossasamisest ööldakse: „Üks like jo
 tunneb, mis teisel teeb hädda;“ sest kui laps
 haige on, siis sawad mollematte süddamed
 murre ja kurbtussega täidetud, ja abbiest
 hädda teeb sulle nisanuotiwawa, kui olleks
 se jo ennese ihho külges ollema. Nenda on
 ka siis luggu, kui Jummal terwist, önni ja
 head ello päwad annab. Kui ta ihho koor-
 mast armolikkult on peastnud ja nore sug-
 guga rõmustanud, eks siis ei peaks molle-
 matte süddamed ühesugguse rõmo ja tanno-
 andmisega Issanda wasto täidetud ollema;
 ja seltsis temmale kitust andma? — Kes

Matt.
19, 6.

Paul.
328, 6.

woib nüüd üttelda, et seal, kus süddamed kurbtusjes ja rõmus nenda on ühhendud, mitte head päwad, ja armas ello ei peaks ollema?

Wifil: Ets sa heida karjane.

Armas Jeesus! ühhenda, Mehhe ning ka naese mele; Lahtumisst wähhenda, Aita jälle õige tele, Et keif osasamisjes Ellaksid so armo sees.

Süis on abbiellus teal, Dnnis põlli meil süin waewas; Röömsast käime ilka peäl, Runni inglitega taewas, Anname au süddamest Sull' kolmainus iggawest.

Jummala õnnistus abbiellus.

Keif warra ja rikkus abbiellus ja keif se, mis ühhel maia isjal ehk orjal on, saab õnnistusjes nimmetud. Oh! kui keif innimesed sedda teaksid ja usuksid, süis ei saaks mailmas mitte ni paljo rõwimist egga wargust ollema; agga surem hull lähhäb lihhalikko julgusjega abbiellusse, ellab ilma palweta, ja korjab rahha ning warra ilma õnnistusjeta, mis peäle mitmed omma ello aial kordagi ei möttle. Kui piisut on neid, kes omma warra ilma liggimesje kahjo, ja üllekohtota on sanud; sest keif on ahnusje,

lawwala kauba, ja pettise töga ennese pole
kistud.

SaggedaSte on nähha, et monned, kes
pari minnes öiete waesussega hakkawad, pär-
Jummala õnnistusse läbbi waißel wißil par-
reminni toidetud sawad, kui need, kes sure
riffussega kofko lähwad; agga ürikesse aiaga
kaub ja köddeneb keif nende kätte wahhel
ärta! — Monned lähhawad sure armas-
tussega ühte, ja pärrast ei nä nad head pä-
wagi teine teisega. Zälle monned, kes hea
melega ihhosuggu iggatseswad, jäwad ilma ja
teised, kes se peäle ei mötlegi sawad rohkest
õnnistud. Monni püab waißel wißil maia
piddada, siis tulleb tülli ja õnnetus kätte,
on ehk wilja ifkaldus, lojuksed ei lähhä kor-
da, ja ühhegis asjas ei olle õune egga õn-
nistust. Mikspärrast mitte? Sepärrast et sa
mitte omma jou ja tarkusse, ei ka mitte ma-
ilma egga Mammona, waid ellawa Jum-
mala peäle pead lootma, ja temma käest õn-
ne ning õnnistust palluma; agga mitte lau-
sujatte jurest abbi otsima, egga paggana
kombel, ue aasta öse, uste ja afnade peäle
ristisi teggema, egga tinna õnnesi wallama,
mis sind egga so lapsi mitte ei woi aidata.

1 Mof.
3, 19.

Agga sedda peawad abbiello rahwas õp-
pima, et nad hoofsaste tööd tewad, nenda
kui Jummal on käsknud ja ütelnud: „Om-
ma palle higgi sees pead sa omma
leiba söma, senni kui sa mullaks
saad.“ Sa ei pea mitte teise rikkusse peäle
lootma, egga otama, et temma sind peab
toitma, waid sa isse pead omma palle
higgi sees, ses seisusses ja kutsmisses,
kuhho Isjand find on pannud, truište tööd
teggema, ja Jummalat palluma, et ta so
tööd õnnistaks. Sest ehk kül meie tö ja
murretseminne üksi ello üllespiddamist ei woi
sata, nenda kui nahk isseennesest ei toida
linskseppa, egga pöld Ma meest; agga kui
seäl kallal truište tööd saab tehtud, siis
tahhab Jummal meid se läbbi õnnistada, ja
meie iggapäwast leiba meile anda. Agga
lodud meel ei arwa sedda mitte õnnistusseks,
kui sa ennast omma kätte töga pead toitma,
ja abbikasa ning laste ette murretsema, nenda
kui mitmed on, kes nütra melega se peäle
watawad, kui Jummal neid rohke ihho sug-
guga õnnistab, otsego olleks se seisus üks-
päinis lihha hinnude täitmisses seatud, ja
mitte se ausa tö pärrast, miska meie Jum-

malat ja inuimesi tenime, ja lapsi, kedda
 Jummal meile annab, temma taewarigi pär-
 riaks üleskaswatame. Misuggustel ep olle
 armastust omma laste wasto, egga tunne
 nemmad sedda õnnistust, mis neil on, kes
 Jehowat kartwad, waid arwawad endid tööd
 tehhes, ja laste ette murretsedes, õnnetumad,
 ja otsego needmisse al ollema. Ugga pühha
 Waim nimmetab sedda keit se austud armsa
 nimmega „Õnnistus,“ ja ütleb: „Kui
 sa omma kätte waewast sööd, siis
 olled sa õnnis ja sul on hea põlli.
 So naene on kui winapu, mis wil-
 ja kannab so koia müride külges,
 so lapsed on kui öllipu wössud so
 laua ümber.“ Otsego tahhaks ta ütelda:
 kui sul abbikaas ja lapsed on, ja kui sa
 ennast omma kätte töga toidad, mis sul siis
 weel wajak on? Miks sa siis weel wihhas-
 tad, ja ihho suggu ülle kaebad, miks sa
 paljo enneminne ei kaeba isse ennese, ja om-
 ma uskmatta mele ülle, et sa omma lotust
 mitte Jummal peäle ei panne, kes laste
 pärrast sind õnnistab, ja sedda, mis mailm
 alwaks peab ning ärrapölgab, üllewägga kal-
 lisk ja armsaks arwab?

I. laul
 128, 2. 3.

Se trööstib ja kinnitab wägga abbiello rahwast, et Önnisteggia nende ette murretseb, ja tahhab nendega pulmas, ja ka abbiellus olla, ja neid aidata, et nemmad mitte nälja, jänno egga häbbi sisse ei pea jama, waid et nende kõhjud täis sawad, ja enne kui pudus kätte tulleb, tahhab ta neile wet winaks, se on, willetsust rõmuks muta; ja nende tööd, kes tedda kartwad, nenda önnistada, et kui nad omma maia woi sauna nurkades ümberwatawad, ühtegi tühja ei pea leitama. Algga se esimesenne ja keige üllem önnistus on se, kui sa sedda töeste tead, et sa Jummal tahtmisse järrel abbiellusse olled läinud; siis woid sa keif asjad, mis Jummal sulle annab, selle öige nimmega nimmetada ja üttelda: Sedda abbiäsa, sedda poega ehk tüttart; sedda maia, põldo ja heinamad; neid lojufid, lambaid, ridid ja leibo on Issand mulle annud, se keif on temma armoand ja önnistus. Nenda seisab waggal abbiello rahwal, kes omma Önnisteggiad töeste tundwad, nihästi söma laua jures, kui ka keifis nende teggemistes ja ettewötmistes kirjotnd: „Siin on Jummal seädus, ja temma pühha tahtminne, mis ta melepärrast on.“

Sedda tähhele pannes sawad usklikkude süddamed ärratud, et meie Jummalat ja temma anded öiete tundma öppime, ja mitte nenda kui mailm ärra ei tüddine; waid et meie keif hädda ja waewa, mis selle seisuse sees juhtub, römoga jouame kanda, ärrawoita, ja Jummalat temma önnistusse eest tännada. Mis peaksid sa siis siin ilmas weel ennam sowima ehk iggatsema, kui üht nisuggust önnist, waigist ja rahholist ello, kus mees ja naene teine teist süddamest armastawad, ja ühhes meles lahkestes ning röömsastes teine teisega ümberkäiwad.

Kui juhtub, et ka jummalakartlikud abbiello rahwas wahhest kannatamatta melega, issekeskes, ja laste ehk perre pärrast patto tewad, siis sawad needsimatsed ehitusjed iggapäwase palwe, ja pattust pöörmisse läbbi Kristusse werrega täieste ärrakustatud, ja se troost ning rahho jääb neile allati, et nende seisus Önnisteggia melest kallis ja temmast önnistud on. Widda ellawam ja kindlam usk, sedda ennam on sul ka rahho ning römo abbiellus. Ugga meie ei pea mitte üksi sannadega sedda seisust kiitma, waid iggaüks, kes abbiellus on, peab sedda

ka omma ello läbbi ülesnäitma, ja iggal aial õigust tagga noudma ning kannatlik ollema, kui waesus, haigus ehk willetsus peäle tulleb.

Õnnis Lutterus wastis omma laste peäle, ja ütles: "Oh kui suur ja kallis Jummal õnnistus on abbiellus! Oh kui suur rõõm on usklikkul ta järreletulliatteest, kes pärrast ta surma temma nimme järrel sawad nimmetud." Ja ta ütleb temma: "Abbiello on üks aus suur ja õnnis seisus, kui ta öiete saab petud; agga ta on ka üks willets, hirmus ja kardetaw põlli, kui seal sees mitte öiete ei sa ellatud."

Sepärrast mõtle, kui suurt õnnistust, ja kui kallist armo palka Jummal ka sinno kätte on usknud, kellest sa Jõsandale pead arro teggema.

Wisil: Mis kitust woime Jõsand sulle anda.

Mind abbiellus wõtta jubhatada, Oh Jeesus! ja mull' keikis ossaks sada.

Et üllekohto tööd ja patto wihlan, Ja sinnult abbi, õnnistamist ihlan.

Kui annad õnne, ilma warra mulle, Siis aita, et sest rõõmsast jaggan sulle.

Ja ilka sedda, mis so pärrast nouan, Ni kaua kui so jure taewa jouan.

Kannatamine ja waew abbiellus.

Abbiello rahwal saab willetsust ollema ihho polest, sest se tee peab saggedaste fibowitstest ja ohhakattest läbbi minnema, kus naene monda hädda ja waewa kandes mehhe melewalla al peab ollema; ja kus ka mehhe peatoidusse, ja ihhokattega paljo ennam muret on, kui ühikuse põhwes. Sest Jummal tahhab, et igga abbiello mees ja naene omma palle higgsi sees lihha teud peab surretama, ja ei pea tõeegemisse waewa mitte raskest pannema. Peäle sedda sawad abbiello rahwas issekestes, ja laste ning perrega paljo kannatada, kus ja ennast saggedaste taggasi pead hoidma, wait ollema ja mitto wastomeelt asja fallima; sest pea on lapsed, pea abbikaas haige, ehk issemeelne. Ja se woib juhtuda, et ka neil, kes Jummalat kartwad, abbiello mitte iggakord heaste korda ei lähki. Sureb wagga abbikaas ärra ja jättab waesed lapsed järrele, jäwad lapsed ülleannetumaks, juhtud sa uskmatta abbikaga ühte, ehk olled isse siggimatta. Agga olgo kül nenda, süiski ei pea se sind abbielluü ärraehmatama, waid pead ommad

filmad taewa pole tõstma, ja sedda seisust
 Jummal sanna möda tähhele pannema, siis
 leiad sa, et se meile wägga hea ja sureks
 kasuks on, kui Jummal ristiga meie jure
 tulleb, ja meid iggawisi, kui kulda tulles
 läbbi katsub ning selgeks sullatab. Ilma
 jellela olleme meie langemas, jame Jummal
 sanna wasto tuimaks, ja pahwe ning keige
 hea töle holetumaks. Agga murte peatoi-
 dusse, laste ja maiapiddamiäse eest, teeb
 abbiello ühhe koli sarnatsjeks, kelles sind hästi
 õppetakse, et sa risti ja willetsusse sees mitte
 arataks ei lähhä, egga usko ärra ei heida;
 waid et sa õppid tööd teggema, Jummal
 sanna uskuma, ja temma armo peäle lootma,
 kellest wallalinne innime, kes üksi omma pead
 toidab, ühtegi ei tea. Sest abbiellus on
 nüüd rõöm, ta kurbtus; nüüd pudus, ta
 abbi ning ärrapeästminne, mis wagga abbi-
 ello rahwast öiete süddamelikko tännoandmisse
 ja pahwele aiab. Jäseärranis siis, kui sul
 üks uskmatta abbikaas on, woid sa möttelda:
 minno ommaga ei woiks teine päwagi rahho
 sees ellada; agga Snnisteggia on mulle
 sedda armo annud, et ma tean ja moistan,
 mis Apostel ütleb: „Kui kellegil üks uskmatta

naene on, se ärgo põlgago tedda sepärrast. Sellega saab abbiello waew kergitud, sest so murre pilw lahkeb, ja südda leiab rahho ning rõmo. Ennisteggia sees, kes keif willetsust, kui wihha koirohto, omma armo ning hallastussega, otsego sufruga seggab, sedda mess'i maggusaks teeb, ja wiimselt keif kurbtust iggawessesks tänno ning kitusse rõmolauluks mudab. Amen.

Wisiil: Se kirtsas te on lai kül taewa minna.

Ra abbiello waew sind sadab süna, Kus Jeesus ello kroni walmistand, Kui uskus sind ta werri puhastand, Ja ruttad kurjast ilmast minna, Siis abbiello waew sind sadab süna.

Kergemeel abbiellusse minnes teeb suurt kahjo!

Rored innimesesed ei tunne sedda seisust, ja ei mötle abbiello waewa, egga ka selle peäle, et hinge waenlane laste kaswatamist, armastust ja sedda üht meelt, mis abbiello rahwal teine teisega peab ollema, allati püab ärrarikkuda; waid lodawad, et keif aäsi ikkani hellaste kui kossimisse aial, nende tahtmist möda peab minnema. Monni mötleb:

Kui ma naese wöttan ehk mehhele lähän, siis põlle mul ennam ühtegi waia, siis saan ma omma lihahimmusi täita, ja tahhan allati lahke ning röömsa melega abbikasa süddamest armastada, egga tahha iagli sedda rääkida, mis teisele pahhandusseks ehk kurbtusseks woiks tulla. Agga se on walle, sest se asji ei tulle mitte sinno mõttest, waid se on Jummal töö ja seäduš, ja kui sa omma headusse peäle lotes selgeid lihhalusti ning rõmo päiwē otad, siis saab sul tõeste üks willest, ja wägga kurb ello ollema, mis rido, taplust ja wasto meelt asja allati täis on.

Olle kül ni rikkas, illus ja lahke, kui sa igganes tahhad, siis ei seisa se mitte sinno lääes, et sa ka eddespidi seks woid jada; sest abbiello on mailmas keskel waenlaste seas, ja liha sadab sind seks, et sa omma abbikasast peagi ärratüddined, ja et ta pärrast mitte ennam so melejärrel ei olle. Sest kui asji mitte ennam sinno sowimist möda ei lähä, ja kui Jummal ka ihholikkohädda ning willestust so peäle lasseb tulla, siis saad sa wihasseks, laimad abbiello, söimad ja wannud abbikasa ning lapsed, ja kahhetseid, et sa naese wötšid woi mehhele

läksid, üteldes: „Olleksin ma selle ehk selle wötnud, woi selle ehk sellele lainud, siis olleksin ma palju õnnelikum olnud kui sinuga. Sa hakkad liaste joma ning praesimma, ja laised maiapiddamist jada. Pähäd sinna sedda, siis käib teine teist teed, et keik asji nurja ja raisko lähhäb; ja nenda kistsud sa omma pöratse elloga Jummalamaia ning seadust mahha, ja olled öalam kui üks ristimatta innime. Nenda kui saggedaste faebatakse: „Mo abbikaas on wägga tigge ja pahha, ma ei woi temmaga ennam ühhes ellada.“ Agga armas luggeja ehk kuulja! kui so kässi nenda käib, siis ep olle se mitte abbiello egga ihhosuggu, waid sinno ennese ja so surelise mele sü. Se sünnib sulle öigust möda, sepärrast et sa Lojat mahha jätsid, kes meest ja naest on lonud, kes abbiello algaja, temma keigeparrem nouandja ning lõppetaja on. Sepärrast et sa olled tohtind omma tarkusse ning headusse peäle lota ja arwata, et sa omma pea järrel walitsedes abbiello, lastekaswatamist ja maiapiddamist piddid woima korda jata. Ei mitte, sinna ep olle weel mitte se mees, egga se naene, kes neid asjo omma jouga

woiks toimetada, waid seäl peab üks teine ollema, kes wäggewam ja tuggewam on kui sinna, ja se on Jeesus! Önnisteggia annab abbiello rahwale sedda armo, et nemmad teine teisele järrel andwad, teine teise nõdrustega kannatawad, ja teise sannade ülle mitte ei pahhanda, egga wihha ei pea, waid kohhe ärraleppiwad; agga sulle egga mulle ep olle mitte sedda wägge antud. Meie olleme agga tö riistad, kelle läbbi Jummal omma tahtmist tahhab korda sata, kui meie endid ta Waimo juhhatamisje alla anname, ja ellawalt tunneme ning tunnistame, et meie ilma temma armo ning abbita ühtegi head tööd ei woi hakkata egga lõppetada; agga uesinad ja walmis olleme turja teggema ja teisi pahhandama.

Wifil: Ei lahku minna sinnust.

Oh Jeesus! mo seest wõtta, Keif lihha tarkust teäl, Ja mulle appi tõtta King hallasta mo peäl; Sa suur ning wäggew mees, Mind omma wäega täida, So heldust mulle näita, Ja ella minno sees.

4. Abbikasade kohus nende wastastikko ollemises.

Kolme asja pärrast ollen ma römüs, mis Jõsanda ja innimeste melest armsad on: Kui wennad ühhel mehel on, kui sõbrus liggimessega, ja kui mees ja naene hästi teine teisega leppiwad. Agga se on kolle ja wägga hirmus, kui abbiello rahwas taplewad, riidlewad ja teine teisega wiha peawad, kui nad kül ehk woõraste innimeste ees ja teiste seltsis, silmakirjaks lahked ja kannatlikkud on; agga issekestis kui koerad purrelewad, ja kiusate sannade ning teggudega allati teine teist wiyhale ärritawad. Kui mehhed tiggedad ja waljud on omma naeste wasto, ja kui ka naesed iggalt poolt wallitsust endi kätte tahhawad, egga pea meestest suremad, luggu, kui olleksid nad nende sullased ollema. Patto langeminne on keif innimesse suggu nenda ärrarikkund ja näotumaks teinud, et lodud meel teine teise jures ühtegi muud ei woi nähha, kui wigga ja pudust. Senna jure tullewad ka weel patto nuhtlusfed

Sir.
25, 1.

ja muud häddad ning waewad, mis innimeshi wihhastab ja teeb, et paljo sedda seisust põlgawad ja selle eest hirmo tundwad, nago olleks se wigga üksi naesterahwa külges. Ehk kül mehhed ellokõrkusse, au ahnusse ja feigesugguste üllekohto teggudega weel ennam ärrarikkutud on, miska nad ilmalikkus wallitussees, ja ka Kristusse koggodussees rahhotumad asja tewad ja teisi kurwastawad. Kui keif needfynnatsed asjad isseärranis saakjüd ülleskirjotud, ja wastastikko waekauside peäle pandud, küllab siis nääksime, et meie keif, ni hästi mehhed kui naesed, wägga ärrarikkutud ja hopis hukatusse wäärt olleme. Agga se feige surem wigga on se, et sa omma süüd mitte ei tunne, et sa omma tiggedust egga teise headust suggugi tähhele ei panne, agga ennese headust ja teise kurjust wägga sureks teed; ja et sa sedda norest põhwest õppitud omma õigust, ja ommad pahhad kumbed mitte ei raatsi mahha jätta, waid omma teggusi, ja omma nou ning tarkust ifka feige parremaks arwad, mis teise sanna ei tahha kuulda, ei uskuda egga rumi temmale anda. Nenda kui isseärranis maia-piddamiseses, ja lastekaswatamiseses saggedaaste

nähha on; kuidas need, kes allati wastastikko waidlewad, omma] ello ifka sandimaks tewad, ja üht õnnetust teise järrel endi peäle tom-
bawad. Sest kui so süddames wastane meel ja wihha touseb, siis on waenlane jo auko leidnud, kellest ta abbiello ilma waewata lahti ja lõhki woib karristada; ja aiab wi-
maks ni kaugele, et armastus sutumaks ärra-
kaub, ja süddamed teine teisest hopis ärra-
lahkuwad, kellest üks wägga willeks ello tulleb, kus kaks ühheskoos peawad ollema, ja ei woi ommetigi mitte teine teisega rahho sees ellada.

Sepärrast peawad abbiello rahwas pah-
handuse eest wägga hoidma, ja nende keskes peab allati waitseste, armsaste ja lahkeste rägutama. Siin ei pea mitte suurt kerra, waidlemist egga söimamist kuuldama, waid enneminni tännamist olgo teie seas. Sa pead omma wanna Adamat, se on, omma kurja pattust süddant iggapäwase kahhetse-
mise ja pattust pöormise läbbi ennese sees ärraupputama ja surretama, keige patto ja kurja himmudega; pead allati omma süddame ülle walwama, ja wahhid omma ulede, su ja süddame ette pannema, et waenlane siise ei

sa. Ja et sa mitte äkkitse melega keif asjad wägga karwa pealt ei wõtta, egga igga tühja asja pärrast jo enneaego ei nurrise, mis sa mitto korda pärrast issegi saad kahhetseda. Sepärrast olle kannatlik, et teine mitte ärra ei tüddine. Sest rahho sisse on Jummal meid lonud, ja armust ning hallatussest abbiello seisust seädnud, kus naene mehhele abbiks, ja mees naesele ettemurretselaks, toeks ja juhatajalaks peab ollema. Ja jellepärrast ei pea kumbki omma õigusse peäle seisma, waid mollemad peawad ennast keikis asjus Jummal pühha tahtmissse alla heitma. Mollemad peawad se peäle mõtlema, ja selkombel ellama, kui Jummal sanna, nihästi mehhe kui ka naese käest nouab, üteldes:

Gwef.

5, 22. 25.

Mehhed, armastage ommad naesed kenda, kui Kristuski on armastanud koggodust! Ja teie naesed! kuulge omma meeste sanna, nenda kui Issanda sanna. Mees peab naest armastama, ja naene peab meest kartma; agga mollemilt polilt kasjinaste ja puhtaste. Üks puhhas armastus peab mehhest wäljapaistna, ja puhhas kartus peab naesel ollema.

Kartust peab wähhem pool surremale näitma, ja armastusega peab surrem wähhemad kandma. Alga selleks lähhäb rohked Jummal armu tarwis, mis sa sures allanduses iggapäiw Dnnisteggia käest pead palluma, et temma omma pühha Waimo läbbi teid juhataks, ja tössise armastusse ning ühhe mele sees hoiaks.

Kui siiski wahhest middagi sannawahednamist juhtub, sest et seinnane ello täis wigga ja pudust on, miska teine peagi teist woib pahhandada ja kurwastada, siis peawad waggad abbiello rahwas walmis ollema keik eljitusjed, kui sured ja rasked need ka ollejid, ärraannustama, teine teise käest andeks palluma, andeks andma ja jälle omma endise söbrusse jure taggasi tulles.

Ka selle eest tulleb wägga hoida, et sa mingisuggust asja, mis sulle kurbtust ja waewa teeb, omma süddames warjul ei hoi, et se kui us keik so ihho ning hinge joudo ärra ei rikku, waid rägi keik asjad, ja keik omma süddame luggu ilma wibimatta abbi-kasale selgeste ülles, siis saad waewast lahti, ja teine öppib jedda ennemini, kuid ta selle ehk teise asja polest eddespiddi so wasto

peab ollema. Sest monniford olli ta foggematta sanna üttelnud, mis sulle koormaks jäi, ja wahhest on asji, mis sind kurwas-
tab, teisele hopis teadmatta. Sepärrast olle ilma kawwalusfeta, annna omma sowimist abbikasale teada ja otsi, ehk leiad ka ennese jures wigga; ja siis katsuge ommad asjad issekeskes waiksel wiil toimetad, nenda kui Jummal sanna õppetab. Agga ärra jookse mitte ni ussinaste suggulaste ja sõbradele kaebama, nende käest troosti otsima, ja neid tedda nomima kutsuma; sest se ei parranda mitte iggakord santi ello, waid saab se läbbi saggedaste weel ennam ärrarikkutud, ja jääb sedda juremaks koormaks so süddamele. Sest armastus ei tulle mitte nomimisje, ei fundimisje egga ähwardamisjega, waid armastus peab armastama, heldus helde ollema. Sepärrast armasta isse esjite teist ja te, mis Jummata tahtmist möda ta melepärrast on, et ta siis sind jälle woib armastada, ja allati lahke ning heamelelinne so wasto olla.

Mendasammoti pead sa ka ühhe uskmatta ja öäla abbikasaga ümberkäima, ja ei pea tedda ta wiggaduste pärrast mitte mahha jätma. Sest siis, kui ta sind agga jummalakartlik-

kult lasseb ellada, siis pead sa temmaga kannatama ja waikseste rahhul ollema. Sa ei pea mitte omma waggadusfest hooplema, ei teist sellega trotsima egga wäggise pattust pöörmissese sundima; sest sinna ei olle ehk mitte selle armo wäärt, et sa keddagi mele-parrandamissele woid sata. Olled ehk isse alles pattust pöörmata, ehk olled Laodikea koggodusse rahwa kombel leigeks jänud, ja ehk on sul ennesel selle polest palju süüd, et teine liaste joma hakkas, ja nüüd keif maia-asja ärraraiskab? — Sepärrast te temma ja ka isseennese eest löymatta palwet ja katso, et sa tedda allanduses lahke melega maenitsed, juhhatad ning uskus otad, kummi Jummal isse omma pühha Waimo läbbi tedda ärratab, ja töetundmissese sadab. Woib olla, et ka sinno abbikaas on üks neist ühhedest, kelle meleparrandamisse pärrast tawwa wäggi röömsaks saab, ja lauldes Jummalat austab.

Slm.
4, 14—18.

Wifil: Oh Jummalal lapsed! kuis armoga luggu?

Oh! walwage, woidelge, palwesse jäge Ja igga-pääw armo sees ühhendud sage. Siis isse meel, wiha, riid, taplus jääb mahha, Siis allandus, armastus keifis on nähha; Ni käsib se sanna, mis

Jummal meil annud, Ja ellotenäitajaks mollemil
pannud; Oh kuulge! ja käige kui walguſe lapsed,
Oh kuulge! ja käige kui walguſe lapsed.

Kui abbikaas ekſib, ſiis juhhata tele, Kui lan-
ged, ſiis põra ja parranda mele, Ka uſſo ſees teine
teist kinnita wõtke, Ja ſeltſis kui lunnastud Sioni
tõtke; Siis Jēſa teid önnistab, heldeſte hoiab Ja
armoga ihho ning hinge ka toidab; Ni kaua kui
Jēſus teid taewa ſaab wima, Ni kaua kui Jēſus
teid taewa ſaab wima.

Abbiello mehhele.

Armastuſt nouab Jummal mehhe käeſt,
kui Aſtoſtel Pauluſ ütleb:

Kol.
3, 19
i Joan.
4, 16.

a) „Mehhed, armastage omma
naeſed ja ärge ſage wihhaſeks nende
waſto. Seſt Jummal on armastuſ
ja keſ armastuſſe ſiſſe jääb, ſe jääb
Jummal ſiſſe, ja Jummal temma
ſiſſe.“ Se woib ſiis ka innimeſte ees keige
omma ello läbbi ülleſtunnistada, kui kallis
ja wägga armas aſſi ſe on, miſ ühhemele-
liſſe ellule ſuurt kaſſo ſadab, kui ebbiello
meeſ omma naeſega ka wäljaſpiddi, ſannade
ja kumbedega, armastuſſeſ waikſeſte ja lah-
keſte ümberkäib, et waenlane maias woimust
ei ſa. Agga ſedda kowwemad ja kolleda-

mad asja ei woi olla, kui mees isfemeelne ja tigge omma naese wasto on, ja omma iggapawase ello läbbi sedda mitte ülles ei näita, et ta tedda armastab. Nenda kui monni arwab sedda peälegi ennesele kitusfeks, kui ta omma naese wasto hästi walli on, tahhab kurjaga kurjust wälja aiada ja ütleb: „Woi pean ma sinnoga ni hellaste ümberkäima, ja so isfemeelisesed kumbed sallima, ma tahhan wäggise so ülle wallitseda ja find peksta nago koera, et sa nääd ja tead, et minna mees ollen kedda sa pead kartma.“ Agga isse raiskab liajomisse ja kaardimängimissfega keik omma warra ärra, kui rahha ennam ei olle, siis müüb waese naese ridid ja muid maia asjo, kannab neid wina eest kortso, ja sadab abbikasa ning lapsed räkimatta sure õnnetusse sisse. Nenda kui weel monne päwa eest üht tuntud meest ta waene naene hulga rahwa nähhes koio pole tallutas, ja kõrtjist möda minnes kül halledaste pallus ning eddasi kutsus; aggo jodif wöttis monne toppika taskust, näitas neid omma peo peäl, siis panni keigest wäest wasto, ja kiskus ning rapputas senni, kui ta naese käest kõrtso peäsis. — Kurwa süddamega astus teine

tuppa ta järrele; — agga ürrikesse aiapärrast tulli naene üksi wälja, ja läks nuttes omma waewalisse urtsiko pole, kus lapsed, woib olla ka segiford, ilma leiwata ollid. Agga sinnul weel, on ehk se wiis, et sa omma joobnud pea ja kurja melega abbikasa, kes sind süddamest armastab, ja kelle ihho waew ning koorm sulle kül selgeste teada on, wanut, peksad ja ennesest ärralükkad, et teine willets tundide wisi oues peab külmetama, ja päwad ning näddalad otsa sure süddame wallo ning furbtussega, kui waene ärrapelle- tud linnoienne nälja pärrast nõrkend, met- sas pude al, lauda ehk põningi peäl, woi suggulaste ning tutwate jures kurja ilma eest warjo, ja omaia peab otšima. Kus on so ristmisse ja leri, kus so kihla ja laula- tamisse tootusfed? et sa temma halleda õh- famiste, ja ta fibbeda filmapisjarettest ühtegi ei holi, mis ta sul abbikasaks olles sinno armota ümberkäimisse pärrast on nutnud. Kas ja ei tea, et firriko ramat, kelle sisse so nimmi esjite wadderitte läbbi, pärrast pulma päwal, ja pihtil käies ni mitto korda on ülleskirjotud, üksford ka selle asja polest tunnistajaks saab ollema; ja siis peawad

keif so pattud anwalikkus sama Kristusse kohto järge ees. Sepärrast kule mehhike, kes sa seddawisi rägid ja sel kombel ellad! kule, mis kunningas Dawet sulle ütleb: „To Jummalale tunnistust ohwriks ja taksu ärra keigekõrgemale ommad tootused.“ Sest kuidas woid sa muido Jummalale wihha, ja selle õige kohtomoištja kättemaksmissse eest ärrapõggeneda, kui sa ni mõrtsõka wiisil sedda nõdra tö riista katti murrad, süddame tunnistust koormad, ja suurt üllekohhut omma õe ja ka päriaga Kristusse sees teed, kes nisammoti kui sinna ristitud, Jummalale armo osaline ja pühha ristitõggodusse lige on. „Sepärrast wihkan minna wägga neid, kes omma waeste naeste wasto ni meleta waljud, ja wanna sanna järrel, koddõ kui loukoerad, agga wäljas kui lambad on,“ ütleb õnnis Lutterus. Jah, tõeste! se on iggast innimesest, agga isseärranis ühhest usklikust mehhest üks wägga alw ja hirmus teggu, kui sa omma mehhe meelt ja tuggewast sel wiisil omma õigussega, ja omma joobnud peaga naese ülle wallitsedes, tahhad ülle näidata. Ei mitte nenda, sest sa tead kül, et Jummal sind omma näo järrel, ennese

2 Kor.
5, 10!

Paul
50, 14.

auks ja kuiuks on lonud; ta on sind abbi-
 ellusse pannud ja naese, lapsed ning maia-
 piddamist so kätte uskunud; agga kuidas olled
 ja need kallid armo annid pruksinud? Kuidas
 olled ja maia piddanud? Te arro omniast
 abbiello seisussest! Sest sinna ei voi
 mitte ennam sel wiisil ellada, egga sel kombel
 omma naese ülle wallitseda. Waid pead
 mõtlema, et keif meelwallad, wallitsusfed ja
 wäed Beainglitest kunni keige alwemast orjast
 sadik on seks seatud, et Jummal armolinne
 ja hea tahtminne se läbbi täieste peab üllas-
 petud sama; siis on ka sinno meelwald naese
 ülle üksi seks antud, et sa kui Bea, Jummal
 tahtmist pead tundma ja Jummal pühha
 tahtmist möda omma naesega ellama; agga
 mitte omma joobnud pea egga omma öäla
 süddame mõttete järrel. Sinno wallitsus
 naese ülle ei pea mitte nenda, kui ühhe pär-
 ris orjaga ollema, waid nenda kui hing ihho
 ülle wallitseb, temmaga keigist ossa wõttab,
 ja keige lodud sõbrusse ning armastusfega
 ellootsani ühhendud on. Katsju ennast läbbi,
 kas sa Jummal kässo järrel mees olled,
 kes armastusfega naese nõdrusji kannab, ja
 näita üllas, et sul ennam moistus on, seäl

fus naesel jedda pudub, et sa omma waljo ollemisse läbbi temma kurjust weel kowwemaks ei te, waid tähhele panned, mis Apostel Beetrus ütleb:

b) "Teie mehed, ellaga nendega targaste ja tehke maesterahwale kui nõdrema astjale au, nenda kui need, kes ka armoello pärriad on, et teie palwesid ärra ei keelda". Naene peab kül ollema ja teggema nenda kui sa tahhad; agga sinno kui Bea lohhus on, et sa moistlikult ja targaste temmaga ümberkäid, ja et sa mitte keik õigust ning wallitust wäggise ta käest ärra ei liiso; waid ta head nouandmist tännoga wastowöttad, ja tedda lasjed ellada ning wallitjeda, nenda kui Josef kuningaga Barao jures, kes üksnes aujärje temmast surem olli. Sa ei pea mitte keik sannad ni wägga terraste tähhele pannema, egga igga tühja asja pärrast nurrisema ja taplema, waid pead õnsa Putterusse nouandmist möda, wahhest ofsego läbbi sõrmede waatma, eest ärra minnema ja naesele ka omma au andma, et riidlemisse ja wastastikko waidlemisse läbbi teie palwesid ärra ei keelda.

Naene on ka Jummalat töö riist, agga

1 Petr.
3, 7.

1 Diof.
41, 40.

1 Tim.
2, 8!

ihho polest nõdrem kui sinna, kes lapsi ilmale kannab, södab, harrib ja seestpiddise maia asja eest murret peab, ja selleks pead sa tedda piddama, ning nenda temmaga ellama, et ta sedda sudab kanda. Sa pead naesega ümberkäima nenda kui kärner omma õrna wina puga, kes mitte suurt raud ahhelad egga jämmedad köit ei wõtta, kui ta wössokest toe külge finni panneb, waid seub tedda penikesse ninenarmaga. Nenda pead sa naese ülle wallitsema, ei mitte keppi egga kämletega, waid lahke sanna, hea koinbe ja keige allandusse ning armastussega. Naesele olled sinna isse se tuggi kelle külge sa tedda armastusse läbbi pehmeste pead sidduma, et ta waljo ollemisse läbbi liig arraks ei lähhä, ja pärrast mitte ennam ei tea, mis ta peab teggema. Sest et ta omma ihho terwise ja ka süddme lo polest se mitmesugguse murre ning waewa läbbi, mis temmal seestpiddise ellamisse ja wäikeste laste kaswatamisesse unneta ödega on, jo muidogi pääw pääwalt nõdremaks ja kurb-liffumaks jääb. Sepärrast mötle ommeti, mis naene on, ja mis kannatad sinna ommas ihhus temma wasto? Sa ehk lähhäd möda ulitsaid, metfi wõi kõrtjusi omma meelt lahhu-

tama, siis kui teine waene keige kangema wallo, ja surma hädda sisse, sinno polest üsna ilma abbi ja ilma troostita jääb. Se- pärrast loe ja panne tähhele, mis kirjutud on esimeses Mosese ramatus kolmandamas pea- tükkis kuendamas salmis, mis ka ehk sinno naese kohta tähhendab, ja lö häbbi tundes tõlneriga omma wasto rindo. Sest et sa omma nõdrema pole waewa ja tööd tännini mikski ep olle pannud, kes nendasammoti kui sinna omma palle higgi sees omma leiba peab söma, ja sinno wallitsusse al olles mõn- da risti ning waewa kannatama, mis sulle hopis tundmatta on. — Panne agga tähhele, kuidas ta omma ihho koormad kandes õhkades peab leikama, reht peksuma, heina niitma ja wabbat päwal ehk päiliseseks olles mitme- suguist raskeid tööd teggema, siis saad arro mis pärrast pühha Banlus ütleb:

d) Nenda peawad ka mehhed om- mad naesed armastama, kui omma enneste ihhud; sest kes omma naest armastab, se armastab isse ennast. Siin kuled sa, kuidas sa omma naese wasto pead ollema, ja kuidas sa tedda pead armas- tama; sa ei pea tedda mitte otsego jalla

[Ewef.
5, 28.

nartsuks piddama, nenda kui ta ka mitte jallast, waid kesked ihho, mehhe külje luust on lodud; et sa tedda kui omma ennese lihha ja werd pead armastama, ja nisamma pehme ning lahke wisiga ümberkäima kui omma ennese ihhoga. Kui ihho igga kord mitte so mele järrel ei olle, kui ta must, töbine ja haige on, kas lütkad tedda siis sepärrast ennesest ärra? Kas sa ei toida, harri ja armasta tedda? Kas sa ei kanna hoolt ta eest ja kannata temmaga? Nenda pead sa ka omma naese nödrust ning pudust armastussega kandma ja lahkemaenit-sussega parrandama. Eest se woib ka juh-tuda, kui ta kül Jummalat kardab ja temma sanna armastab, et ta siiski sadana pettusse ja isseennese nödrusse läbbi wahhest ekfib, sulle wasto meelt on, ja mitte igga kord so tahtmist möda ei joua tehha; siis kannata temmaga, kui omma ennese ihhoga.

Nenda kui Jummal naese käest sanna kuul-mist nouab, ni töeste nouab temma ka sinno käest, et sa tedda kui isseennast pead armast-tama, sest luggu piddamatta misjugguse naese sa wötsid.

Agga ommeti ärra ja neis asjus hõle-tumaks, mis Önnisteggia so käest nouab

ja ärra ütle mitte: „Kui ma naese isse mele ning ekstitustega pean kannatama, ja temmale allati järrele andma, egga se siis minno sü olle, kui abbiello, maiapiddaminne ja laste-
 kaswataminne raisko lähhäb“. Ei mitte nenda, sest nisuggune ommas kangekaelusess teise peale toetaminne, ja omma holetusse wab-
 bandaminne ei aita meid mitte. Se ei peäst-
 nud mitte Adamad, kui ta süüd Ewa peäle lükkas ja Jummalale kostis: „Se naene, mis sa mulle abbiakas andsid, sesamma andis mulle seest puust ja minna söin“. Waid esiwannemad langesid seltsis needmisse alla, et kül emma esjite ounast hammustas. Ni-
 jammoti olli ka luggu, kui se pallutud woõras Luka Ewangeliummis wastas: „Ma ollen naese wõtnud, ja sepärrast ei wõi minna tulla. Siis wihhastas koia Issand ja ütles, et ükski neist kutsutud mehhist ei pea minno õhtosõma aega maitsuma“. Sepärrast walwa!
 pallu ennesele sedda õiged tarkust, mis ülle-
 welt on ja tulleb mahha walguste Issast, et temma sind õppetaks Jummalale andma, mis Jummalala pärrast on, ja omma naesega ellama nenda kui Apostel maenitseb:

e) Mehhed, armastage ommad nae-

1. Ref.
 3, 12.
 2. Ref.
 14, 20.
 21, 24.

Ewef.
 5, 25.

Jed nenda, kui Kristuski on armastanud koggodust, ja on isse ennast selle eest ärraannud. Ja nenda, kui Kristuski on armastanud koggodust. "Sest ühhe õppetuse märki ollen ma teile annud, et ka teie nenda tete, kui minna teile ollen teinud," ütles Ünnisteggia, ja nouab täie õigusfega, et sinna, minna ja meie keif selle õppetuse märki järrel peame teggema, ja omma naist armastama nenda, kui Kristuski on armastanud koggodust. Se on, et meil nisuggune puhhas, tössine ja jädaw armastus peab ollema, mis Kristusse armastuse, ja temma werre seest on juurdunud ning iggaweste kestab; mis naese ekstituste pärrast kurbtust tunneb, ja mitte üksi ta ihholikko ello üllepiddamisse eest hoolt ei kaäna, waid ennam ta waimolikko head ja hinge õnnistust nouab. Se armastus on pikamelelinne ja näitab omma heldust ülles, temma ei olle kadde, ei te wallatust egga surustelle. Temma ei näita ennast kurjaste, ei ofsi omma kaäso, ei sa wihhahjeks egga olle temmal römo üllekohtust; agga töe pärrast on temmal teistega rööm. Ja selle armastuse seest tulleb se wäggi, et sa omma naest öiete süddamest

Joan.
13, 15.

Evaf.
5, 32.

1 Kor.
13, 3—8.

woid armastada, ja temmaga kannatada head ja kurja, rõmo ja willetsust, rikkust ja waesest, egga tahha temmast ärralahkuda, enne kui se keige wäggewam Jummal isje teid lahutab aialikko surma läbbi. Sest jummalik armastus ja se meel, mis Kristusse Jesusse sees ka olli ei kannata egga falli sedda mitte, et sa naesega waljušte ümberkäid, tedda söimad, saiatad ja ta hinge kitsikusse aiad; waid sadab sind seks, et sa wait olles ühte üksiko paika lähäd, ja tuhkas ning põrmus isseennese, ja omma waese naesele Dnnisteggia käest abbi ning armo pallud. Siis annab pühha Waim sulle sedda öiged walitsusse keppi, kellest kirjutud on Joannesse Ewangeliummi kolmeteistkümne peatükki neljateistkümne ja wieteistkümne salmis, ja Apostli Beetrusse esimesse ramato teise peatükki kahhekümne esimesest kahhekümne kolmandemast salmist sadik. Küllab siis so allandlik, lahke wait olleminne, ja so waitne ellaminne naese süddame peäle möedub nenda, et ta ennast heamele, ja süddamelikko rõmoga Jummal tahtmisse alla heidab sinno ees, ennam kui teise omma waljo janna, taplemisse ja peksmisse läbbi. Sest siis sa küsid

ja kulad keige asjade järrel, mis ta süddamele waewa ning murret teeb, ja peästad pehme sannaga omma abbi kasa koorma alt ärra, mis ka mitto waest enneaego hauda lähwad! Sinna olled tuggewam, sa woid ennam kanda, ja woid ka ennast hoida need asjad wäljaräkimaft, mis ühtegi kasso ei sada, ja ilmaaego kurbtusseks on, agga rõdrem pool ei jouna sedda mitte. Eest temma südda leiab agga üksi siis rahho ning rõmo, kui ta keif piisofessed, ja sured asjad sulle saab üllesträlinud, nenda kui koggodus Önnisteggiale.

Agga otsego Kristus ep olle koggodust mitte üksi armastanud, waid on ennast selle eest ka ärraannud, nenda kui ta prohwetit Jesaia ju läbbi ütleb: „Mind olled sa pannud tenima omma pattudega; mulle olled sa waewa teinud omma üllekohtuste teggudega.“ Nenda ep olle ka sest mitte kül, kui sa omma naest, tulleb aeg, üksi lihhalikkus meles hellaste armastad; waid pead ka keif omma ihho ning ello joudo temma önneks ja önnistusseks pruukima, ja armastusse teggude läbbi tedda tenima. „Kui nüüd minna, se Jesand ja öppetaja, teie jallad ollen pesnud,

Jes.
48. 24.

Joan.
13. 14.

siis peate teie ka teine teise jallad peesema, ütleb Jeesus, ja on sellepärrast meie eest kannatanud, ning sepärrast meile tähte jätnud, et meie temma jälgedes sees peame käima, ja sedda teggema, mis ta omma sanna sees meid käsib.

Oh! jouaksin ma selletada teile, nulli ja keigile, mis kallist õppetust õnnisteggia jüngrite jallad pestes keige abbiello rahwale on annud. Agga noppeste kül kadduwad, meie seätud ellopäwad. Meie elloaeg on wägga lühhike, ja siin selle wäikesse kirjatükki sees ei woi ma muud, kui tulletan sedda so mele, mis jo Paradiisis ööldi: „Omma palle higgi sees pead sa leiba söma, senni kui sa jälle mulaks jaad,“ se on, sinna abbiello mees pead truište omma põldo harrima, ja iggas seisusses linnas ning maal holega tööd teggema, ja Jummalat palluma, et sa Jummalala õnnistusse läbbi naese ja lapsed woid toita. Sa nääd kül kui wägga waewalt, ja kui piisut naene immewa lapsoga woib tenida. Sellepärrast ütleb õnnis Putterus, et otsego isä lapse eest hoolt kannab, nenda ka igga abbiello mees omma naese ette peab murretsema; agga mitte ümberweddelema egga

1 Moſ.
3, 19.

mõda kõrtsusi aega ärraviitma, et wilja mah-
hateggeminne, leikus ja keik maia woi päwa
tõ ehk tenistus raisko ja seisma jääb.

Kui sa kauba ärramüüd, woi omma päwa
ehk nädala palga kätte saad, siis osta, mis
maiasse tarwis on, ja maksa laenatud asjad,
moisa wõlg ja linna paitus hürirahha ärra;
agga ärra jo ja ärra prassi, kurni segi nat-
tuke otja saab ehk joobnuist peast so kääst
ärrawarrastakse, ja naene, lapsed ehk koggoni
perre, kes tühja kõhhuga jinno koiotullemist
ja toito otawad, nutma jäwad.

Ebr.
3, 1.

Sepärrast armas mees! kui palju kül peak-
ad laia teed noudma, siis käi sinnagi, kui sa
taewasest kutsimisest olled osja sanud, ja tulle-
wa mailma wägge maitšnud. Siis käi sinnagi
sedda seädust mõda, mis sa laulatamisje aial
olled teinud, et ommeti sinnogi abbiello Jum-
mala ja innimeste melest ni armas woiks
olla, kui sedda Kristusje ja temma pühha
koggodusjea tähhendakse. Jah! se sündko
nenda. Amen.

Banne weel tähhele, mis pohjapoolsel Ame-
rika maal, üks paggana mees, nimmega Bagei
ennese pattust pöörmisest, ja abbiellust armo-
õppetuse kulutajale juttustas, küsides:

Armas õppetaja! kas teie teate midagi
Jesüsfest Kristusfest?

Õppetaja: Jah, sedda ma lodan.

B. Oh! ikka olgo kidetud Jesus Kristus,
temma andis walge mehhele ennast tunda,
ja ilmutas ennast ka selle waese India meh-
hele. Temma olgo kidetud iggaweste! Amen.

Op. Kuida olled sa Jesust leidnud?

B. Minna ei leidnud mitte Jesust, waid
Jesus leidis mind.

Op. Kus leidis Jesus sind?

B. Minna ollin omma wäljal wilja lei-
kamas, siis olli mul, kui olleks kegi üttel-
nud: Pagei, kule! agga ma ei näinud ked-
dagi, ja hakkasin jälle leikama. Siis olli
mul, kui olleks kegi hüüdnud: Pagei! ja
ma küsisin: mis sa rägid? agga nähha ep ol-
nud keddagi. Ma läksin mäe peäle ja watasin
ennese ümber, agga sealtki ei näinud ma
keddagi. Siis olli jälle kui olleks kegi ütelnud:
Pagei! kas sa tead, kes sulle wilja annab? —
Ei, kostsin ma, ja temma ütles: Jesus Kris-
tus annab sulle wilja. — Siis langesin ma
silmi mahha ja nutsin, — nutsin nende
möttete jures, et se kõrges kidetud Dnnisteggia
selle waese jodiko India mehhele wilja annab.

Sp. Kuidas Pagei! kas sa jood ikka veel?

P. Ei mitte enam; sest sestast kui Jeesus Kristus ütles, et temma mulle wilja annab, ei olle ma ialgi enam joobnud olnud. Se peäle läksin ma kojo ja näggin omma naest, minno naene olli joobnud. Ma wõtfin keppi kätte, ja piddin omma naest löma; agga kui ma kae ülestötsin, siis olli mul, kui olleksin ma omma kõrges kidetud Önnisteggiad kuulnud ütlemä: „Pagei! kas Jeesus Kristus on sind lönud, kui sa üks jodit India mees ollid?“ — Ma wiskasin keppi ärra ja langesin omma silmili mahha, nutsin ja pallusin omma naese eest. Se armas Jeesus kulis mind, ja minno waene naene ei olnud ialgi enam joobnud. Oh, Jeesus Kristus olgo kidetud iggaweste! Amen.

Wisil: Kui saggest pean nutma veel.

Kui wiimsel päwal wöttad ja Mo pattud arwata, Oh Jeesus! mis siis jouan ma Sull se peäl wastata? Kui filmawessi lohto ees, Mis naene nuttis ilma sees, Mo peäle kaebab löymatta, Et ollin armota.

Oh! kusruta mo pattud teäl, Ja armast hallasta, Weel nomis mind so fanna heäl, Nüüd süddant walgusta, Et abbiellus armastus, Bitkmeel

ja heldus, taasandus So werre wäega tulleks muss,
Siis rõmuks ellan full'.

Jah, amen! Isand öppetä So seäduose sees
mind, Keik uhkust kurjust löppetä, Et truišt tenin
šind, Ja ni kui Enot ilma sees Woin kōndida jo
palle ees; Se jündko uenda, Amen, muss' Jah,
armas wend ka full'.

Abbiello naesele.

Mis ja kuisuggune luggu esšiwanne-
mattega Paradisi õnsas põlwes selle asja
polest olli, ep olle meile mitte üllespandud,
agga se on kirjotud, et Jummal parrast
patto langmist naest mehhe melewalla alla
panni, üteldes: "Sesamma peab so ülle
wallitsema." Sest Loja näggi jo kohhe
ette ärra, et ükski ei woi kahte isfandat
tenida, ja et kaks isfandat ühtlasi ei woi
wallitseada. Kuskil ei olle ühhe asja ülle
kaks ühhesuggust wallitsejad, waid teine on
ikka teisest üllem, ja ehk nemmad kül ühhes-
koos nou peawad, siiski peab teine teise sanna
kuulma, ja teisele järrele andma, kui mitte
mollemad seltšis ei pea langema, ja selle-
parrast jääb ka abbiello seišusses wallitus
ja üllem õigus ühhe, se on, mehhe kätte.

1 Moj.
3, 16.

Sest Jummalal käest wõttab naese käest tar-
kuse ja wallitsuse ärra, kui Apostel ütleb:

^{1 Tim.}
2, 12—15!

a) „Naesele ei anna ma mitte lubba
õppetada egga mehhe ülle wallit-
seda, waid et ta peab waike ollema.
Sest Adam on tehtud eesite, pärrast
Ewa. Mees ei olle ka mitte naese
pärrast lodud, waid naene mehhe
pärrast.“

^{1 Kor.}
11, 9—12!

Sepärrast peab mees sind kül armasta-
ma, agga mitte so wallitsuse al ollema.

Hinge polest olleme meie keik ühhesuggu-
sed, ja ep olle mehhe egga naese wahhel
ühtegi wahhet; agga ihholikus ellus tahhab
Jummal, et mees peab wallitsema ja naene
allahetlik ollema. Ja ni töeste, kui mehhe
kätte naese ülle mitte mund wallitsust ep
olle antud, kui sedda, mis Jummalal mele-
pärralinne ja täis tahtminne on; ni töeste
on ka sinno sanna kuulminne se eesimenne
asfi, mis abbielluse minnes, Issand so
käest nouab, ilma se peale waatmatta, mis-
sugguse mehhele sa läksid. Siin ei tohhi
ükski Jummalal tööd rikkuda, egga riaka
mehhe ning naese wahhel isse seadust teha.
Olgo siis, kui mees isse sure armastuse

pärrast heamelega sind lasseb wallitseda, eht et ta liajomisse, haigusse woi mu õnnetuma ello läbbi omma mehhe meelt on ärrakautand; agga muido pead ja kattet ennesele ette panema, nenda kui wagga naeste kohhus on. Eest siin panneb Apostel Peetrus ka julle Õnnisteggiat ja temma usklikkuid eeskuiuks, kui ta ütleb:

b) „Eest seks ollete teie kutsutud, et ka Kristus teie eest on kannatanud ja teile tähte jätnud, et teie temma jälgede sees peate käima, kes ei olle patto teinud, ja selle suust polle pettust leitud; kes ei söimand wasto, kui tedda söimati, kes ei ähwardand, kui ta kannatas; waid andis keif selle holeks, kes öiete kohhut moistab.“ Otsigo meie armas Õnnisteggia, se ilma süta Jummalal Tal, wait jäi omma üllekohtuse kohtomoistja ees, ja mitte wasto waidlema egga ähwardama ei hakland; waid pallus omma waenlaste eest, ja olli sannakulelik omma Issa wasto surmani, peälegi risti surmani.

d) „Kendajammoti, teie naesed, kuulge omma meeste janna, et kui monningad on, kes sedda janna ei ussu

1 Peetr.
2, 21—23.

1 Peetr.
3, 1—6.

naeste ello läbbi woiksid sada ilma
 sannata öige usso pole, kui nemmad
 teie puhta ello Jummalakartusese tähhele
 pannewad; kelle ehte ei pea wäljaspidi
 ollema, ei juuste palmitamisesse, ei kulla
 ümberpannemisesse egga riette ehhitamisesse;
 waid süddame sallaja inimenne, huffamin-
 nematta taesase, ja waike waimo kombes;
 se on kallis Jummal ees. Sest nenda on
 ka ennemuiste pühhad naesed ennast ehhi-
 tud, kes Jummal peäle lootsid ja omma
 meeste sanna kuulsid. Nenda kui Sara
 Abraami sanna wöttis kuulda ja hüdis tedda
 Jeesandaks, kelle lapsiks teie ollete sanud,
 kui teie head tete ja ühtegi hirmo ei karda.”

Sir.
 26, 8!

Agga kuida? kui naene Sirafi sannade
 järrel „nago kibbowitsa karrin potti al“, allati
 riidleb, ja iggalt poolt wallitsust ennese kätte
 kiskub, egga holi mehhest ühtegi, üteldes:
 „Egga ma laps ei olle, et ma so sanna pean
 kuulma, ja kuida woin ma sind siis armast-
 tada, kui ma so ees allati pean kartma ning
 wärrisema? Ja miks siis mehhed ei olle
 nenda kui Paulus käsib? Miks nad ei
 armasta omma naiji, nenda kui Kristuski
 on armastanud koggodust? Ja sinna, —

nisuggune willets, julged ennast Kristusse
lohta tähhendada, kes koggodusse Pea on.
Õnnisteggia andis ennast koggodusse eest
surma sisse, agga mis olled sinna minno,
ehk mis on temma omma naese eest teinud?
Kuida ellate teie? Ollekõd naesed kirjad ülles-
pandud, küllab siis olleks assi hopis teist
wisi ollema..

Sedda kuuldes peab kül igga moistlik
mees wait ja järrelmõtlemä jäma. Agga kes
olled sinna? loom, et sa ennast omma Lojast
targemaks arwad, et sa temma pühha seädust
ni julgeste omma jalgega tallad, ja mehhe
wiggaduste pärrast teist wisi tahhad pöörda.
Töeste, ni kaua kui sa sedda mõtled ja sed-
dawisi rägid, teotad sa abbiello seisust, salgad
omma usko ja näitad, et se ärrarikminne,
mis ärrakeeldud pu-ouna esjimesest hammus-
tamisest Ewa peäle raskeminni langes, tedda
ihho polest nõdremaks ja kurjusses kange-
maks teggi, ka sinno sees alles täieste wal-
litsemas on, ja so saunadest selgeste wälja
paistab. Kas arwad, et Jummalä sanna
innimesse tahtmisse ja mõttete järrel on
üllespandud? Kas sa ei tea, ehk kas sa ei
nä, et pühhad Jummalä mehhed on räkinud,

1 Moõs.
2, 5!

2 Peetr.
1, 21!

Marf.
16. 16.

aetud pühbäst Waimust? Ja prohwetil kulutamise Waim ei pea luggu mehhest egga uaehest, waid nomib keifi, ja nimmetab igga innimeesse pattud õige nimmega. Temma ei walleta mitte, kui kül sinna sedda ei ussu, ja omma õalusse pärrast hukka lähäd; sest kes ei ussu, tedda peab hukkamoiistetama. Ja kas ep olle se jo siin Ma peäl se hukkamoiistminne ja sinno ennese sü, kui sa ifka peäle omma õigust aiades ni kaua mehhe wasto waidled, kunnis so sanna peab peäle jäma; egga anna järrele, ennego sa omma kangekaelusse läbbi liakurwastusse ja meleärrahetmise sisse sattud? Kas se ei olle siis üks selge märk, et so süddametunnistus Jummalal kohtus süalluseks on moistetud, kellest sulle se keige surem rahhota luggu tulleb? Sellepärrast ärra nutta nüüd mitte mehhe waljo ollemise, waid nutta isse ennese tiggedusse ja omma süddame kowwadusse ülle. Allanda ennast Jummalal sanna ja seadusse alla, nenda kui pühha Paulus maenitseb, siis leiad sa rahho ja hingamist omma waese koormatud hingele.

Uwef.
5. 24.

e) "Ugga nenda kui koggodus Kristusse melewalla al on, nenda ka

naesed omma meeste melewalla al,
keige asjade sees." Panne tähhele: keige
asjade sees. Sest Jummalal sanna ei
anna sulle lubba üheski asjas mehhe san-
nakuulmist kõrwale lükkata; olgo siis kui ta
sind peaks sundima Jummalal käsko wasto
patto teggema, siis pead Jummalat ennam
kartma, kui innimest. Agga maiapiddamiseses
egga lastekaswatamiseses ei pea sa mitte
õalaste wahhet teggema, üteldes: "Tüttar
on minno melewalla ja wallitsusse al, tem-
ma tõde, riette ja asjadega ei olle sul ühtegi
teggemist; häbbene ennaft seia wahhele top-
pides, ja minne wata omma wällise tö järrel!"
— Ja! ja! ta peab kül omma wällise tö
järrel waatma, ja sulle saggedašte järrele
andma; agga, mis tunneb temma südda?
Minna küsün Jummalal pallo ees: mis tun-
neb ühhe usklikko mehhe südda sel wiisil omma
wällise tö jures olles, ja se peäle mötteldes,
et temma kui Pea, ükskord keigist asjust,
ja ka tütre hinge eest raskest wastust peab
andma, kes ehk sinno hellitamisse ja so mo-
dis uhke riette ehhitamisse läbbi laia te peäl
hukka lähhäb? Sepärrast armas ödde! kui
sa temmale abbikasaks olled läinud, siis

hallašta isseennese, omma mehhe ja ka lapse hinge peäle; ja ärra te mitte, et sinno sü läbbi so abbikasa koorm siin, ja temma arrosandminne seäl sedda suremaks saab, mis tedda wägga ärrapinab, ta ellopäwad lühhendab ja ta süddame rahho ning armastust sinno wasto hõpis ärrarikkub. Renda kui õnnis Lutterus ütleb: et seäl, kus naene langedaelne ja issemeelne on, mehhel omma ennese maia eest hirm peäle tulleb, otsego peaks ta koio tulleb waenlaste wasto sõtta minnema. Sepärrast loe ja panne hõlega tähhele, mis kirjotud on Siraki ramato kahhekümne wiendamast peatükki neljateistkümnest kahhekümne kuendamast salmist sadit, seäl kuled sa, kui kolle ja kui hirmus ühhe ööla naese jures on ellada.

Ev. S.
14, 1!

Esef.
23, 35!

Sim.
1—3.

Kristus on armastanud koggodust, agga kui koggodus Õnnisteggiat ei armasta, waid horawisil temmast ärralahkub, ja omma himmude järrel käib, mis luggu tulleb siis? Kas ta woib wastopanniaid iggaweste armastada? Kus on keif need endised armastud koggodusjed, kellest ilmutamisse ramatus rägitakse? Rende langeminne tulletago süddame luggu ja Jummal wihha patto

peäle so mele, igga kord kui sa ennaft kog-
godusse peäle tähhendad, ja nemmad olgo
sulle märgiks, et neljat käsko möda, lapse
põlwest hauani, üksi sannakulelikkude käsfi
hästi käib. Ehk eks sind ka so lodud meel
ei öppetä, et kui mees isä kombel so ette
peab murretsema, siis on ka sinno kohhus
lapselikult ta sanna kuulda.

Kui nüüd sinna sannakuulmisses mehhe
wasto, mitte hea lapse egga usklikko koggo-
dusse sarnane ei olle, kuida woid sa siis
sedda tahta, et mees, kes ka nisammassuggune
nõdder innimenne on kui sinnagi, üsna ilma
pattota ja Jummalä sarnane peab ollema.
Sepärrast ärra wata siin mitte innimesse,
mitte üksi so eksiva mehhe, waid wata Is-
sanda peäle, kes sind abbiellus mehhe san-
nakuulmisses alla on pannud.

Kui teine mitte allati so mele järrel ei
joua olla, kui ta usso polest nõdder, mailma
armastaja ehk wina jodik on, siis olle sinna
Önnisteggiale sedda truim; pallu abbikasa
eest löpmatta Jummalat ja katsu, et sa tedda
Apostli Petrusse maenitsust möda, omma
wagga ello läbbi ilma sannata öige usso
pole woiksid sata.

Agga ärra jätta hõlekandmist mahha, üteldes: „Kui ma otsego sullane so sanna pean kuulma ja allati so wallitsusse al ollema, siis te mis tahhad, mis mul sellega asja on!“ Si mitte nenda, se jälle on hinge waenlase tö; sest abbikaas peab keikis asjus abbiks ollema, ja sanna ning teoga teise koormad kergitama; agga mitte waieldes omma õigust aiama, egga moõka suus kandma meest ärritades, nenda kui õälad naesed tewad. Waid olle wina pu sarnane, kedda kärner pehmete woib õiendada ja kedda ta pene nine narmaga toe külge woib sidduda, se on, lasse ennast Jummalä seädusse järrel mehhe lahke sannade läbbi juhhatada, et pahhandus ja walli ümberkäimine hõpis teadmatta jääfsid.

Anna mehhele nou, agga kui ta omma ettewõtmißt parremaks arwad, siis jätta järrele, et mitte pahhandust ei tulle; sest se woib ka olla, et monned asjad sulle rasted on ärramoista, ja kui sa siiski ennast targemaks arwad, eks se olle siis, nenda kui õnnis Lutterus ütleb, ühhe sandi ride sarnane mis selga ei passi.

Kui juhtub, et asji, mis mees sinno

wasto meelt, omma tahtmisse järrel ette wöttis, korra sandiste lähhäb, kül ta siis teine kord sedda euneminni so head nouandmist wastowöttab ilma, et sul tarwis on allati waieldes ja rieldes peäle aiada. Nenda kui üks mees ütles: „Pärrast näggin kül, et ollekski parrem olnud kui ma naese nouandmisse järrel olleksin teinud.

Sellepärrast ella ja wallitse laste ning perre ülle nenda, kui Josep kunninga Barao jures, kes kül kunninglikko sörmukse kandis; agga mitte wallitsusse keppe ei ihaldand egga Baraoga wist mitte omma õigust aiades waidlema ei hakkand. Sepärrast minne ka sinna ja te nendasammoti.

Kui monnikord äffitse melega sannad suust peakõid tulles, siis pallu warsi andeks, ja ärra seisa mitte omma õigusse egga sanna kuulmatta mele peäl, waid ütles Lutterusse maenitsust möda: „Armas mees, se ehk se sanna on wihhase melega mo suust tulnud, anna mulle sedda andeks.“ Sest üks ainus lahke sanna ja sannakulelik wait olleminne woib monda wihha waigistada, kellest wastoräkimisse läbbi suur riid, peksuminne ja wägga õnneto ello tulleb.

² Noj.
41, 46—49.

Mõttele ommeti kui mitmesuggused asjad ka ehk sinnogi mehhel on toimetada, ja mis raske murre ning waewaga temma maiapidamisese ja peatoidusse eest hoolt peab kandma; kuidas ta kurja ilma ja talwe pakkase külмага wäljas tööl, tekäimistes, wäetenistuses ehk merre peäl tule ja torni käes räfimatta waewa ning hädda saab kannatada, sel aial, kui sinna soias toas rahholiste puhkad woi omma näppo tööd teed, ja isse weel käib murre sinno, laste, perre ehk ka liggimesse pärrast hulgal ta peäle. Oh! kui sa need asjad öiete järrelmõtlesid, küllab sa siis peaksid armastusse pärrast mehhele järrelandma ja ta sanna kuulma. Kas sa siis weel woiksid holimatta ta wasto olla, ennaft pahhandada ja karta ning wärriseda, kui so päwa koormast ning pallawast ärranörkend abbikaas kurwa süddamega tuppä astub? Ei töeste mitte, waid sedda tähhele pannes hakkad ja tedda öiete süddameft armastama, ja armastus on kässo täitminne. Eest öige sannakuulminne, nenda kui Saral, tulleb armastusseft ja sadab sind seks, et sa hea mele ning süddamelikko römoga mehhe tahtmist nouad ja teed, mis ta melepärrast on.

Se on siis üks wägga armas ja kallis
asji, miska sa mehhe süddant ennese pole woid
tombada, ja ühhomelelise ellole suurt kasso
sata, et mees röömsaks ning lahkeks jääb
ja heamelega jälle koio taggasi tulleb. Jah
töeste, ühhe wagga naese mees on õnnis,
ja temma päwade arro on kahhe wõrra; sest
wagga naene on omma mehhele keiges ello
waewas sureks kinnitusseks. Ta on Siraki
sannade järrel, kui kuld riist hõbbe jalgade
peäl, ühhe telgi sarnane, kuhho mees hoiab
ja kus ta römoga ellab; sest temma mehhe
südda lodab ta peäle.

Nenda kui üks naene, kes praego weel,
kui sedda ramatud kirjotakse, Järwa maal ellab,
issegi kirriko tee peäl omma meest waimolik-
kuid laulusi lauldes trööstis, mis mehhele
sureks usso kinnitusseks olli, nenda et ta
ükskord ligutud süddamega omma sõbra wasto
ütles: „Eks minna ei pea römus ollema, sest
mul on kirrik allati koddoo, ja ka teed käies
kasaš.“

Jah, siis woib ka sinno mees suurt
rõmo tunda, omma süddant so kätte uskuda
ja sind öiete süddamest armastada, kui ta
ühtegi wastast meelt so jures ei leia, ja kui

Eir.
26, 19, 20!

2 it.
2, 5.

ja öigel wiſil temma ning ta warra cest sei-
ſad; ſeſt kuſ naene mitte tru egga uſtaw
ei olle, ſeäl ei woi ſüddamed armastuſeſe
ialgi ühendud ſada. Sepärraſt hoia et ſel-
leſt, miſ Jummal teile annab ühtegi laiale
egga raiſko ei ſa, ja olle Apoftli Pauluſe
maenitſuſe järrel:

1. Moiftlik ja hea maiapiddaja.
Kaäna hooſt, et keik ſeſtpiddiſed tööd korra
järrel, ja ikka öigel aial tehtud ſawad.

6 wej.
5, 8.

Arra jo ennaſt täiſ wina, kuſt üks ön-
neto ello tulleb, miſ läbbi mitto abbiello,
maiapiddamist ja laſtekaſwatamist iggaweſſeſe
aiakſ on langend, kuſ naene, kui ennam
rahha ep olnud, wilja, willo, linno ja muid
maia aſjo wina cest kõrtſi kandis, ja ihho
ſuggu enneſe järrel roppo ello ſiſe tombaſ.

2. Olle karſk ja noua ka wäljaſpiddi
kaſſinuſt, ſeſt harrimatta luggu riette ja maia-
piddamisſe poleſt on ſo ſeſtpiddiſe ello ja
ſüddame lo pegel; ſepärraſt, kui ſa omma
hinge patto rojuſeſt uſkuſ Jeſuſe werre
läbbi puhhaſtad, ſiiſ hoia ka keik ihholikko
ellomaia aſjad, woi hūri nurk ja omma
weike ellaminne puhtaſte. Korriſta, peſſe
ja kaäna hooſt, et lapſed, rided ja pima

ning söma noud iggal aial korra järrel har-
ritud sawad, nenda kui wagga ristünnimesse
kohhus on.

3. Murretse, et toit öigel aial walmis
jaab, sest koddosel innimesesl on se ehk üks-
keif millal süaks; agga sellel, kes moisa-
krono = ehk mu tarwilisje asja peäle wälja
lähhäb, on hõpis teine luggu. Temmal ei
olle se mitte ükskeif, kui ta wäetenistusse
woi teole minnes hiljaks jääb, ehk kui tö-
aial hulk innimesi söma järrel peawad oot-
ma. Sepärrast kanna hoolt, et sa sedda,
mis Jummal sulle annab ikka parrajal aial
walmis teed ja lauale tood, et se läbbi mitte
pahhandust ei tulle; waid et iggaüks korra
järrel söma, hingama ja töle woiwad minna.
Siis sawad Salomoni sannad ka sinno kohta
töeks, kui ta wagga naeste kitusses ütleb:

Wahwa naene on paljo ennam wäärt
kui perlid, sest temma mehhe südda lodab
ta peäle ja saki ei pudu temmal mitte. Reige
omma ello aial teeb ta temmale head, ja ei
mitte kurja; ta otsib willo, linno ja teeb tööd
omma kättega heal mehel. Ta on nenda kui
kaupmehhe laewad, toob omma leiba kaugelt
ja toufeb ülles, kui alles ö on; annab

Ev. E.
31, 10—31.

omma perrele roga ja seatud osfa omma
 ümmardajattele. Ta mötleb põllo peäle ja
 saab sedda, omma kätte tööst istutab ta
 wina-mäe. Ta panneb wõ tuggewaste wõle
 ja teeb ommad käewarred tuggewaks. Ta
 tunneb, et temma kaup hea on; temma lamp
 ei kustu öse ärra. Ta pistab ommad käed koon-
 lapu kallale ja temma peud piddawad kedra-
 warre. Ta teeb ommad käed laiale lahti
 willetsale ja pakkub ommad käed waestele.
 Ei ta kardä lund omma perre pärrast, sest
 keigel ta perrel on kahhekordsed rided selgas.
 Ta teeb isseennesele kallid tekkid, temma rided
 on kallist linnasesi ja purpuri punnasesi rided.
 Temma mees on kulus wärrawis, kni ta
 Ma wannematte jures istub. Ta teeb lin-
 nased rided ja müüb neid, ja wööd annab
 ta kaupmeestele. Temma rided on tuggewad
 ja illusad, et temmal ei olle tarwis hoomse
 päwa eest murretseda. Ta teeb omma su
 lahti tarkussaga, ja heldusse kässoõppetus on
 temma kele peäl. Ta wahhib keif kohhad
 ommas maias ärra ja ei sō mitte laiskusse
 leiba. Temma poiad sawad woimust ja kiit-
 wad tedda önsaks, temma mees kidab tedda
 ka. Baljo on neid tüttarlapsi, kes wahwaste

teinud; agga sinna olled üllem kui keif need. Lahke viis on pettus ja illo on tühhine; agga üks naesterahwas, kes Jehowat kardab sedda peab kiitma. Andke temmale ta kätte tööst ja temma tööd kiitko tedda wärrawis.

Ühhe sarnane naene rõmustab omma meest ja se mees täidab ommad ello aastad rahho sees. Heamelega naene, kes wälja ei lobbis, on Jesanda and ja ühtegi ei sa selle hinge wasto, mis hästi on õppetud. Häblelik ja ustaw naene on üpris wägga arnas ja ei ühtegi, mis maksab, ep olle temma kassina hinge wäriinne. Päike, mis Jesanda kõrgis paikus touseb ja wagga naese illo temma koia ehtes on ühhe sarnatsed. Kui lamp, mis pühha küünla jalla peäl paistab, ja kui palle illus näggo parraja ea sees. Kui kuld sambad hõbbe jalla peäl ja kui illusad jallad ühhe riista al, mis kindlaste seisab, nenda on üks wagga naene. Amen.

Et naese sannafulelik ja lahke olleminne issegi uskmatta ja jodiko mehhele räkimatta sureks kassuks ning õnnistusseks tulleb, ja tõeste kitusse wäärt on, saad ja selle naese ellust nähha, kes omma õnnetumast mehhest ütles:

Sirat.
26, 2.
16—20.

„Ma wärrisen temma tulles a osja pärrast!“

Uks abbiello mees, kes ristiusso waenlane ja patto sullane olli, istus omma joma wendadega kummi südda öni kõrtsis, kus nad praego naeste wiggaduste ülle jutto aiastid. Nimmetud mees kitis omma naest ja ütles: „Keik head ellowisid on temma sees ühhes, mis näejeft agga igganes woib odata, ilma temma usso kombeta; ja ma woin se peäle julge olla, et kui teie keik, nenda kui meie sün praego koos olleme, minno maiasse tullete, kus ma tedda unnewodist ülles karun ja süa käsijn walmistada, siis saab temma ni kohhe nurrisematta, armastuses lahke melega sedda teggema.“ Joma wennad ei uskund mitte, weddasid kihla, öiskasid ja läksid siis sure karraga tuifudes ja warudes se hea naese maiasse.

„Kus perrenaene on?“ küsis mees jisseastudes. — „Ta on jo wodis,“ wastas tüdruk. — „Süa tedda, ta peab üllestouma ja mulle ning mo sõbradele süa teggema!“ — Ilma wibimatta tousis naene ülles, tull süddamelikkus armastuses waikse ja lahke näoga mehhe wasto, täitis temma sowimi!

ja pea seisis se odatud sömaaeg laua peäl, otsego olleksid pallutud woõrad õigel aial tulnud, kedda ta römoga tenis.

Pärrast söma ei woinud jodikud omma immelspannemisse ülle mitte ennam wait olla, ja se feige targem nende seast pöris ennast naese pole ning ütles: „Teie lahke ollemine panneb meid kohkuma! sest meie tulleminne ni hilja õse on fihlweo pärrast sündinud, mis meie nüüd olleme kantand. Agga üttelge, kuidas woisite teie ommeti ni sure armastusse ja kannatussega meiega ümberkäia; sest teie ollete jummalakartlik naene, kes meie ello wiisid mitte ei woieaks fita.

Raene kostis: „Kui minna omma mehega abbiellusse läksin, siis ellasime meie mollemad mailma wiisi järrel; agga Jummal melepärrast olli sure armo ning hallastusse läbbi mind sest õnnetumast seisussest ärrapeästa. Agga mo mees käib ifka weel selle te peäl, ja minna wärrisen temma tullewa ossa pärrast. Surreb ta nenda kui ta praego on, oh kui kurb saab siis temma luggu teine pool hauda ollema! Se pärrast on minne kohhus temmale ta ello

fiin ilmas ni heaks ja melepärralisjeks tehha, kui se ial woimalik on.“

Se vastus olli kui kahheterrane moök, mis neid keiki ligutas ja tungis nenda mehhe süddamesse, et ta ohkades ütles: „Oh kallis naene! kas olled siis töeste mo iggawesse õnnistusse pärrast ni sures mures? Ma tänan sind so trui maenitsusse eest, ja tahhan Jummal armu läbbi teiseks innimesjeks äda.“ Ta piddas sanna, parrandas meelt ja sai sest aiast ueks innimesjeks, täis armastust Jummal ja omma trui abbiäsa wasto.

Sepärrast ütleb õnnis Lutterus: et se, kes usklik naene tahhab olla, peab mötlema: „Ma ei tahha mitte se peäle wadata, mis sugune minno mees, kas ta wagga ehk kurri on, waid tahhan sellepärrast mehhe wasto allandlik ja sannakulelik olla, et Jummal mind abbiello seisusse on pannud.“ Siis on naestel nenda kui õnnis Lutterus ütleb, nende keigeüllem au ja ehte se, et nemmad kui hallikad on, kellest keik ellawad innimesed tulleswad.

Wisit: Arm, kui illus olled sa.

Punnastaja! tunned ja? Jah ja tunned mind waest põrmo, kes so armu Saggedaste põlganud

Teniud, Et mind wöttad ärra heita, Ja so pallet
mo eest peita, Sest ma ollen langenud.

Abbiellus ollen ma Sinno seädust ülleastnud,
Kui ja käsknud Mind, et piddin walwama, Palwega
Ja so tahtmist tehha noudma, Mehhel märgiks ette
joudma, Patto und jäin maggama,

Jesus, hallasta mo peäl! Anna patto wöllad
andeks, Te mind ueks, Et ma jouan järgeste, Kär-
meste Iholikto kutsmist täita, Hinge eest hoost
landa aita, Et saan taewa rõmusse.

Abbikasade armastus.

Dige ja tösjine abbiello armastus on
ülle wannematte-wendade-öddede ja ülle jöb-
rade armastusse; sest ta on kui prudi ja peig-
mehhe armastus, mis põlleb kui tulli ja ei
otsi ühtegi muud, kui sedda armastud ennast
hopis ommaks sada. Sepärrast on armastus
üks suur Jummal aarmo and, mis Poja isse
on käsknud, innimesse süddamesse pannud
ja aitab omma pühha Waimoga, et sa seäl
sees mitte ärra ei wässi, waid sest armastus-
sest mis Önnisteggia sees on, uskus ello otsani
finni woid piddada. Ja siis saab so kässi
hästi käima, kui sind ei kurwastus, ei wih-
hastus egga mingisuggune asfi armastussest
ärra ei lahjuta.

Agga kui ja omma rammo peäle lodad, ja mitte pühha Waimo abbi ei pallu, siis on so armastus kõikuwa kõrre sarnane, mis ühhe ainsa wasto meelt janna ehk teise wilto watamisse läbbi kattifikitud ja ärrarikkutud saab. Sepärrast olge mollemad, nihästi mees kui ka naene ühhomelelisjed, ärda melega teine teise wasto, Dnnisteggia armastajad, süddamest halledad ja lahked.

Abbiello rahwa rahhota ja leppimatta meel.

Kust se tulleb, et mees ja naene ni issemeelsed, ja immelikkud teine teise wasto on, kes woõraste innimestega hopis parreminne kocko leppiwad kui issekeskis; ja et issegi horapidajatte ning abbiellorikjatte pattudega paljo enneminni ja enam kannatakse, kui monni abbiello mees omma naese, ja monni naene omma mehhe wäikeste wiggadustega? Kust tulleb se, et woõra sant janna ei lähhä mitte ni wallufaste so süddamesse kui se, mis omma abbikaas ütles?

Se tulleb esite sest, et sadan abbiello rahwa rahho ja ühtmeelt allati püab ärrarikkuda; agga pordo ello aiajattel aitab ta

sedda kaswatada, ja neid ikka ennam pattude
sisse kinnisidduda. Sest waenlane teab wägga
hästi, et abbiello rahwa langeminne ja huf-
katus rahhota ning leppimatta ellust; agga
horapiddajattel nende kokkoleppimisest ja rah-
holisest loost tulleb.

Teisest tulleb se ka sest, et lodud meel
ei woi Jummalala pühha seadust mitte kan-
natlikko melega kanda, olgo siis, et süddamed
pühha Waimo läbbi on walgustud ja uskus
omma Loja peäle waatwad, kes mollemid,
ni hästi ilmalikko wallitsust, kui ka waimo-
likko maiapiddamist on seädnud, ja tahhab,
et mollemad se waese nödra lihha läbbi pea-
wad üllespetud ja toimetud sama. Agga
kellel sedda tundmist mitte ei olle, ehk kes
sedda omma süddamesse wasto ei wötta,
need sattuwad, kui mitte keik asjad nende
tahtmist möda ei olle, wägga usfinaste kan-
natamatta mele sisse. Sepärrast peab ka
waggaid ristiinnimesi maenitsetama ja tröö-
titama, et nad mitte üksi sellesinnatse aia
hädä peäle ei wata, mis esmalt wäljapais-
tab, waid emale mötlewad ja jädawaid war-
randuusi tähhele pannewad, mis Jummal
selle seisuse sisse warjule on pannud.

Önnis Putterus ütleb: „Oh kui siin öige ristinnimesse tuggewus olleks mis teise tiggedust ning kurjust armastusfega kannataks, siis olleks se üks önnis rist ja öige tee taevasse minna; sest nijuggune öal abbikasa täidab kurradi ammetid ja pühhib innimest puhtaks, kes sedda tunda ja kanda woib.“ Sepärrast kannatage teine teisega ja andke teine teisele andeks, nenda kui ka Kristus teile on andeks annud; siis Jummal rahho, mis üllem on kui keik moistus, hoiab teie süddamed ning meled Kristuõse Jesuõse sees iggawesfeks elluks. Amen.

Wisil: Oh Jesus üllem abbimees

Oh Jesus! lasi' jo allandust Mulla õppetuseks tulla, Ja sinno meelt, jo tassandust. Mo hinges asjet olla, Ei söimand ja waid önnistad, Kui meie jü eest kannatad Ja pallud armo meile.

Holekandmisest haige abbikasa eest.

Saggedaste on nähha, et mitmed jo terwise päiwil teine teisest ärratüddinewad, ja kui Jummal emba kumbale haigust läkkitab, siis nurriseb monni, otab teise ello otsa ja mötleb: Jouaks ta agga surra, et ma tem-

mast lahti ja jälle teise saaksin! — Oh sinna abbielloriffuja mees ehk naene, kes sa sedda mõtled ja selle hirmsa surma patto-ga ennast rojastad.

Rüüd, kui abbikaas alles ellab, ihhaldad sa teist egga holi sellest ühtegi, kes sulle ni mitmes kurbtuseses trööstiaks, ni mitme waewa fergitajaks, ni mitto aastat ihho ning hinge polest so ette murretsejaks on olnud, ja kes sind weel surma wodigi peäl süddamest armastab. Rüüd otad sa temma surma, pead tedda alwaks, mõtled ta wiggaduste peäle ja mändgid nisugguste sadanast sisseantud mõttetega, kuidas sa pärrast lesse põhwe tahhad piddada, ehk ühhe noremaga omma lihha himmusi täita. Agga kui ta surnud on, siis wast tulleswad ta head teud, ta tüddimatta armastus, kannatus ja keik ta kaunid kombed, sowimissed ning ellaminne wäggewaste so mele, ja siis — siis wast leiad tedda öiete waia ollewad, kui ta on mulla alla pandud.

Rüüd lassed leppimatta melega tunnid, päwad ja näddalad möda minna, ning olled isfemeelne, sannakuulmatta ehk walli ta wasto; agga oh kui heamelega wõtaksid ja tedda ühheks ainsaks tunnikski

fiis weel hauast taggasi, ja ellaksite ning aiaksite hopis teist wisi jutto kui nüüd. Agga, ei fiis ennam anta sulle sedda römo; sest fiis on armo aeg temmaga koos ellada otjas, ja suur wahhe sinno ning temma wahhel, tulles aeg, iggaweesjeks aiaks kinnitud. Ei tea kas sate önsade ello assemetteski ennam ühte, kus need kes wäart on arwatud teist mailma sada ja furnust üllestousta, ei wotta naest egga lähhä mehhele; sest nemmad on inglite sarnatsed ja Zummala lapsed, et nemmad üllestousmisse lapsed on.

Oh! sedda kurba luggu, kui sind, sinno abbitasa oh! lapsi mitte ei leita taewas ollewad, eks fiis so kahhetseminne olle kibbe, agga ei sada ennam ühtegi kasso; sest Laatsarust ei lubbatud Abraami sülest rikka mehhe wendadele, nenda kui Zona Ninewis, pattust pöörmissse jutlust kulumama tulla, egga antud ta ennesele ühtainustki tilka wet kele jahhutamisjeks.

Wisiil: Jeesus surma ärrawoitja.

Kui ei aita armastusjes Haiged maas ta wodi peäl, Waid jääd kurri, tiggedusjes Otad teise surma teäl; Agga pärrast surma sa Rahjo tunned löymatta! Kui end taewas ei sa nähha, Kus fiis leppitust woid tehha?

Yuf.
20, 35. 36.

Y. 16,
24—31.

Sepärrast nüüd, — kui so abbi kasa kül
jo ehk kaua, ja pitkalisjes haigusjes peaks
maas ollema, et sul temmast ühtegi abbi ei
olle, siiski ärra tüddine ärra ja ärra ütle
mitte: „Mo koorm on liig raske, ma ei jüda
sedda mitte ennam kanda,“ waid olle lahke
ja helde meelinne ta wasto. Käanna nüüd
pöddeja eest armastusjega öiged hoolt, ja
prugi aegsaste need rohjud, mis tohtrid ja
moistlikkud innimesjed öppetawad, et sa pär-
rast ei sa kahhetjema, kui aeg hiljaks jääb.
Zeni Jummalat haige jures ja mötle, et
Önnisteggia pöddeja sees sulle pühha kodda
so maiasje on annud, kelles sa ennesele
taewa pärrandust pead korjama. Sa kui
aeg, ni hästi haigel, kui ka sinul igga-
waks tahhab jäda, siis tulletage Petesta hai-
gede maia ja sedda meest endi meli, kes kah-
heksa aastat neljatkümmend maas olli, egga
woinud tifi miinna, kui wessi inglisi seggati.
Loda Jummalat peäle, pallu tedda ja tröösti
haiged Önnisteggia armo ning hallastusjega.
Ehk se önnis pääw ning tund jouab pea liggi,
millal Jesus isse, ka sinno maiasje woi sauna
nurka astub ja sedda, kes jo ni kaua on maas
olnud, aialikkult ning iggaweste terweks teeb.

Joan.
5, 2—9.

Õnnis, jah õnnis olled sa kui sa sedda armo tunned, omma abbi kasa Jummal parrast heamelega aitad ja surmani truiks jääd, surmani kannatlikkult armastuskes temmaga ümberkäid. Jummal on sind selle ristiga katsma tulnud, siis loda temma peäle, külta murretseb so ette, kergitab keif hädda ning waewa, ja ei panne ennam so peäle kui sa sudad kanda. Temmale olgo au ning kitus iggaweste, Amen.

Agga ka õnsad, wägga õnsad on keif need haiged ja surriad, kes uskus omma Õnnisteggiat tundwad, kes jo terwise päiwil temmaga osasamiskses on ellanud, ja omma pattude andeks andmist Talle werre seest leidnud.

Wisil: So hing oh Jesus tehko mind.

Need andwad Jesussele au, Need tundwad temma armo nou, Need seiswad puhta ehte sees, Seäl Jummal au järje ees.

Jesand andko, et keif haiged, agga isse-arranis ka sinna, armas luggeja ehk kuulja, nisuggust õnnistust omma jurma wodi peäl woiksid tunda ja maitsta sada, kui siin usk-likkust Elisabettist on üllespandud.

Üroostiks usklikko haigedele.

A. Luggemise tükkid pimmeda Elisabetti kirjadest.

Jesus saab, kui hea türimees minno wäikest usso laewokest ommal aial rahhoga taewa saddamasse toma, ja siis ei sa ennam ükski willetsjusse laan mo rahho rikkuma. Sest siis saan ma ilma wahhet piddamatta omma Ünnisteggiat kiitma ja taewa wäehulkadega ühendud temma armastussest ja ta hawadest iggaweste laulma. Ma arwasin, et ma jo ammogi se täiks sanud pühjade koggodusse jure piddin minnema, mis taewas on ülleskirjotud; agga mo Jësand käsib mind ikka weel neist sinnatsist raskeist kannatamise öde- ning päwadest läbbi käia.

Mõnne ku eest arwasin ma ennast wiisiste taewa saddamasse sawad, ja mo hing olli Jësusse se iggawesse kaljo peäle rajatud. Ma watan surma, kui ühhe wantri peäle, mis miud au riki saab wima, et ma omma taewasid ello assemid kätte, ja omma armast Lunnastajat temma täies illus nähha saan. Mo mapeälne ello on ühhe tormise talwe sarnane, kus kanged tuled ja tuisud teine teise järrel käiwad, ja maiakest kõigutawad; agga

mo ello tahve saab pea möda ja siis tulleb
 iggawenne sui, mis ülle ma ennast wägga
 römüstan, sest et se liggi on ukse ees.
 Minno kannatamisfed on wägga rasked, agga
 taewane Jēsa panneb armastusse nöri witsa
 ümber, miska ta mind lööb; midda tuggewa-
 minne nüüd wits langeb, sedda ennam tul-
 leb ka armastusse ripsusi, mis selge hallastus
 on. Nüüd seisän ma joekaldal ja otan ühhe
 lahke ingli järrel, kes mind ülle wiib, et ma
 omma au pärrandust kätte saan. Ma ollen
 kui üks kindel hone, mis kaljo peäle on
 ehhitud, kelle wasto kül laened löwad; agga
 temma otša ei woi nemmad mitte kätte sada.
 Ja nenda omma Önnisteggia peäle lotes,
 ei karda ma surmas, ei innimesši egga kur-
 ratid; sest pea saan ma senna, kus mingi
 süggust hädda ennam ei olle, kus Jummal
 tahhab ärra pühkida keif weepisjarad nende
 filmist, kes tedda armastawad, ja kus surma
 ei pea ennam ollema, egga leinamist egga
 küssendamist, egga waewa.

3lm.
 21, 4.

Dh kui önnis ollen ma, keige ingli, keige
 ingli seltsiga! Ma tunnen ennast ni röömsa
 ja täis lotust ollewad, otšego ei lönniks ma
 mitte ennam usso sees, waid näggemisfes,

Agga teile ei woi ma sedda mitte täieste wälja räkida, mis ma ommas hinges tunnen, ja mis suggused ärraselletud armsad silmapilgud mulle mo ristilödud Önnisteggia peäle usso sees on kingitud. Uskus näggin ma tedda Ketsemani aedas ta werrises higgis, ja risti peal fibbowitsa kroni ning läbbipistetud küljega. Se on mulle walgusfeks pimmedast surma warjo orrust läbbi minnes, et ma wagga Simeoniga woin hüda: „Jesand! nüüd lasjed sa omma sullast rahhus ärraminna.“

Lut.
2, 29.

Tulle, Jesand Jesus! tulle pea. — Jesand kutsub mind ja minno lamp on walmistud, ma ollen walmis. Oh önnistust! Önnistust. Oh kallis Jesus! ma nään sind pallest palleste! Minno hinges on auustus! Kas fulete sedda? Minno Jesus on kallis! Mitto tuhhat inglid nään ma temma aujärje ümber. Oh auustus! Auustus. Jesus on kallis! Amen.

B. Kirri, mis ühhe usklikko peapadja alt pärrast surma leiti.

Minno süddamest armastud söbrad Jesusse Kristusse sees! Jesanda önnistamist

teile sowides tahtsin ma teada anda, et minno maia mullane hone pea mahha kistakse, ja et ma ennast se ülle römüstan, nüüd selle maia siäse minna, mis mitte ei olle kättega tehtud ja on iggawenne taewas. Monda aastat ollen ma siin ilmas willestusse ahjus olnud ja ollen leidnud, et mo armas Önnisteggia igga hädda sees sureks abbiks mulle olli. Nüüd tean ma, et se se karrikas on, mis mulle mo Jesand on annud; sest mo kannatamisjed on üpris sured ja rasked; agga taewased ellowee joed ollid ka igga häddaga seggatud. Sepärrast tänan ma Önnisteggiat keige se tee, kus peäl ta mind selle ello läbbi on winud. Kana aega ollen ma omma pärris ossa intresjideft ellanud, ja nüüd lähän ma seäna, sedda iggawest pärrandust, hopis ommaks wõtma.

Päwakoormast tunnen ma ennast wägga ärra wärsinud ja iggatsen hingama minna, ma watan wälja ja otan. Kas surma öhto pea jouab, et ma wöiksin mahha heita ja Jesuse jures maggama uinuda, siis saan ma kül, kui ma ärkan temma näo järrele; siis saab pahwe kitusjeks, ust näggemisjeks ja rist aukroniks mudetud.

Kidetud olgo Jummal, et ta mind selle kal-
jo peäle on rajanud, mis iggaweste jääb;
sest keifis on walgus ja keifis on rahho mo
süddames. Ma ollen kui üks immew laps
omma emma süllēs, siin ilmas keigile sur-
nud ja ellan üksnes Jesussele, temma armo
peäle ennaft toetades, kes jo ni kaua mo
lotus on olnud ja nüüd ifka arwamatta kal-
limaks lähhäb. Temma on mo pelgo lin, ja
mo kõrge warjopait hädä aial; sest ma ol-
len üks ärrakaddunud pattune, kes armust
õnsaks ja iggawesse au päriaks saab.

Deekäia, kes isä-male lähhäb ja kurja
ilma ning tormiga wägga ärrawaewatud on,
rõmustab ennaft, kui tedda tee peäl ussina-
minni eddasi aidetakse; nenda, jah nenda
on igga kannatamisje torm mind mo iggat-
setud saddama liggemale winud, et se
tootud taewane Kanaan nüüd mo ees lahti
seisab.

Minno surma pääw on parrem, kui mo
sündimisje pääw; sest Jesus on mo õsja,
taewariif mo isä-ma, ja inglid ja ärrasel-
letud waimud mo seltsimehed, kellega ma
iggaweste ühhendud selle Tallele, kes on
ära tappetud, kitust ning au saan andma.

Mul on wägga armsaid ja maggusaid filmapilkusi mo auustud Jeesuse sees olnud, mis kui elkas päike mo hinge walgusse ja elloga on täitnud, kedda ühhegi surrelikko inimesesse keel ei wõi üllekräida.

3lm.
19, 11—16.

Ma ollen õnsail filmapilkmissil, kui koido walgel, waimus omma Õnnisteggiat näinud, otsego tulleks ta taewa wärrawasse, aukroni ühhes ja werre õigusse ridid teises käes kandes. Ma näggin tedda ärraselletud waimude ja ingli wäe ees ollewad, kes teretades mo hinge ootsid ja tahtsid auriki sata; kus Jeesus mind omma sülle wõttab ja aukroniga ehhitab. — Temma saab mind ilma wiggata ja ilma roja märgita omma Jässa ette seadma, kui ma surest willetsussest ollen läbbi läinud kõrgesse taewa kitusse laulude siisse ja wõitlemissse põlwe woido palmide wasto saan wahhetand.

Müüd seisan ma selle lotusfega surma jõe kaldal ja otan, kunnii Õnnisteggia mind hüab ja ütleb: „Tulle teñna!“ siis annan ma ommo hinge Jeesuse kätte, selle siisse ma siin ollen usknuud ja laulan õiskades: Halleluja! sellele, kes aujärje peäl istub ja Tallele olgo kitus ja auustus, ja au

ja wäggi iggaweste iggawesfeks aiaks.
Amen.

3lm.
18, 9, 10.

Wist! Oh wõtkem Jummalat.

Ma nään nüüd waimus jo, Kuis Jesus hel-
dest tõttab, Ta werre ridis mind, Ka ehhitada
wõttab Ja waewast waewa wiib, Kus röömsast
füddamest Sull' laulan ohwri Tall Au, ki-
tust iggawest.

5. Abbiello ärrarikkumisfest.

Otsego maia isä, kellel üks illus tai-
me- woi rosi- ehk rohho- aed on, kedda ta
harrib, armastab ja kelles ta sedda mitte ei
tahha, et legi seäl middagi peab ärrarikku-
ma ehk kahjo teggema; otse nenda teeb
Jummal abbiello seisusfega kui ta kuende-
mas käskus ütleb: „Sinna ei pea mit-
te abbiello ärra rikkuma.“ Sest abbi-
ello seisus on Jummalale keige armsam roh-
ho- aed, kus ta keige kallimad lilled ja öie-
kessed kaswawad. Need on innimesse lapsed,
kes Jummalale näo järrele on lodud, kellega
temma mailma ja taewariki tahhab täita.

Sepärrast on abbiello rikminne se keige

surem rõwiminne ja wargus, sest ta wõttab ühhe ellawa ihho, mis mitte ta omma ei olle ja annab ka ellawa ihho, mis woõras on.

Agga kues käft ei kái mitte üfsi teggo pattude, waid ka süddame möttete ja himmude peäle. Wariserid tahtsid sedda käfto kergemaks tehha, ja ei piddand sedda mitte pattuks, kui nad süddames kurja himmudest teine teise wasto põllesid, ja ka wäljaspiddi roppo saanna ning häbbiasjadega ennast näitfid, et mitte keif rahwas ei saaks huffa moistetud, kui ollefsid nad aina mõrtsukad ja abbiellorikjad ollema; agga Kristus ütleb selge sannaga: „Kes naese peäle watab tedda himmustades on jo abbiello temmaga ärrarikkunud ommas süddames;“ ja näitab sellega, et abbiellorikminne ka filmade, kõrwade, su ja keige ennam süddamega sünnib. Sepärrast teeb Dnnisteggia keif meie omma õigust ja keif wäljaspiddi waggadust häbbiks ning moistab ka kurjad himmud ja ihhaldamissed iggawesse tullesse, üteldes: „Kui jinno film sind pahhandab, siis kisu tedda wälja ja wiska ennesest ärra, sest parrem on sul, et üks jinno liikmist huffa lähhäb

Matt.
5. 28.

29.

ja keit' sinno ihho ei heideta pörgusse." Agga sa ehk ütled: Kui luggu nenda on, et abbiello ka filmawaatmisega woib rikkutud sada, kuidas peab siis oldama? Kuidas peawad siis innimesed läbbiseggaminni ellama? Woi kas peab ilmast ärra mindama, kõrwad ja silmad kinnipandama ja südda seest wälja kistama? Kostminne: Kristus ei kela siin mitte läbbiseggaminni ellamast, ei sömast, jomast egga tööd teggemast; agga sedda kelab ta, et sa mitte ei pea himmusta.

Nisammoti ei tahhagi Dnnisteggia nisugusi pühhasi, kes omma waggadusse ja omma heateggude peäle lootwad ning mäggede ja kõrbede sisse lähwad, et nad mingisuggust ümberkäimist innimestega nähha egga kuulda ei sa. Kui se peaks aitma, siis ei olleks Jummal need kümme kässo mitte annud. Sest kui sa metsas keigist innimestest ärra lahnutud olled, kes woib sind siis kita, et sa mitte ei olle warrastand egga abbiello rikkunud; sest et sa kümne kässo eest laugese ärra jooksid, mis Jummal sepärrast on annud, et meie neist öppime, kuidas meie omma ligimesesega peame ellama ja ümberkäima.

Wifil: So hing, oh Jeesus, tehto mind.

Mo süddamesse kirjota So käsjud, Önnisteg-
gia, Et öppin tundma patto süüd, Ja kurjad
himmud wihkan nüüd.

Kes abbiello rikkub teäl Ja külwab ilmas lihha
peäl, Se ei sa taewa önnistust, Waid leikab surmas
hukkatus.

**Wiggad, mis läbbi abbiello rikminne
tulleb.**

Wittenbergi linnas küssis Lutterusse ab-
bitasa ühhe abbiellorikja pärrast ja ütles:
„Kuida woiwad innimesesed ommeti ni kurjad
olla ja endid sefugguste pattadega rojastada?“
Önnis Lutterus kostis: „Jah armas Kata-
rina, sepärrast, et innimesesed Summalat ei
pallu, siis ei seisa ka sadan mitte töta, waid
käib ümber, kui moiraja loukoer ja kiusab
isfeärranis abbiello rahwast tagga. Waenlas-
sel on seft heameel, kui sa allati tapled ja
riidled, kui sa lauad, tolid ja istmed ühhest
nurgast teise lobid, liaste jood, wannud ja
foimad; se on kurrati naabli mäng, siis it-
witab ta peo siisse; seft temma tahtminne
on, et ükski mees omma naese jure ei jääks
egga ükski naene omma mehhele järrele ei
annaks egga tedda armastaks.“

Keige surem wigga abbiellorikmiseses on se, et sa Jummal sanna omma abbikasa jures mitte tähhele ei panne, miska temma kui kuld kroni ja kui purpuri kuega on ehitud; waid et sa omma süddant ja silmad seia ning seenna pörad, mis üksi so abbikasa jures peaksid ollema. Kui sa ei walwa egga pallu, siis sütab sadan patto räggadikko so süddames põllema, ja saab pea lihha himmude, pea jälle äkkilisse mele ja omma õigusse aiamisese läbbi so peäle woimust, teeb et so wisakas abbikasa melest alwaks jääb, et sa temmast ärra tüddined ja ennast ühhe roppo loma pole hoiad. Sepärrast peame meie endi süddamette ülle allati walwama ja hora kurrati wasto löpmatta Jummalat palluma: „Ärra sada meid mitte kiusatusese siäse, waid peästa meid ärra sest kurjast.“ Siis tulleb Jummal sulle appi ja temma sanna ütleb: Se abbikasa on sulle antud, se peab sul ollema, agga ei ükski mu, ja sinna abbiello mees, sinna abbiello naene pead ennast omma laulatud abbikasa pole hoidma. Sinno südda ei woi egga tohhi ühhegi teise pole pörata; sest Jummal sanna ei falli sedda mitte. Kui kül üks

teine kõnne ning näo polest keige lahkem ja keige
illusam olleks, süski peab ta sinno silma ees
süsimust ja kui kurrati sittaga märitud olle-
ma; sest seal ep olle Jummal sanna, waid
Jummal wiha ning nuhtlus abbiello rik-
jattele.

Sepärrast walwa ja wata hästi ennese
ette, ja omma abbikasa jure, mis Jeesand
sulle on annud ja wotta waimo moõka kätte,
miska sa woid ärrawõita keik selle tiggeda
kurrati tullised noled. Siis jääb so wodi
puhtaks ja sinno laud, tubba ning keik mis
so laulatud abbikasa ümber on, saab kui
õnnistud kuld hiilgama, mis ülle Jummal
ise ja keik innimesed ning inglid üpris
wägga rõmustawad.

W i s i l: Mis olled sinu armas Jeesus teinud.

Oh Jeesus! wotta lihahimmud keelda Ja sil-
ma himmo, mis mind püab neelda, Et elokõrkus
rojus ei sa woimust, Mind aita armust.

Kui kiusab jadan, waatko filmad seña, Aus
meie sü eest wõtjid surma miinna, Seal kurja süd-
dant, patto wägge talla, So risti alla.

Et abbiello rikkumatta olleks Ja wigga selles
ühhegil ei tulleks, So sanna hoidko puhtaks meie
meled, Ka kumbed, keled.

Abbiello ärrarikkujatte nuhtlus.

Mosesse läbbi ütleb Jummal: „Üks mees, kes omma liggimesse naesega abbiello rikkub, sedda abbiello rikkujad meest ja sedda abbiello rikkujad naest peab armota surma pandama, sest se, kes omma abbiello ärrarikkub on Jummal ees ühheks surnud inimesseks arvatud. Seddasamma finnitab ka Apostel Paulus, kui ta ütleb: „Si horapidajad egga woöra jummal teenrid, ei abbiello ärrarikkjad egga sallaja roppud, ei wargad egga ahned, ei jodifud, laitiad egga riksujad ei pea Jummal riki pärrima.“

3 Mos.
20, 10.

1 Kor.
5, 9. 10.

6. Abbiello lahutamissfest.

Laulatamisse aial ööldakse:

Mis nüüd Jummal on ühte pannud, sedda ärgo lahutago innimenne mitte.

Matt.
9, 16.

Ja meie Issand Jesus Kristus isse ütleb Matteusse Ewangeliummis:

„Moses on teile lubba annud teie

p. 8, 9.

jüddame kangukse pärrast ommast naestest ennast lahjutada, agga algmisest ep olle se mitte nenda olnud.

Kes ial ennast ommast naesest lahjutab, muido kui horaello pärrast ja wõtab teise, se rikkub abbiello ärra, ja kes sedda lahjutud naest wöttab, se rikkub abbiello ärra.

Seddasamma finnitab ka pühha Paulus, kui ta ütleb:

1 Kor.
7, 10. 11!

„Agga neid, kes abbiellus on, ei käsfi minna, waid Issand, et naene mehhest ei pea lahkuma. Agga kui temma ka olleks lahjutud, siis jägo ta mehbeta, ehk leppigo mehhega ärra, ja et mees ei pea naest mahha jätma.“

Sepärrast wihtlan minna, Lutterus, lahjutamist wägga ja ütlen, et need kes Kristust ei tule, peawad teadma, et nemmad lahjutamisese läbbi mitte ennam ristiinnimesed, waid kui pagganad, hukkamoistetud põlwes on. Agga olled sa ristiinnimenne, siis ei pea sa mitte lahjutama, ei ühhegi haigusse, ei haigewa hingeauro egga

mingisugguse mu wigga pärrast; ja kui sa ühhe pärris orja, piddali többise, kurti ehk pimmedaga paris olled, siis pead sa seenna jäma.

Se ei aita mitte, kui sa pärrast laulatamist kahhetsed, teist parremad lodad ja ilmaaego wigga ning süüd abbikasa peäle otšid; nenda kui öälad mehhed ja naesed tewad, ütteldes: „Egga se ommeti Jumjala tahtminne olnud, et ma sinnoga kokko sain.“

Ei mitte nenda, nisuggust kawwalusse kattet ei pea sa Jumjala sannas mitte leidma. Kui sa kül omma kerge melega järrelmöttlematta, ilma palwe ja ilma Dnnistegiata abbiellusse olled läinud, siis on nüüd Jumjala tahtminne, et laulatud abbikaas, olgo ta hea ehk sant, armas ehk alw so melest, surmani sulle peab jäma.

Kui üht noort inuimest sunnitakse abbiellusse heitma ja kui ta sundmist wastowõttab, siis ei woi ta sellega ennast mitte wabandada egga lahjutada. Ehk ütle isse: kui kegi sind sunnits warrastama ehk muud kurja tööd teggema, kas se on siis selle pärrast õige, et teine sulle nou andis? Kas sa ei lange nuhtlusse alla, kui sa sedda

teed? Sa tead et kahhesuggune õigus on: üks käsib ja teine nuhtleb. Seadusse õigus on se, et sa kannatlikko ja waitse melega omma abbiõisa jure pead jama; agga kui sa sest ei holi ja teist wisi teed, siis langed sa nuhtlusse õigusse ja Jummal wihha alla.

Millal ja mispärast on siis lahutaminne lubbatud?

Esma! aialikko surma läbbi, nenda kui Apostel ütleb: „Kui mees on ärra surnud, siis on naene mehhe käsust lahti sanud;“ ja teiseks abbiello ärrarikkumises, kui Jesus ütleb: „horeallo pärrast.“ Sepärrast eksiwad innimesed iggakord, kui nad ühhegi mu asja pärrast lahutawad.

Surm üksi lahutab abbiello! Ja et Jummal Mosesse läbbi käsõis abbiello ärrarikkujaid kirowidega surnuks wissata, siis on abbiello rikminne ka abbiello lahutus; sepärrast et abbiello ärrarikkuja surma hukka moistetud saab. Siis on ta jo lahutatud, mitte innimestest, waid Jummalast ennest, ja mitte üksi ommast abbiõisast, waid aialikkust ellust hõpis ärraheidetud. Sest abbi

Röm.
2, 7.

Mat.
8, 32.

ello ärrarikkumise läbbi olled ja ennast om-
mast abbikasast ärralahhutanud, abbiello kat-
kifikaud, ja sellega ennesele surma saatnud,
nenda, et sa Jummalas sees omma pattude
sees jo surnud olled ehk kül ilmalik moök
sind weel mitte ei olle tapnud.

Et nüüd Jummalas sees sin lahhub,
siis ei woi inimenne mitte keelda, waid
peab sellele, kes õigust nouab ja abbiello
ärrarikkujaga ei tahha ellada, lahhubamise
ramato andma, otsego olleks teine ärra sur-
nud. Ehk se kül palju parrem on kui sa
temmaga jälle ärra leppid; sest sinnulgi woi-
teise langemisest ehk süüd olla, ja sellepär-
rast ei tohi sa omma öälust mitte õigusse
ridis katta.

Dypetaja kannab hoolt, et eksind pool
ennast so ette allandab ja andeks pallub,
siis Jummalas sannaga ka sind trööstib, ja
kõrwaste so süddame peäle käib ning näi-
tab kui raske pat se on, kui sa eksiale, kes
meelt ja ello tahhab parrandada, mitte an-
deks ei anna. Agga kui parrandamist lota
ei olle, ehk kui süallune, kes armo janud,
sedda kurjaste tahhab pruvida ja nisammoti
kui enne, omma pattude sees eddasä minna,

sis käigo õigust möda, sest siis ei anna õnnis Lutterus mitte nou andeks anda.

Õnneti ei anta ka sulle mitte jälle ni pea lubba abbiellusse minna, waid pead ootma. — Sest muido näitab se, et sa mitte roppo ello, waid ladedusse ja wihha pärrast omma abbikasa mahha jätsid ja walmis olled usfinaste uut otšima.

Agga kes wihha, kaetsemisse ja süddame langusse pärrast ennast ommast abbikasast lahjutab, sedda peab kui üht usso ja seäduusse rikkujad petama. Sedda häbbimärki peab ta omma riete külges kandma ja omma nimme sisse tikkima, et iggaüks tedda woib tunda.

Sepärrast pallugem et pühha Waim meile märko annaks patto pärrast ja õigusse pärrast ja lohto pärrast, et keik abbiello rahwas kui ühhest suust ja süddamest wöttaksid hüda: Mis Jummal on ühte pannud, sedda ärgo lahjutago inimene mitte. Amen, jah! Amen.

Joan.
16, 8. 11.

Wifil: Nüüd Jummalale auustust.

Jah, hüüdke nüüd ka meie heäl, Ni suust kui süddamest: Mis Jummal ühte pannud teäl Se jägo iggawest, Se jägo iggawest.

Siis lahkumised lõppewad, Meist abbiello
sees Ja usso ello algawad, Keif parid Issa ees.
Keif parid Issa ees.

7. Abbiello põlgamisest ja pordo ellust.

Kirjutud on: Summal loi innimese
se omma näo järrele, Summala näo
järrele loi ta tedda, mehheks ja nae-
seks loi temma neid, ja Summal satis
Gwat Adama jure.

Agga kui kolle on sedda nähha ja kuul-
da, et meie päiwil ristirahwa seas ni jul-
gid pattusid on, kes patto mitte ennam pat-
tuse ei arwa, egga se peäle mötle, et Sum-
mal tõi Gwat Adama jure, ja et need, kes
laulatamatta kokko lähwad, mitte Summala,
waid kurrati nimmel teine teise jures ella-
wad, mis läbbi nad endile kahjekorrist pör-
gud teniwad; sest esite on rop ello siin Ma
peäl neile nuhtlusseks, ja teine pool hauda
iggawenne wallo ning piin.

1 Mos.

7, 27!

v. 2, 22.

Jällestuse wäart aasi on ka se, et mõn-
nes kohas kõrtsides, maiades, perreides, ja
silluliste ja teoliste keskes horaello ja jures
maggaminne otsego modiks on wöetud, nen-
da et sellest ka päwa tö kallal roppo jutto
aetakse ja norematte süddamed iggawesjeks
aiaks kui raua märgiga põlletakse.

Jer.
5, 7. 9. 14.

Sepärrast ütleb Jehowa, wägge-
de Jummal: Eks ma nende asjade
pärrast ei peaks kätte näggema? ja
eks mo hing ei peaks maksma ühhe
rahwa kätte, kes on kui sefinnane?
Sest nende lapsed on mind mahha
jätnud; nemmad on abbiello ärra-
riffunud ja hora reddusse hulgal
kõlko tulnud.

Serbeni rahwal, kes Tona jõe äres el-
lawad, olli se pruuf, et pordo tüdruful tem-
ma peakatte, mis neitsipõlwe au olli, aw-
walikkult peast ärrawöeti, et iggaüks tedda
kui üht ärrateotud loma wois tunda. Ja
Persiamaal sai horajal temma iggawesjeks
häbbiks ja teotusjeks awwalikkult keige rah-
wa nähhes ninna peast ärra leigatud!
Alga sinna nimmetad ennast "ekünd in-
nimesjeks" ja panned omma arwates au täh-

heks, põlle ette, treemle mütsi alla, ehk tan-
no pähhä, mis läbbi sa Jummalale silma ees
ka abbiello ärrarikkujaks olled sanud. Sest
et sa sedda pühha abbiello aumärki, mis
üfsi laulatud naestele Jummalale seädust möda
ja Jummalale nimel pähhä pannakse, isse
wöttad ja omma rojust kattes ärrateotad;
mis Jummalale ja innimeste ees sulle ühter-
gi muud ei woi tähhendada, kui need kuld
ehted se horade ja keige hirmsa asjade em-
mal Ma peäl, kes istus werrepunnase met-
saliisse selgas, täis teotamisse nimmesid.
Kui sa süiski weel tohhid surustada ja üttele-
da, et ka Dawet on langenud, siis pead sa ka
Daweti kombel pattust pööрма, ja ni kib-
bedaste nuttes omma pattud kahhetseme kui
tenna sedda on teinud. Agga kui sa sedda ei
te ja peälegi julged omma roppo ello kita ja
hoopleda, et sa Jummalale isse omma pat-
tud saad wastama; siis mötle ommeti, mis-
ka tahhad sa isse omma pattud wastata?
kui sa sedda pattuste Dnnisteggiat Jesust
mitte wasto ei wötta, kes keige mailma ja
ka sinno rasked pattud ristil sambas omma
kalli werrega täieste on ärramaksnud. Agga
mitte sepärrast, et sa patto patto peäle pead

Am.
17, 3—5!

Gaul
51 !!

teggema; waid et sa pattust pead pöörma ja Önnisteggia käest armo ning pattude andeks andmist otsima. Parrem on siin Ma peäl lihha risti lüa ihhaldamiste ja himmudega, ja piisut kannatada, kui agga iggawesest huffatussest woid ärrapeästa. Ehk mötle isse, mis hirmus kurri ja kibbe luggu wimaks so kätte tulleb, kui süddame tunnistus waimude risis ahhastussega ärlab, ja löpmatta pina ning waewa sees so Ma peäl ist roppo ello, kus sa lihha peäle külwasid, sulle ikka ueste jälle ette wislab. Sepärrast, et ellad tänna, pöra weel, ehk homme teine järg on teäl, ja kui sa sel kombel siit ilmast lähhäd, siis saab Jummalä janna järrel so ossa "ses tulle ja weewliga põllewas järwes ollema." Kas woid seäl isse omma pattud wastata? — Kas woid siis Jösanda peäle kaebada, et ta sind so pattude pärrast wannematte, koolmeistride, öppetajatte ja ka sellegi ramatukesse läbhi ey olleks nomind; waid pead weel pörgus tunnistama, et so ennese sü ja so ennese kangelaelus sind senna on saatnud. "Sest sinno suust moistan ma kohhut so peäle," ütseb Kristus, ja on weel praego,

3lm.
21, 8!

2uf.
19, 2.

sel õnsal silmapilgul, millal sa sedda loed
eht kuled, walmis sind kui tuffi iggaweesest
tullest ärrapeästma. — Oh sepärrast rut-
ta ja peästa omma hinge!

Wisil: Rutta innimenne.

Himmud hinge riff'wad, Kui sa täidad neid,
Siis nad woimust wõtwad, Jeesus aita meid! Kass
so halle südda Lahti olla weel, Et pat ei te häd-
da Meile ello teel. Kürjeleison, Kriste-eleison,
Kürjeleison!

Wisil: Ma waene muld, kes patto teinud.

Sodoma pattud sureks läinud Ja touwad
kohto ette seäl, Sa Jeesus olled taewast näinud,
Et rojus kaswab ikka peäl; Oh! põra efsjad im-
ber nüüd Ja kustuta mailma süüd.

S. Wallalisest põlwest.

Meie ei salga mitte, et monned on,
kes ilma abbiellota ka puhtaste woiwad el-
lada ja kui sulle se arm on antud, siis pru-
gi sedda, se on hea; agga kui mitte, siis
minne abbiellusse ja ella ses seisuses, mis
Summal on lonud ja pühhitsenud. Agga

ärta armasta sallaja roppust, ärra aia por-
do ello, ja ärra kisu omma kawwala kele
läbbi teise ihho ning hinge ennesega hukka-
tusse sisse, mis läbbi sa omma norepölwe
terwißt kautad, ja sedda keige raskemad Jum-
mala wihha isseennese ja omma ihho suggu
peäle tombad. Sest se puhtus, kellest sal-
laja roppud ja horapiddajad kiitlewad, on
hirmsa pattudega rojastud, ja süüski on neid,
kes sedda kihwti weel mitte ei tunne, waid
üskitus põlwes endid abbiello rahwast parrema
ning puhtama arwawad ollewad; nenda kui
Bariseer Ewangeliummis teggi. Agga mitte
temma, waid Tölner läks alla parreminni
õigeks moistetud.

Woi arwad sa, et se Jummal ees jo nae-
sewõtminne ja mehheleminneminne ei olle, kui
sa teise peäle watad tedda himmustades, ja
sesamma himmustamine, mis Jummal
abbiello wäljalautamiseks keikide innimeste
sisse on lonud, jääb ka sinno sisse ellama
ning wallitsema. Ka sinno südda on ja
jääb pattolangmisest sadik üks himmo-
hau d, kellest keiksuggused furjad mõtlemissed
wälja tullewad ja neist ei woi sa mitte lah-
ti sada, ehk sa saad hirmsaid pattusi ilma

Mat.
18, 11—14!

Mat.
15, 19!

wahhet piddamatta teggema, kui sa kül ehk kümme wanner ja tootust ollesid teinud. Sest ükski inimenne ei woi pärris patto juurt egga sedda pärris himmo ja ihhalda- mist omma süddamest ärrawötta.

Mis aitab siis se, kui sa abbiello rahhotuma asja pärrast üffi ellad, ja ommeti süddame polest rahhotuma lo sisse jääd; sest Apostel ütleb: „Barrem on abbielluse heita, kui himmude põllemist tunda.“ Barrem on waewa päwad ilma pattota abbiellus, kui head päwad ilma abbiellota patto ja roppo ello sees.

Kui pühha Paulus ütleb, et abbiello rahwal saab willetsus ollema ihho polest, siis ei olle ta mitte selle wasto, egga ütla, et meie nisuggust willetsust ihhus mitte ei pea kandma; sest se on selge õnnistus, kui sa sedda willetsust uskus ja jummalafartusfes kannad, kellest Abraam ja keik usklikud Beawannemad on osja sanud. Agga kui sulle üksikus põlwes mingisuggune kahjo, waeus ehk haigus kätte tulleb, siis on se palju rassem kanda; sest kirri ei ütla mitte asjata: „Hädä sellele, kes üffi on, kui ta langeb; siis ei olle teist kes tedda üllestõstab.“

1 Kor.
7, 2. 9!

f. 28.

Stegg.
4, 10.

Sepärrast kui sa ennast innimesseks pead
ja ussud, et sa üks innimenne ja peälegi
ristiinnimenne olled, siis kule, mis so Loja
sulle sein ütleb: "Se ep olle mitte hea,
et innimenne üksi on," ja ta ütleb Is-
sand: "Teid sago paljo." Se on se
sanna, kelle läbbi wäggi innimesse ihho sees
juggu sata ja se kindel ühteheidminne abbi-
ellus on lodud, mis ühhegi tootusse egga
kässo läbbi ei woi keeldud sada; sest se on
Jummala sanna ja Jummala tö. Ugga kes
üksi tahhab olla, se heitko innimesse nimme
ärä ja logo ennast inglisk ehk waimuks;
sest innimessele ei lubba egga anna Jummal
sedda mitte.

Wisil: Keit tulge minno jure nüüd.

Oh helde Jesus! aita sa, Et lihha himmud
põlsgan ma, So Waimo mulle anna; Et walla-
lisje põlwe sees, Ka puhtast kõnnin sinno ees Ja
wiimselt taewa lanna.

9. Ei ükski aialik seisus, waid ellaw usk. Ünnisteggia sisse teeb õnsaks.

Siin ei maenitseta mitte, et sa siis abbiellusse pead minnema, kui sulle sedda mitte tarwis ei olle, ei öölda ka, et seal ühtegi waewa egga hädda ei olle; waid tahhetakse agga sedda, et abbiello seisus igga ühhele omma tahtmist möda, ilma keelmatta ja ilma sundimatta peab ollema; ja et sinna, ni kaua kui sa üksi ellad, ennast pead hoidma pühhitsusse ning au sees. Agga sa ei pea sellepärast ennast mitte pühhaks pidama egga surustellema, waid pattokahhetsemisse ja allandusse sisse jama.

Risti usk ja ristirahwa ello on üks niisuggune asj, et sul mitte ei olle tarwis, õnsaksamise pärrast, sedda ehk teist seisust wastowõtta ehk mahha jätta; waid otse sees seisuses, kus armoõppetus ja usk sind leiab ja kus ta sind so pattounnest üllesärratab, senna woid sa jada ja õnsaks jada.

Ülled sa wallaliseses põlwes, siis ep olle sa sepärast ei õnnis egga hukka moistetud.

1 Kor.
7, 28.

Agga kui sinna ennast ka abbiellusse heidat-
sid, ei teeks sinna mitte patto, ja kui üks
neitsit mehhele lähhäks, siis ei teeks temma
mitte patto.

v. 7, 16!

Risammoti ka, kui sa abbiellus ühhe usklik-
ko ehk uskumatta abbiakasaga olled kokko sanud,
siis ep olle sa ka sellepärrast, ei önnis egga
hukka moistetud; sest keif se on üks maine
ja aialik seisus.

Siin ep olle ka sest luggu, kas sa il-
malikkus tarkusjes hästi õppetud ehk õppi-
matta innimenne, kas sa alwas põlwes ehk
sure au ja aunustusje sees ellad, kui sa agga
Jesust tunnend, pead kalliks temma werd.
Siis olled sa önnis wallalisjes põlwes
ja önnis olled sa abbiellus, önnis ol-
led sa alwas põlwes ja önnis olled sa
aujärgede peäl.

Gestr.
3, 11.

Kuninga emmand Ester kandis kuning-
likko kroni ja ütles Jummalale wasto: „Sa
tead, et mul hirmo on mo kõrgusje tähhe
eest, mis mo Pea peäl on, mo au näitmisje
päwil mul on hirm selle eest kui ühhe ride peält-
se nartsjo eest; ja minna ei kaäna sedda mit-
te neil päwil, kui ma hiljokesi ellan. Ka
Sitsilia käis omma wannematte käsjo järrel

purpuri ridis; agga al ihho peäl olki temmal karrune särk. Misuggused hinged on need warjule hoitud Kristusse prudid, mis arwaste leida on; nenda kui Josep Arimatiast ja Nikodemus, kes ösel Jesusse jure tulli.

Marf.
15, 43!

Joan.
3, 2—5!

Sepärrast on se üks walle mötlemine, kui sa ussa ja önsaks samisse pärrast üffi ellad, abbiellusse lähäd, ehk seält ärra lahitud ja omma uskmatta abbiaksa mahha jättad. Se ep olle mitte öige, kui sa ommas seisuses ärratüddined ja sepärrast teist iggat sed, et sa seäl wähhema pattokiustust arwad ollewad. Sest iggas elloseisuses jääb pat meie sisse hauani ja kiustab meid tagga keige ello aia. Patto wasto peame meie Dnnis-teggia surma ja üllestoumissse wäes allati wöitlema, nenda kui laulo salm ütleb: Oh woitlejad, et käige peäle, et käige Talle jälge sees! Jah, selle ilma süta Jummalala Talle jälgede sees peame meie kui targad neitsid üfikus põlwes, ja kui moistlikud Jummalala armo head maiapiddajad abbiellus käima; ja woidojookstes se ette seätud märgi pole ruttama, mis meile taewas tallele on pandud. Siis same usso läbbi Jesusse sisse

R. l. r.
337, 5.

õnsaks ja laulame keige inglite ja taewa wäs
hulladega temma au nimmele kitust ja au.

Ümmal wiisl.

Pühha on meie Jummal! Pühha on meie
Jummal! Pühha on meie Jummal! Ee Jofand
Sebaot.

10. Kristusese Kristi Auustus.

Õnnisteggia Kristi ümber on keige
elkam taewa walguš, mis omma aupaištust
ümberringi keige maailma rahwa ülle aialik-
kult ja iggaweste wälja lautab. Keik sured
ja kuulsad asjad siin ilmas seisawad agga
filmapiikmisse aia; agga Kristi illo täidab
ilma lõpmata iggawest aega. Kui meie tem-
ma auustusse peäle öiete watame, siis nä-
me, et temma walguš mödaläinud päwade,
šesinnatse ja ka tulleva aia peäle taewast
pörguni, ja keigepühhamattest inglidest ka kur-
ja waimude jure ullatab. Sellest tunneme
meie omma wäggewa Roja ärraarwamatta

armo ja näme, et Jummalal kogodus wan-
na seädusse aial tedda nelli tuhat aastat
pitkifilmi otis, enne kui ta ilmus, ja ued
rahwa suggud, mis weel ep olle sündinud
tousewad ilma wahhet piddamatta ühheti-
se järrele ülles, kunni keige aia lõppetuseni.
Ärraarwamatta inglite wäed ja pühhad waat-
wad kunni keigekaugema möda läinud iggawes-
se aia siise se peäle pühha römoga taggasi;
sest keik muud auustused kaurwad aia pitkus-
ses nenda kui laulo salm ütleb: "Aeg keik
asjad lõppetab;" agga Kristi illo ja auus-
tus jääb iggawesest iggaweste, ja kui ta en-
nast mudab, siis sünnib se ükhi sel kombel,
et ta paistus ikka suremaks saab.

Nähtaw päike saab omma paistust aega-
de muutmiseses lõppetama ja pimmedaks min-
nema „kui karrune kot;" agga Kristi wal-
gus on kui üks hallikas, mis ikka keeb ja
Jummalal au paistus, kedda iggawenne aeg
mitte ei woi ärra lõppetada.

Kui õnsad waimud ja inglid kaswawad
tundmiseses, siis kaswab Kristi au paistus
weel ennam. Uskmatta meel on se, mis
temma selgust tummedaks teeb; agga usk-
matta meelt on ükhi siin Ma peäl, taewas

R. 1. r.
262!

3im.
6, 12.

1. Sat.
2, 19!

egga ka pörgus ei olle sedda mitte en-
nam.

Üks suur ossa tullevast õnnistusfest
saab se pühhadele ollema Risti peäle mõt-
telda, mis läbbi meid on lunnastud; agga
huffaläinud hingedele saab temma meletul-
letamine üks suur jäggo iggawesfest nuht-
lusfest ollema, sepärrast, et nemmad ärra-
peästmist wasto ei wötnud, mis Risti läb-
bi sai pakkutud.

Rist saab taewa armastusse paistet en-
nam ellawamaks ja pörgo tulleleke weel põl-
lewamaks teggema. Risti selgus ei sa
mitte ükspäinise walgusse male paisima, waid
ta saab ka keif pimmedusse rigi paigad läb-
bi tungima.

Rist saab pühhade illo ja iggatseminne
iggaweskses walgusses; agga ofkaks pimme-
dusse würsti ja keige ta sullaste silmas
ollema.

2 Kor.
3, 18.

Risti woido laulud moöduwad wägge-
waste, kuhho neid kulufse; sest kes temma
au näwad, neid mudetakse sellesamma ku-
jaks, ühhest auust teise, otsego Issanda Wai-
must. Temma sullatab jäetand külmad südda-
med ärra; ta murrab katti kiwifowwad süd-

damed ja tungib läbbi keige paksemast pimmedussest. Sepärrast nimmetab Apostel Peetrus tedda „imelikuks walguseks.“ Temma annab pimmedatele näggemist ja teeb surnud ellawaks. Ta on ello walguš. Ta on üks wäggew walguš. Pattust pööratta hingel on ta paljo wäggewam, kui pitkne, mis kahjud purruks lööb; agga ühhe pattust pöörwa ja patto kahhetsewa süddamel on ta pehmem, kui laste nödra kõrre külges. Sofiana kõrges.

2 Petr.
2, 9!

Hinge kuus tiwa.

Sel hingel, kes töeste omma Dünisteggegiat armastab, on kuus tiwa, otsego Serawil. Jes. 6, 2.

Esimenne tiw töstab hinge mailma ja keige lihhahimmude ülle. Temma ei woi mitte ühtlasi Jummalat tenida ja Mammonat. Matt. 6, 24.

Teise tiwaga lennab ta omma taewasse isša-male, püab kaddumatta warrandust kätte sada ja öhfab omma au pärrandusse järrel, ning maitseb jo ette taewarigi õnnistust, sest temma ello on taewas. Matt. 6, 21.

Kolmandema tiwaga töstab ta ennast

isfeennse seest wälja, ja lütkab omma tahtmist ja keik kadduwad asjad ennesest ärra. Luf. 9, 23.

Meljas tiiw on täis filmi, mis süddame tunnistusse puhtusse ülle walwab, et südda ilma roja märgita jääb, ja et ta ennast ilma keelmatta Jummalale woiks ärra anda ning uendud sada. Matt. 5, 6. 8.

Bies tiiw on se römüs ja wäggen Jummalala ning temma pühha tahtmisse tähelepanneminne lapselikkus sannakuulmiseses, ni saggetaste, kui Jssand sowib ja maenitseb. Matt. 24, 26.

Kues tiiw on süddamelik iggatseminne keigest üllekohtust lahti olla — keigist — ta neist keige armsamattest pattudest. Matt. 5, 29.

Nende kue tiwaga ümberpandud on üks Jesusse armastussest põllew südda allati Jummalala aujärje jures ja laulab kui Seraw: Pühha olled sinna keige wäggenam Jssa! Pühha on se Boeg omma üllekräimatta armastusses! Pühha on se pühha Waim ommas armus ning heldusses. Jes. 40, 31.

Süddamelit

Sowiminne ja Palwe

meie

armolisse Keisri Herra

Aleksander Nikolajewitsi

wallitusse hakkatuses.

Jummal! anna ommad lohtuseädusjed Kuningale
ja omma õigust Kuninga Poiale. Paul 71, 1.

19mal Kiiu la: n äwal 1855.

Wifil: Jeesus! oh aita et woimust woin sada.

Jummal! oh kaitse nüüd armoga heldest
Meie noort **Keisrid** Ta aujärje peäl;
Jeesus! laas' paista So pallet Neil' selgest,
Anna Neil' tarkust au ammetis teäl!
Täida Reid Waimo ja wäega kõrgest,
Kule keil palwed ja aita Reid järgest.

Abrami õnnistust, Daweti õnne,
Moosesse wahwust ja Aroni meelt,
Salomo tarkust, oh anna! et kõnne,
Teggo ning ello ei lahkus so teelt;
Waid et So seädusse sanna seest selgust
Paistaks Neil, nenda ka ello teel walgust.

Jesand, oh aita! et jouawad kanda
Roormat, mis raske on nendelgi teäl;
Nita Reid armust ja wotta Reil' anda
Ellawad usko, oh Jesus! So peäl.
Raske So abbi, So heldust Reid maitsa,
Niki ja koggodust armoga kaitsta.

Anna, oh Jesand! Reil' ustawad teenrid,
Walgusta würestid, kel woimus on käes;
Räksud ja kohtud, keif kolid ja preestrid
Seisko, oh Jummal! So Waimus ja wäes,
Sõa-wäed merre ja Ma peäl aita,
Ullamal rahwal So armo ka näita.

Jesus, oh aita! kui waenlased wötwad,
Kurja nou piddada kawwalast teäl,
Kui nad nüüd uhkuseses söddima tötwad,
Ingli wäed kaitsko meid raiade peäl.
Olle Sa meitele tulliseks müriks,
Et rigil ja linnadel kahjo ei sünniks.

Jesand, oh aita! kui Mahhümet turtsub,
Ühwardab koddodust, salgab So werd,
Tallab So nimme ja tappab kui mõrtsuk,
Tikkub jo tullema seia pool merd.
Nita So rahwast ning appi meil' tulle,
Wäggenawst waenlaste wasto ka olle.

Issa, Sull' taewas au, kitust keik andko!
 Sago So nimmi meist pühhitsetud,
 Sinno riik tulgo, So tahtminne sündko,
 Peatoidust meil jätkä, mis önnistatud.
 Wõllad meil armust keik andeks siin anna;
 Peasta meid kurjast ja taewasse kanna.

Jesus, oh aita! So pärralt on wäggi,
 Nu kunningas olled, kes iggawest täib
 Unda aujärje peäl **Reisrile** abbi,
 Et Enofi kombel So walle ees käib.
 Amen! oh önnista, aita Reid waewas,
 Et Nad ka kroni Sult pärriwad taewas.

Erüffi wiggad.

Lehhe	l.	26	üllewelt	10	ma	rea	peäl	seisab:	päwol, loe: päwal.
"		35	alt	3.	"	"	"	"	sissonna, l. sisjekonna.
"		36	üllewelt	2.	"	"	"	"	sissekonda, l. sisjekonda.
"		"	"	7.	"	"	"	"	läse käsawatamist, l. läste käsawatamist.
"		"	"	8.	"	"	"	"	önnistusse, l. önnetusse.
"		39	"	1.	"	"	"	"	usso so sees, l. usso sees.
"		46	alt	10.	"	"	"	"	lui, l. fui.
"		53	"	3.	"	"	"	"	teime-aed, l. taima-aed.
"		55	üllewelt	10.	"	"	"	"	ei teddagi, l. ei keddagi.
"		66	"	5.	"	"	"	"	wästis, l. watis.
"		75	"	7.	"	"	"	"	willeks, l. willets.
"		86	alt	3.	"	"	"	"	armast, l. armust.

Register ehk Juhhataja.

Lehhe kulg.

1.

Kihlamisest	7
Mis wannematte õigus ja kohhus siin jures on tehha	9
Nore rahwale	12
Sallaja kihlamisest	18

2.

Pulma teggemisest	21
Kuida se pääsib?	23
Pulma kingist	27
Pulmad	28
Süddamelik sowiminne ja maenitus nore abbiello rahwale	39
Maenitus pärrast pulmi	45

3.

Abbiellust	47
Jummala seädu	48
Abbiello au	53
Ühhendaminne abbiellus	58
Jummala õnnistus abbiellus	60
Kannatamine ja waew abbiellus	67
Kerge meel abbiellusse minnes teeb suurt kahjo	69

4.

Abbikasade kohhus nende wastastikko ollemisfes	73
Abbiello mehhele	80
Abbiello naesele	97

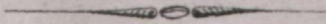
	Vehe tülq.
Abbikafade armastus	117
Abbiello rahwa rahhota ja leppimatta meel	118
Holekandminne hajge abbikafa eest	120
Trostiks usklikko haigedele	125
a) Luggemisse tükkid piameda Elisabetti kirjadest	125
b) Kirri, mis ühhe usklikko peapadja alt pärrast surma leiti	127
5.	
Abbiello rikmisest	131
Wiggad, mis läbbi abbiello rikminne tulleb	134
Abbiellorikjatte nuhtlus	137
6.	
Abbiello lahutamisest	137
Agga millal ja mispärrast on siis lahutaminne lubbatud?	140
7.	
Abbiello põlgamisest ja pordoellust	143
8.	
Wallalisest põlwest	147
9.	
Ei ükski aialik seisus, waid ellaw ust Önnisteggia sisse teeb õnsaks	151
10.	
Kristusese Risti auustus	154
Ginge kuus tiwa.	157

Paulo salmide juhhataja.

Leh. l.

A.	Abbiello au meid saatto	57
	Amen, iggaweste jäge	45
	Armas Jeesus! ühhennda,	60
E.	Et lasse siis so hawades	47
H.	Halleluja! teäl, On mo	39
	Himmud hinge ritwad	147
	Hing! miß siis lonkad kahhes mõttes	26
J.	Jah, hüüdko nüüd ka meie heäl	142
	Jeesus! kallim warra	38
	Jummal! ob kaitse nüüd armo heldest,	151
K.	Ka abbiello waew sind sadab sinna	69
	Kui ei aita armastuuses	122
	Kui wiimsel päwal wõttad sa	96
L.	Laps! se wõtta mele panna	18
	Lunnästaja! tunned sa?	116
M.	Ma nään nüüd waimus so,	131
	Mind abbiellus wõtta juhhatada	66
	Mo süddamesse kirjota	134
N.	Need andwad Jeesusele au	124
O.	Dh helde Jeesus! aita sa	150
	Dh Jeesus! lasj so allandust	122
	Dh Jeesus! mo seeft wõtta	72
	Dh Jeesus! wõtta lihha himmud teelda	136
	Dh nüüd tõtta :, Jeesus! armoga	82
	Dh walwage! woidelge, palwesse jäge	79
P.	Pühha on meie Jummal!	154
S.	Sa abbiello seädia	39
	Sodoma pattud sureks läinud	147
	So seädus seisab kindlaste	58

Lapsed

on

955

Jehowa pärris osja!

Paul 127, 3.

Üks wägga tähhelepannemisse wäärt
maenitsusse sanna wannemattele.

Süa teie suga, ärra seisja wait, tösta omma
heält kui pääsun, ja kuluta mo rahwale nende ülleast-
mist ja Jakob'i suggule nende pattud. Jef. 58, 1.

Kaske need lapsokessed minno jure tulla, ja ärge
keelge neid mitte, sest nisugguste pärralt on Jum-
mala riik.

Kes ial Jummalas riki wasto ei wõtta, kui lap-
sok, se ei sa mitte senna sisse. Mark. 10, 14. 15.

J. Diesweld.

Teine jäggo.

Talliinas, 1857.

Trükitud Lindworsi pärriatte jures.

